

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

วิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา
(I-NET) ผ่านวิธีการตัมบียะฮ์ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

Achievement Development of Islamic National Educational
Test (I-NET) through Tarbiyah Approach of Private Schools,
Songkhla Province : A Case Study

ไมซาเราะ ขุนรักษ์

อารีฟ หมานระเด็น

อับดุลเลาะ เซ็ง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

ชื่อโครงการ วิชาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา.....

ประจำปีงบประมาณ.....๒๕๕๘..... จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน.....๑๐๐,๐๐๐.....บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย.....๘..... เดือน ตั้งแต่.....มกราคม ๒๕๕๘.....ถึง.....สิงหาคม ๒๕๕๘.....

หัวหน้าโครงการวิจัย.....ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์..... หัวหน้าสาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยชุมชนสตูล

ผู้ร่วมโครงการวิจัย.....อารีฟ หมานระเด็น..... นักวิชาการอิสระ

อับดุลเลาะ เซ็ง..... รองผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจบริหารวิชาการ

โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องวิชาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา (๒) ศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา (๓) ศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาจำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สถานศึกษามีการนำผลการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวางแผนการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน วัดความสำเร็จจากการใช้วิธีการตรึงปิยะฮในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษา ใช้ในการพัฒนาครูและวิธีการในการตรึงปิยะฮนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้ในการวัดความรู้และความเข้าใจของนักเรียนทางด้านอิสลามศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับเปลี่ยนวิธีการตรึงปิยะฮให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้ในการสะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน

๒. วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการตรึงปิยะฮของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาได้แก่ จัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอิสลามในห้องเรียน การตรึงปิยะฮโดยการสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามในโรงเรียน กิจกรรมทะเลาะเถียง (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เตะเราะฮู (การ

อบรมสัมมนา) เรื่อยๆ (การทำศุนศึกษา) มุค็อยยัม (การทำค้าย) คิยาม (การถือศีลอด) การกียามุล ลัยล (การละหมาดในยามค้ำคืน) และการการมุ่งสู่ความพึงพระทัยของอัลลอฮฺ โดยการใช้ความ พยายามอย่างเต็มที่เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายควบคู่ไปกับการขออ้ออ (ขอพรต่ออัลลอฮฺ) และการตะวักัล อะลัลลอฮฺ (การมอบหมายต่ออัลลอฮฺ)

๒. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลาม ศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรบิยะฮฺของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ๑) การพัฒนาบุคลากร โดยการศึกษาดูงาน การให้ความรู้ด้านอิสลามศึกษาแก่ครูออบิย การแนะนำเทคนิค/วิธีการที่ หลากหลายในการตรบิยะฮฺ ๒) การพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการตรบิยะฮฺโดยการเพิ่ม ความถี่ของกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผล เพิ่มความเข้มข้นของกิจกรรม มุ่งสู่การฝึกปฏิบัติจริง สร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการตรบิยะฮฺ และควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตรบิยะฮฺ

คำสำคัญ : ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา ตรบิยะฮฺ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

Research Title : Achievement Development of Islamic National Educational Test (I-NET) through Tarbiyah Approach of Private Schools, Songkhla Province : A Case Study

Researcher : Maisaroh Koonruk

Faculty : Satun Community College. **Department :** Islamic Studies

Abstract

The aims of this study were (1) to study using Islamic National Educational Test (I-NET) result both in the intermediate and advanced levels for developing quality of learners: a case study of private schools, Songkhla province, (2) to study how to develop achievement of Islamic National Educational Test (I-NET) through Tarbiyah approach of private schools, Songkhla province, (3) to study suggestions on achievement development of Islamic National Educational Test (I-NET) through Tarbiyah approach of private schools, Songkhla province. The 30 samples used in this study were from directors, academic affairs heads, teachers, students of private schools, Songkhla province. The instrument used in the study was a semi-structure questionnaire by triangulation in data analysis.

The research results

1. It appeared that the schools used Islamic National Educational Test result for planning to measure their education quality management, measuring the success using Tarbiyah approach for developing Islamic studies knowledge, developing teachers and student Tarbiyah approach more efficiently, reflecting the data to stakeholders for evaluating students' comprehension on Islamic studies content, developing and adjusting Tarbiyah approach more efficiently as well as reflecting the data for students.

2. The methods used in achievement development of Islamic National Educational Test (I-NET) via Tarbiyah approach of Islamic private schools, Songkhla province were namely scheduling daily timetable for students, managing integrated Islamic learning process in Tarbiyah classroom by creating Islamic environment in the schools, doing Halagoh (Islamic study group), Dauroh (training and seminar), Riallah (field trip), Muqaiyam (camping), Siyam (fasting), Qiamullai (night prayer) as well as an

advance toward Allah's satisfaction by using utmost attempt to reach the goal together with Dua (blessing), TawakalAllalah (assignation to Allah).

3. The suggestions for the achievement development of Islamic National Educational Test (I-NET) through Tarbiyah approach of private schools in Songkhla province were namely (1) personnel development by providing field trip on Islamic studies to Murabbi covering teaching various techniques / ways of Tarbiyah, and (2) development / adjustment of Tarbiyah approach by increasing frequency of effective activities, concentrating on the activities into real practice, creating learning environment to support Tarbiyah approach, including a research on Tarbiyah approach.

Keywords: Islamic National Educational Test, Tarbiyah, Private schools, Songkhla province

กิตติกรรมประกาศ

อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ขอชุกร (ขอบคุณ) ต่อเอกองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ วะ ตะอาลา) ที่ได้ประทานความสำเร็จให้วิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) คณะกรรมการพิจารณาทุนการวิจัยที่ได้สนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณ นางนางกมลภการ สวัสดิ์โกมล นักวิชาการวิจัยและพัฒนาสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ช่วยติดต่อประสานงานจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.อะห์มัด ยี่สุนทรง รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยคุณภาพแก่คณะวิจัยตลอดมา และขอขอบคุณ อ.สุรชัย ไวยวรรณจิตร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำตลอดจนติดตามความก้าวหน้าในการทำวิจัยจนสำเร็จ

ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โรงเรียนเรีาะห์มานียะห์ และโรงเรียนวิทยาสรรค์ศึกษา ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิจัย

คุณูปการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์จากงานวิจัยเล่มนี้ ขอมอบแต่บิดา-มารดาที่ให้การเลี้ยงดู ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

โมชาเรีาะ ขุนรักษ์

อารีฟ หมานระเด็น

อับลุเลาะ เซ็ง

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ا	อสีฟ	อ
ب	บอ	บ
ع	อัมชะฮฺ	อ (อ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ت	ตอ	ต
ث	ซอ	ซ
ج	ญีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	ฮอ	ห (ยกเว้น รออฮีม, เตอฮีด, มุฮัมมัด)
خ	คอ	ค
د	ดอล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	รอก	ร
ز	ซาย	ซ
س	ซีน	ส (ยกเว้น มุซา, อีซา)
ش	ซีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ซอ	ซ
ع	อัยน	อ
غ	ฆอยน	ฆ
ف	ฟา	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
ه	ฮาว	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)
و	วาว	ว
ي	ยา	ย

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
الفتحة		๒ (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดัมฯ) ะ , -าะ (ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระในบางกรณี เช่น อลี บนี ฯ
الكسرة		๓
الضمة		๔
الممدودة الفتحة		๑ (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟารอบฯ)
الممدودة الكسرة		๓
الممدودة الضمة		๔
ال-الشمسية		อ- ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไปเช่น ฮัดดีน ฮัจญ์นิน ฯ
ال-القمرية		อัล- ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น อัลกุรอาน อัลลอฮฺ อัลอิสลาม ฯ

ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	A
ء	ฮัมซะฮฺ	a, i, u
ب	บอ	B
ت	ตอ	T
ث	ซอ	Th
ج	จีม	J
ح	ฮอ	H
خ	คอ	Kh
د	ดอล	D
ذ	ซาล	Dh
ر	รอ	R
ز	ซาย	Z
س	ซีน	S
ش	ชิน	Sh
ص	ศอด	S
ض	ฎอด	d'
ط	ฏอ	t'
ظ	ซอ	z'
ع	อัยน	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยน	gh
ف	ฟา	f
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
ه	ฮอ	h
و	วาว	w
ي	ยอ	y

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	
ABSTRACT	
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญ	
ตารางปรัวรรตอักษร	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
คำถามการวิจัย	๒
กรอบแนวคิดการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๔
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)	๕
ผลการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา	๖
คุณลักษณะและความสำคัญของการศึกษาอิสลาม	๗
การใช้วิธีการตรึงยะฮ์ในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาในโรงเรียน	๑๓
ความหมายของการตรึงยะฮ์	๑๓
วิธีการการตรึงยะฮ์	๑๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๙
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	๓๓
การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย	๓๓
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๕
การสร้างเครื่องมือ	๓๖
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๗
การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๐
ผลการศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยเป็นโรงเรียนที่มีการใช้วิธีการตรึงบิยะฮ์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์	๔๐
ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการตรึงบิยะฮ์ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา	๔๗
ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮ์ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา	๘๐
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	๘๗
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๘๗
ขอบเขตของการวิจัย	๘๗
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	๘๘
สรุปผลการวิจัย	๘๘
อภิปรายผลการวิจัย	๙๕
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	๙๘
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๙๙
บรรณานุกรม	๑๐๐
ภาคผนวก	๑๐๔
ประวัติคณะวิจัย	๑๑๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงผลการทดสอบ (ค่าเฉลี่ย) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติ อิสลามศึกษาระดับตอนกลาง	๖
๒	แสดงผลการทดสอบ (ค่าเฉลี่ย) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติ อิสลามศึกษาระดับตอนปลาย	๗
๓	แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ หรือวันที่มีการเรียนการสอน	๔๙
๔	แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนในวันหยุด หรือวันที่ไม่มีการเรียนการสอน	๕๑

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การประเมินผลการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทั้งระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน เพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษา ซึ่งการระหว่างประเทศของโลกต่างก็ให้ความสำคัญของการประเมินผลการศึกษา ดังที่เห็นได้จากการประเมินผลโครงการขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ เช่น PISA (Program for International Student Assessment) ที่สะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ หมั่นแสวงหาความรู้ ตัดสินใจด้วยเหตุผล และสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ ซึ่งการประเมินผลศึกษานอกจากจะเป็นการสะท้อนถึงความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อผู้เรียน และค่านิยมของสังคมที่มีต่อการศึกษาแล้ว ยังเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขององค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๖) ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จึงกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ทุกระดับมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกันคือ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพในการจัดการศึกษา และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (Islamic National Educational Test ; I-NET) เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของผู้เรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา และนำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น โดยมีการจัดสอบให้แก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาในที่สุดท้ายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควบคู่วิชาชีพสามัญ ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี และศูนย์ตาดีกาใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น I-NET จึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการพิจารณาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถานศึกษาที่มีการบูรณาการอิสลามในการจัดกระบวนการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการวัดและประเมินผลในหลายระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่เมื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลสอบระดับชาติของผู้เรียนในจังหวัดสงขลากลับพบว่า คะแนนสอบของนักเรียนไม่เพิ่มขึ้น และในบางปีการศึกษายังลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาด

ทักษะและความเข้าใจในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่ไม่มีความชำนาญ เฉพาะด้าน การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนขาดแรงจูงใจใน เป้าหมายของการเรียนและการทดสอบ ผู้ปกครองขาดความตระหนักและส่งเสริมต่อการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียน (สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, ๒๕๕๒ : บทคัดย่อ) ดังนั้น การสร้างระบบบริหารจัดการที่มี คุณภาพในสถานศึกษานับได้ว่า เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อของ องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น พลังสามฝ่ายของบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน ต้องเกิดจากการมีทักษะความรู้ความสามารถ และสามารถเลือก บทบาทที่เหมาะสมตามศักยภาพแต่ละบุคคลในการขับเคลื่อนองค์กรซึ่งหมายถึง “สถานศึกษา” ให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาไม่ได้เพิ่มขึ้นตาม เป้าหมายที่วางไว้ แต่กลับพบว่าโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้วิธีการตรึงบิยะฮุนนักเรียนให้เป็นส่วน หนึ่งในการพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในแต่ละปีการศึกษากลับมีคะแนนผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อยู่ในระดับต้น ๆ ของโรงเรียนประเภท เดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮุนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา เพื่อ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอันก่อให้เกิดการพัฒนาของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

๒. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลาม ศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮุนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮุนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

คำถามในการวิจัย

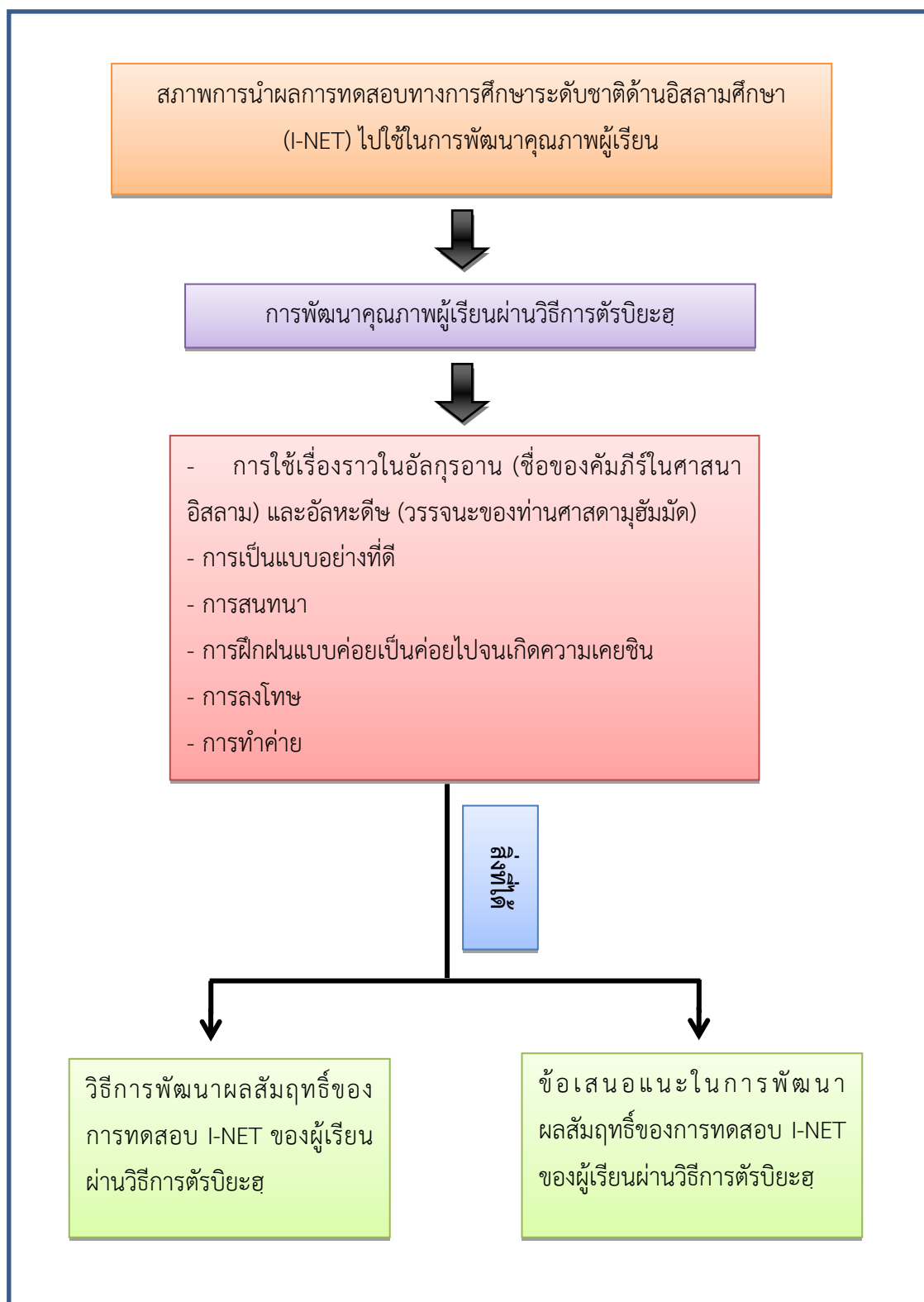
๑. สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้น อิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด สงขลาเป็นอย่างไร

๒. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) โดยการตรึงบิยะฮุนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา มีวิธีการอย่างไร

๓. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮ์ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลามืออะไรบ้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework) และกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮุของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการ โรงเรียนเรีอะห์มานียะห์ และโรงเรียนวิทยาสรรค์ศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้วิธีการตรึงปิยะฮุในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของผู้เรียน

๓. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮุของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ ๒ คน ครู โรงเรียนละ ๒ คน และตัวแทนผู้เรียนระดับละ ๑ คน รวมทั้งสามโรงเรียนเป็นจำนวน ๓๐ คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) หมายถึง การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่กำลังเรียนในชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ ๖ ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๓ และชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ ๓ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช ๒๕๔๖ ดำเนินการจัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานโรงเรียน และหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานในสถานศึกษา ตั้งแต่ตำแหน่งผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย

ครู หมายถึง ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยใช้วิธีการตรึงปิยะฮุเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการตรึงปิยะฮุนักเรียน

มูร้อบปิยะ หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้ปฏิบัติการสอน และหรือครูที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบในการตรึงปิยะฮุนักเรียน

ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

การตรึงปิยะฮุ หมายถึง การฝึกรวมอย่างต่อเนื่อง และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีวิธีการหลักสูตร และการติดตามผล โดยมีมูร้อบปิยะ (ครูผู้รับผิดชอบในการตรึงปิยะฮุ) เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง จนมีความชำนาญหรือกลายเป็นนิสัยประจำตัว และส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิธีการพัฒนากลยุทธ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยคณะวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังนี้

๑. การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)
๒. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา
๓. คุณลักษณะและความสำคัญของการศึกษาอิสลาม
๔. การใช้วิธีการตรึงระยะในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาในโรงเรียน
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ “สทศ.” ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)” หรือ “NIETS” เป็นหน่วยงานทดสอบระดับชาติอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและให้บริการด้านการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น O-NET (ขั้นพื้นฐาน), I-NET (อิสลามศึกษา), N-NET (กศน.), V-NET (อาชีวศึกษา), GAT (ความถนัดทั่วไป), PAT (ความถนัดทางวิชาการวิชาชีพ) เป็นต้น รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ

I-NET ย่อมาจาก Islamic National Educational Test หมายถึง การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา สทศ.จัดสอบ I-NET ให้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควบคู่วิชาสามัญในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : ๒๕๕๔)

ผลการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

คณะวิจัยจะนำเสนอผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง และอิสลามศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการตรึงระยะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : ๒๕๕๗)

ตารางที่ ๑ แสดงผลการทดสอบ (ค่าเฉลี่ย) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติอิสลามศึกษาระดับตอนกลาง

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ย ๓ ปี (๒๕๕๕-๒๕๕๗)				
	ประเทศ	จังหวัด	โรงเรียน A	โรงเรียน B	โรงเรียน C
อัลกุรอาน	๔๖.๑๓	๔๔.๑๗	๕๕.๗๗	๕๑.๕๖	๕๕.๖๖
อัลหะดีษ	๔๔.๖๐	๔๖.๙๔	๕๖.๐๐	๕๓.๖๓	๖๕.๔๑
อัลอะกีดะฮ์	๓๙.๖๓	๓๖.๔๙	๕๖.๙๖	๔๘.๓๐	๕๙.๘๔
อัลฟิกฮ์	๓๗.๔๕	๓๔.๖๓	๔๙.๖๓	๕๐.๓๗	๕๔.๖๒
ฮัตตารีค	๓๓.๐๗	๓๐.๘๕	๕๖.๒๕	๔๗.๙๒	๔๗.๒๓
อัลอัคลาภ	๓๗.๔๕	๕๑.๔๙	๗๐.๘๓	๖๗.๓๑	๘๑.๐๐
ภาษามลายู	๓๙.๘๕	๒๙.๗๙	๔๑.๙๐	๔๑.๓๖	๓๒.๙๑
ภาษาอาหรับ	๓๖.๖๔	๒๖.๕๐	๓๖.๑๖	๓๓.๑๕	๓๕.๔๓
เฉลี่ย	๔๑.๓๖	๓๗.๖๑	๕๒.๙๔	๔๙.๒๐	๕๔.๐๑

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I- NET) ระดับตอนกลาง ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ถึงปีการศึกษา ๒๕๕๗ พบว่า โรงเรียน A B และ C มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในทุกรายวิชาสูงกว่าระดับประเทศและระดับจังหวัด

ตารางที่ ๒ แสดงผลการทดสอบ (ค่าเฉลี่ย) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติอิสลามศึกษา
ระดับตอนปลาย

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ย ๓ ปี			
	ประเทศ	จังหวัด	โรงเรียน A	โรงเรียน B
อัลกุรอาน	๔๖.๑๓	๔๔.๑๗	๕๕.๗๗	๕๑.๕๖
อัลหะดีษ	๔๔.๖๐	๔๘.๙๔	๕๖.๐๐	๕๓.๖๓
อัลอะกีดะฮ์	๓๙.๖๓	๓๖.๔๙	๕๖.๙๖	๔๘.๓๐
อัลฟิกฮ์	๓๗.๔๕	๓๔.๖๔	๔๙.๖๓	๕๐.๓๗
ฮัตตารีค	๓๓.๐๗	๓๐.๘๓	๕๖.๒๕	๔๗.๙๒
อัลอัคลาก	๕๓.๔๙	๕๑.๔๙	๗๐.๘๓	๖๗.๓๑
ภาษามลายู	๓๙.๘๕	๒๙.๗๙	๔๑.๙๐	๔๑.๓๖
ภาษาอาหรับ	๓๖.๖๔	๒๖.๕๐	๓๖.๑๖	๓๓.๑๕
เฉลี่ย	๔๑.๓๖	๓๗.๖๑	๕๒.๙๔	๔๙.๒๐

จากตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับตอนปลายซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ถึงปีการศึกษา ๒๕๕๗ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและระดับจังหวัด

โดยโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่นำวิธีการไตรปิยะฮ์มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I-NET) ในการสอบของนักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการพัฒนาความรู้นักเรียนผ่านวิธีการไตรปิยะฮ์

คุณลักษณะและความสำคัญของการศึกษาอิสลาม

การศึกษาอิสลามที่แท้จริงนั้น เป็นการจัดการศึกษาทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาบูรณาการด้วยกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก ซึ่งการศึกษาอิสลาม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (๒๕๔๖ : ๑๑๑) ได้กล่าวถึงการศึกษาอิสลามไว้ว่า การศึกษาในทัศนะอิสลามนั้น เป็นการศึกษาแบบบูรณาการ ที่บูรณาการทั้งวิชาศาสนาและวิชาการทางโลกเข้าด้วยกัน ดังนั้น การกลับมาสู่ระบบการศึกษาแบบอิสลามที่แท้จริงต้องเป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการทั้งสองระบบการศึกษาเข้าด้วยกันอย่างมีระบบกฎเกณฑ์ และทั้งสองระบบจะแยกกันไม่ได้ ดังนั้น จึงไม่ควรมีการแยกวิชาศาสนาและวิชาสามัญ เพราะการศึกษาในทัศนะของอิสลามนั้น ไม่ได้หมายถึงการศึกษาวิชาอัลกุรอานหรือวิชาศาสนบัญญัติเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการศึกษาทุกสาขาวิชาที่สอนตามทัศนะของอิสลาม

อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (๒๕๕๑ : ๑๔๖) ได้กล่าวถึง การศึกษาในอิสลามไว้ว่า การศึกษาในอิสลามไม่ได้หมายถึงเพียงการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่ง ไปยังอีกชนรุ่นหนึ่ง แต่ในมุมมองของอิสลามนั้น การศึกษาจะมีความหมายที่กว้าง ครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน กล่าวคือ การศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์

มุฮัมมัดอะลี อัลคูลี (๒๕๕๐ : ๑๐๒-๑๐๗) ได้กล่าวถึงจุดเด่นอิสลามไว้ว่า อิสลามเป็นระบอบคำสอนที่กว้างขวางและสมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงกฎระเบียบและทางนำ คือระบอบชีวิต และคือบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต มีแบบอย่างและทางนำของท่านนบีมุฮัมมัด (ชื่อของศาสดาในอิสลาม) เป็นทางนำไปให้แก่มุสลิมในทุก ๆ ด้านของชีวิต โดยมีได้ปล่อยให้ประชาชนตกอยู่กับความเมตตาของประเพณีที่สืบทอดมาซึ่งแต่ละท้องที่ไม่เหมือนกัน โดยสิ่งเหล่านี้อาจถูกหรือผิดก็ได้ แต่อิสลามได้มอบรูปแบบของชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์แก่ประชาชนทุกคน ซึ่งจะต้องเข้าแทนที่ประเพณีและคุณค่าเก่า ๆ ของพวกเขา อันเป็นทางนำแก่ผู้ที่ศรัทธาว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร ในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ วาระโอกาส ไม่ว่าจะเป็นการทักทาย การเยี่ยมบ้าน การปฏิบัติต่อบุคคลอื่น การพูดจา การรักษาคำพูด การละหมาด และอื่น ๆ และนับเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผู้ที่ได้ศึกษาทราบว่าอิสลามนั้นคือความสมบูรณ์แบบถ่านนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง อิสลามคือหนทางไปสู่ความสงบสุข

มุสฏอฟา อัลสลิบาอียี (๒๕๕๓ : ๖-๑๓) ได้กล่าวถึงความโดดเด่นของอิสลามไว้ว่า อิสลามเป็นอารยธรรมที่แตกต่างจากอารยธรรมอื่น ๆ ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. อิสลามเป็นอารยธรรมที่อยู่บนพื้นฐานของการเชื่อในเรื่องของพระเจ้าเพียงองค์เดียว ไม่มีสิ่งอื่นใดที่จะเสมอเหมือนกับอัลลอฮ์ ผู้เป็นพระเจ้าองค์เดียวในอิสลาม และไม่มีอื่นใดที่ผู้ที่เป็นมุสลิมจะสักการะและขอความช่วยเหลือเว้นแต่อัลลอฮ์เพียงผู้เดียวเท่านั้น ดังที่มีระบุในอายะฮ์ (โองการ) อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ซูเราะฮ์ (บท) อัล-ฟาติหะฮ์ว่า

ความว่า “เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่เราขอความช่วยเหลือ และเฉพาะพระองค์เท่านั้นที่เราขอความช่วยเหลือ”

(อัล-ฟาติหะฮ์ ๑ : ๕)

ความเชื่อข้อนี้ของอิสลามส่งผลต่อการยกระดับของมนุษย์ให้สูงขึ้น และเป็นการปลดปล่อยมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากการกดขี่ข่มเหงจากมวลมนุษย์ด้วยกัน และเป็นการนำมนุษย์ไปสู่การจำนนต่อพระเจ้าเพียงองค์เดียว อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อทุกรากฐานและระบอบที่ถูกสถาปนาขึ้นโดยอิสลาม เพราะเป็นรูปแบบที่มีความเป็นเอกภาพในหลักคำสอน การบัญญัติกฎหมาย เป้าหมายความมีมนุษยธรรม แนวทางในการดำเนินชีวิตตลอดจนวิธีคิด

๒. อิสลามเป็นอารยธรรมที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์และความเป็นสากลของเป้าหมายและหลักคำสอน โดยในอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ได้กล่าวถึงความแตกต่างด้านเชื้อชาติ

แผ่นดินเกิด และถิ่นฐานที่อยู่อาศัย แต่กลับประกาศอย่างชัดเจนถึงความเป็นเอกภาพของมนุษยชาติ โดยพระองค์อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ว่า

ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชายและเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่าและตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ที่อัลลอฮ์นั้นคือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัล-หุญรอต ๔๙ : ๑๓)

จากอายะฮ์ (โองการ) อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ข้างต้นจะเห็นว่า ท่ามกลางการเฝ้าระวังกันถึงการเป็นลูกหลานของชนชาติใดชนชาติหนึ่งที่ยิ่งใหญ่ แต่อิสลามได้ประกาศความเป็นเอกภาพสากลของมนุษยชาติด้วยความดี ศักดิ์ศรี และความมีเกียรติที่มนุษย์ทุกคนสามารถเป็นได้ จึงทำให้มนุษยชาติทั้งหลายสามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ร่มธงแห่งอิสลาม ไม่ว่าพวกเขาจะมีเชื้อชาติใดหรืออยู่ส่วนใดของโลกใบนี้ก็ตาม

๓. อิสลามเป็นอารยธรรมที่มีหลักพื้นฐานด้านศีลธรรมและจริยธรรมอยู่ในทุกระบบและทุกด้าน และไม่ปล่อยปละละเลยให้หลักการพื้นฐานเหล่านี้ถูกนำไปใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของรัฐ กลุ่มหนึ่งกลุ่มใด หรือเฉพาะส่วนตัวเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการปกครอง วิชาการ การบัญญัติกฎหมาย การทำสงคราม สันติภาพ เศรษฐกิจ และครอบครัว โดยอารยธรรมอิสลามได้ทิ้งมรดกในด้านนี้ไว้ให้มนุษย์ได้รู้สึกและสัมผัสถึงความสุขโดยไม่ต้องพะวงและหวาดระแวงในเรื่องอื่นใด

๔. อิสลามเป็นอารยธรรมที่ให้ความสำคัญต่อความรู้ที่ถูกต้อง โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาที่ถูกต้อง ดังนั้น อิสลามจึงกล่าวถึงความคิดและความรู้สึกในเวลาเดียวกัน และได้กระตุ้นอารมณ์และการใช้สติปัญญาควบคู่กัน โดยวางอยู่บนพื้นฐานของการยึดมั่นในความจริงและความยุติธรรมตามหลักคำสอนของศาสนา โดยที่หลักคำสอนเหล่านั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมเลย และอารยธรรมอิสลามเป็นอารยธรรมเดียวที่ไม่แยกกิจการของศาสนาออกจากกิจการของรัฐ และแม้กระทั่งผู้นำของรัฐอิสลามคือเคาะลีฟะฮ์ (ผู้นำของรัฐอิสลามที่สืบต่อตำแหน่งหลังจากท่านนบีมุฮัมมัดเสียชีวิต) ซึ่งเป็นผู้นำ ก็ยังถูกปกครองด้วยสัจธรรมที่มาจาก การกำหนดบทบัญญัติที่มาจากพระเจ้า นั่นคืออัลลอฮ์ ซึ่งผู้นำอิสลามอาจมีความสามารถในสาขาที่ตัวเองเชี่ยวชาญ แต่ทุกท่านก็จะเท่าเทียมและเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย สถานะที่เหนือกว่าของคนหนึ่งที่มีต่ออีกคนหนึ่งนั้นจะถูกตัดสินมาจากความตักวา (ความยำเกรงต่อพระเจ้า) และการให้คุณประโยชน์ต่อผู้อื่น ดังที่ท่านเราะซูลุลลอฮ์ (ศาสนทูตของอัลลอฮ์ หมายถึง ท่านนบีมุฮัมมัด) ได้กล่าวว่า

“ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ถ้าหากฟาติมะฮ์ลูกสาวของมุฮัมมัดลักขโมย ฉันจะตัดมือของนางอย่างแน่นอน”

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

และอัลลอฮ์ พระผู้เป็นพระเจ้าแห่งอิสลามได้ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ซูเราะฮ์ (บท) อัลกะฮฟีว่า

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แท้จริงฉันเป็นเพียงสามัญชนคนหนึ่งเยี่ยงพวกท่าน.....”

(อัล-กะฮฟี ๑๘ : ๑๑๐)

จากอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) และอายะฮ์ (โองการ) อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความเสมอภาค และไม่มีสิทธิพิเศษใด ๆ แก่บุคคลใดให้อยู่เหนือกฎหมายหรือบทบัญญัติต่าง ๆ สำหรับผู้นำสูงสุด ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่เพียงใด ก็ล้วนอยู่ภายใต้กฎหมายและบทบัญญัติเดียวกันทั้งสิ้น

จากข้างต้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่โดดเด่นของอารยธรรมอิสลาม ซึ่งเป็นอารยธรรมหนึ่งที่ได้รับยกย่องและเป็นที่ยอมรับของประชาชาติ ซึ่งในช่วงที่อิสลามเข้มแข็ง อารยธรรมที่มีประโยชน์เหล่านี้ก็กลายเป็นเครื่องมือในการปกครองสังคม ชี้นำ และอบรมสั่งสอนมนุษยชาติ แต่เป็นที่น่าเสียดาย เมื่ออารยธรรม ระบอบ และวิธีการที่ดั่งงามของอิสลามล่มสลาย และมีอารยธรรมอื่น ๆ เข้ามาแทนที่ ความคิดของผู้คนที่มีต่อสิ่งดั่งงามเหล่านี้เริ่มเปลี่ยนไป มีทั้งกลุ่มที่ถูก และยกย่อง นั่นมีสาเหตุมาจากมุสลิม (ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม) เองที่ไม่ได้เรียนรู้ และปฏิบัติตนตามวิถีและความดีงามของอิสลามที่มีอยู่ ทั้งที่อิสลามมีทั้งความรู้ วิธีการมากมายในการพัฒนาสติปัญญาและบุคคล ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ กฎหมาย ปรัชญา ศิลปะ วรรณกรรม และอื่น ๆ และอิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา การเผยแผ่ความรู้ และการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างมาก แม้กระทั่งในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ (ผู้นำของรัฐอิสลามที่สืบทอดตำแหน่งหลังจากท่านนบีมุฮัมมัดเสียชีวิต) ที่ใช้วิธีการที่หลากหลายในการตรึงบิชะฮ์ เช่น การอภิปรายที่ใช้วิธีการที่เป็นรูปแบบส่วนตัว หรือการใช้วิธีการชุมนุมในที่สาธารณะ และมีทั้งการดำเนินการด้วยตนเอง และมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการโดยผู้นำเหล่านี้เข้าร่วมด้วย หรือการตรึงบิชะฮ์เป็นกลุ่มเพียงไม่กี่คนแบบง่าย ๆ เพื่อสร้างความใกล้ชิดกับผู้ที่เข้าร่วม โดยการนั่งล้อมวงอย่างง่าย หรือการตรึงบิชะฮ์เป็นรายบุคคล ซึ่งไม่มีช่องว่างของความแตกต่างระหว่างชนชั้นผู้นำกับผู้อยู่ใต้การปกครอง อีกทั้งมีการให้กำลังใจ ให้รางวัลแก่ผู้ที่มีส่วนร่วม

มุสฏอฟา อัสนีบาอีย์ (๒๕๕๒ : ๑๖๔) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ไว้ว่าการศึกษาหาความรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาตนเองและสังคม เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการฟื้นฟูสังคมและการเปิดโลกทัศน์ในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ให้กระจ่างชัดมากขึ้น ซึ่งการตรึงบิชะฮ์บุคคลเพื่อให้ได้รับความรู้นั้น เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้นำอิสลามเคยใช้ในสมัยที่อิสลามกำลังเจริญรุ่งเรือง

โลกมุสลิมเต็มไปด้วยแสงสว่างของความรู้ ทั้งที่บ้าน ในมัสยิด โรงเรียน สถาบันการศึกษา การชุมนุม และร้านหนังสือต่าง ๆ อิสลามจึงเป็นศาสนาที่มีความโดดเด่นทั้งในด้านความเชื่อในเรื่องพระเจ้าที่ประกาศอย่างเด่นชัดว่ามีเพียงอัลลอฮ์องค์เดียว มีความเป็นเอกภาพในหลักคำสอน การบัญญัติกฎหมาย เป้าหมาย ความมีมนุษยธรรม แนวทางในการดำเนินชีวิต ตลอดจนวิถีคิด แต่อิสลามกลับเป็นศาสนาที่ถูกเพิกเฉยหรือถูกเข้าใจผิดเป็นอย่างมากในหมู่ประชาชาติส่วนใหญ่ของโลก เหตุผลอันหนึ่งก็คือ ความไม่กระตือรือร้นของมุสลิม ทั้งในด้านการศึกษาอิสลาม และการแนะนำอิสลามต่อชาติที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความไม่รู้จักแก่นแท้ของอิสลาม การไม่ศึกษาอิสลามให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จนสามารถนำไปปฏิบัติและให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้ จึงทำให้พลาดโอกาสในการศึกษาและเผยแผ่อิสลามไปอย่างน่าเสียดาย เพราะหากได้เรียนรู้และศึกษาอิสลามอย่างถ่องแท้แล้ว ก็จะทำให้พบว่าในอิสลามนั้นคือความสมบูรณ์แบบถ่านำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นหนทางจะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จและความสงบสุข จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาอิสลาม นั้นเป็นเพราะมีสิ่งดีงามมากมายในอิสลามให้ศึกษา นำมาเป็นแบบอย่างในวิถีการดำเนินชีวิต และนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นวิถีในการดำเนินชีวิตและเชื่อมโยงไปสู่การเผยแผ่อิสลาม และให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจในอิสลามโดยทั่วไป ซึ่งอิสลามมีแหล่งความรู้ที่สำคัญอยู่ ๒ แหล่งคือ กิตาบุลลอฮ์ (คัมภีร์ของอัลลอฮ์ หมายถึง อัลกุรอาน) และอัซซุนนะฮ์ (แบบอย่างหรือแนวทางการปฏิบัติตน) ของท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งบุคคลใดได้ศึกษาอย่างจริงจังแล้ว เท่ากับเขาได้ยึดถือไว้ซึ่งหวังโซอันมั่นคง ชีวิตของเขาจะมีแต่ความงดงาม และจะพบกับความสำเร็จอย่างแท้จริง ซึ่งการให้ความรู้และการศึกษาสิ่งเหล่านี้นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมทุกคน เพราะวิถีของท่านนบีมุฮัมมัดนั้นสามารถเป็นแบบอย่างสำหรับประชาชาติในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องใหญ่และเรื่องเล็ก มีความสมบูรณ์และตอบสนองความจำเป็นของมวลมนุษยชาติได้ดีที่สุดในทุกสถานที่และทุกยุคทุกสมัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักวิชาการมุสลิม นักเผยแผ่ศาสนา และบุคคลทั่วไปที่ใส่ใจต่อการพัฒนาและปฏิรูปสังคม ในการเปลี่ยนแปลงฟื้นฟู และพัฒนาบุคคลและสังคมควบคู่กัน เพื่อเป็นหลักประกันว่า อิสลามมีวิธีการและคำตอบในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จ ดังที่ปรากฏในอายะฮ์ (โองการ) อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ในซูเราะฮ์ (บท) อัล-อะหซาบ ที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ทรงตรัสไว้ว่า

ความว่า “แน่นอนในตัวของท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ (มุฮัมมัด) นั้น มีแบบอย่างที่ดีเลิศสำหรับบุคคลที่มุ่งหวัง (จะพบ) อัลลอฮ์และวันสุดท้าย และรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมากมาย”

(อัล-อะหซาบ ๓๓ : ๒๑)

อะหมัด อิบรอฮีม อูซุซัน (๒๕๕๓ : ๔๑) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาอิสลามและความสำคัญของการศึกษาอิสลามไว้ว่า การจัดการศึกษาในอิสลามนั้น เป็นวิธีการที่ยึดหลักคำสอนของอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) โดยเป็นการคำนึงถึงคุณค่าของมนุษยชาติที่สังคมสมัยนั้นได้ถือปฏิบัติอยู่ด้วย ซึ่งจะส่งผลให้บรรลุผลตาม

เป้าหมายของประชาชาติและในโลกหน้า เพราะในยุคปัจจุบัน บุคคลมักมุ่งเน้นความสำเร็จในด้าน เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ ที่มีเพียงในโลกนี้เท่านั้น แต่ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในอิสลามนั้น คือเป้าหมายทั้งในโลกนี้และโลกหน้า แต่เป็นที่น่าเสียดายที่แท้จริงแล้วในสมัย ท่านเราะซูลุลลอฮ์ (ศาสนทูตของอัลลอฮ์ หมายถึง ท่านศาสดามุฮัมมัด) และคุละฟาอูรรอฮิดีน (ผู้ที่สืบต่อตำแหน่งหลังจากท่านนบีมุฮัมมัดเสียชีวิตทั้ง ๔ ท่าน ได้แก่ อบูบักร อุมัร อุซมาน และอะลี) ตลอดจนจนสมัยการปกครองของราชวงศ์ต่าง ๆ ที่มุสลิมเป็นผู้ปกครอง ก็มีรูปแบบและวิธีการหลากหลายที่ใช้ในการพัฒนาบุคคลและสังคม อันเป็นแนวทางที่ได้จากอัลกุรอานและแนวทางต่าง ๆ ที่ท่านเราะซูลุลลอฮ์ (ศาสนทูตของอัลลอฮ์) ได้ปฏิบัติไว้ รวมทั้งการยึดตามแนวทางที่เหล่าเศาะหาบะฮ์ (บรรดาสาวก) ของท่าน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่มีบุคคลบางกลุ่มได้กล่าวว่า วิธีการต่าง ๆ ในปัจจุบันไม่เคยมีในสมัยการปกครองของอิสลามเลย ซึ่งเมื่อได้ศึกษาแล้วกลับพบว่า โดยข้อเท็จจริงแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันเฉพาะคำที่ใช้เรียกเท่านั้น และเป็นที่น่าเสียดายที่วิธีการต่าง ๆ ที่อิสลามมีนั้นกลับไม่ได้ถูกนำมาใช้ และวิธีการบางอย่างก็ถูกนำมาปรับใช้เพื่อผลประโยชน์ของผู้ปกครองหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จนทำให้ความดีงามเหล่านั้นหมดไป แต่อย่างไรก็ตาม แม้มีความแตกต่างหรือมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในวิธีการต่าง ๆ แต่ก็ก็เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น ในส่วนของเป้าหมาย ที่ระบบอื่น ๆ มักมุ่งเน้นที่โลกนี้ แต่อิสลามได้มุ่งทั้งโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งสิ่งดีงามที่มีอยู่ในอิสลามค่อย ๆ เลือนหายไป นั่นเป็นเพราะวิธีการที่ดีของอิสลามขาดผู้ที่จะมาศึกษา วิจัย ในขณะที่ชาติตะวันตกกลับมีการค้นคว้าและหาข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพราะสังคมตะวันตกเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและหาความรู้ตนเอง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมที่จะต้องศึกษาหาความรู้ตามแบบอย่างที่ได้มาจากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัสนุนนะฮ์ (แบบอย่างหรือแนวทาง) ของท่านนบี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จในโลกนี้และโลกหน้า และเป็นการสนองตอบต่ออัลหะดีษ (พระวจนะของท่านนบีมุฮัมมัด) ที่ว่า

“ฉันฝากให้พวกท่านสองประการ และพวกท่านจะไม่หลงทางอย่างแน่นอน โดยพวกท่านจะต้องยึดถือกับสิ่งทั้งสองประการ นั่นคือ คัมภีร์ของอัลลอฮ์และสุนนะฮ์ (แนวทาง) ของฉัน”

ดังนั้น การศึกษาอิสลามจึงเป็นการศึกษาแบบบูรณาการโดยที่ไม่มีการแบ่งแยกวิชาการทางโลกและทางศาสนาออกจากกัน เป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์และวิชาการทางโลกเข้าด้วยกันอย่างมีระบบกฎเกณฑ์ เป็นกระบวนการบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีอัลกุรอานซึ่งเป็นบทบัญญัติจากอัลลอฮ์ และอัลหะดีษซึ่งแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัดเป็นทางนำ จึงเป็นหน้าที่สำหรับมุสลิมทุกคนที่จะต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อนำแบบอย่างอันดีงามจากท่านนบีมุฮัมมัดมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพราะวิถีของท่านนบีมุฮัมมัดนั้นสามารถเป็นแบบอย่างสำหรับประชาชาติได้ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องใหญ่และเรื่องเล็ก มีความ

สมบูรณ์และตอบสนองความจำเป็นของมวลมนุษยชาติได้ดีที่สุดในทุกสถานที่และทุกยุคทุกสมัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักวิชาการมุสลิม นักเผยแผ่ศาสนา และบุคคลทั่วไปที่ใส่ใจต่อการพัฒนาตนเองและปฏิรูปสังคม ในการเปลี่ยนแปลง พื้นฟู และพัฒนาบุคคลและสังคมควบคู่กัน

การใช้วิธีการตริบียะฮ์ในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา

ความหมายของการตริบียะฮ์

อับดุลลอฮ์ นาซิหฺ อุลวาน (๒๕๕๓ : คำนำ) ได้กล่าวถึงความหมายตามพจนานุกรมของคำว่า อัด-ตริบียะฮ์ไว้ว่า หมายถึง การเพิ่มพูนขึ้น การเจริญงอกงาม การอบรมเลี้ยงดู การแก้ไขให้ดีขึ้น การสั่งสอน การปกครองดูแล การนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสู่ความสมบูรณ์ของมัน การสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากขั้นหนึ่งถึงอีกขั้นหนึ่งจนถึงขีดความสมบูรณ์

และได้กล่าวไว้อีกว่า การตริบียะฮ์โดยทั่วไป หมายถึง การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีระเบียบวินัย มีแผนงาน มีหลักสูตร มีการติดตามผล ตลอดจนแบบแผนหรือวิธีการอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยมีความมุ่งหมายให้เกิดทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างจนมีความชำนาญ หรือกลายเป็นนิสัยประจำตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแวดวงการทำงานเพื่ออิสลาม หรือเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้อยู่ในกรอบของอิสลาม จะหมายถึงการปลูกฝังอิสลามแก่มุสลิมโดยผ่านกระบวนการตริบียะฮ์ เพื่อให้มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างอิสลาม ทั้งความรู้สึกรู้จักคิด คำพูด กิริยามารยาท และการแสดงออกต่าง ๆ

อิบรอเฮม มุสตอฟา หะยีสาอิ (๒๕๕๗ : ออนไลน์) คำว่า **تربيه** (อ่านว่า อัด-ตริบียะฮ์) หรือ **التربية الإسلامية** (อ่านว่า อัด-ตริบียะฮ์ อัลอิสลามียะฮ์) ไม่มีบัญญัติไว้ในอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) หรือในอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) หรือแม้แต่ในตำราเก่าของอุลาม่า (ปราชญ์ผู้มีความรู้ในอิสลาม) ที่เป็นที่รู้จักก็ไม่ได้บัญญัติคำนี้ขึ้นมา แต่ตามพจนานุกรมอาหรับได้ให้ความหมายของคำว่า **تربيه** (อัด-ตริบียะฮ์) ไว้ว่า มาจากรากศัพท์ต่อไปนี้

1. **تربيه** มาจากคำว่า **ربو ربو** (เราะบา ยรรบู) หมายถึง การเพิ่มพูนขึ้นและเจริญงอกงาม ดังนั้น การศึกษา หรือ **تربيه** หมายถึง การเพิ่มหรือเจริญงอกงาม ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Education is Growth (การศึกษาคือการเจริญงอกงาม) และความหมายของอัด-ตริบียะฮ์
2. **تربيه** มาจากคำว่า **ربو ربو** (เราะบา ยรรบู) การดูแลและเลี้ยงดู
3. **تربيه** มาจากคำว่า **ربو ربو** (ร็อบบะ ยะรบบุ) หมายถึง การแก้ไขให้ดีขึ้น การสั่งสอน การปกครองดูแล

ซึ่ง อิบรอเฮม มุสตอฟา หะยีสาอิ ได้สรุปความหมายของการตริบียะฮ์ตามรากศัพท์ในพจนานุกรมภาษาอาหรับว่า **تربيه** มีความหมายเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งหมายถึงกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถและทักษะของบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตในทุกแง่ทุกมุม หรือกระบวนการสร้างบุคคลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้

Muhummud Wayihunn (1999 : 44) ได้กล่าวไว้ว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง การศึกษาถึง ปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องของการตรึงบิยะฮฺจากมุมมองอิสลาม

Fat-hiyat Umar (1982 : 44) ได้กล่าวไว้ว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง หลักสูตรเพื่อการพัฒนา สังคมให้อยู่บนหลักการอิสลามในด้านอุดมการณ์ และคุณค่าและทฤษฎีต่าง ๆ ของอิสลามในทุก ๆ การเคลื่อนไหวของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐศาสตร์ และสังคม

Abdu Al-Rahman (1979 : 36) ได้กล่าวไว้ว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง การพัฒนาด้าน ความคิดของมนุษย์ และการจัดระบบทางด้านการเป็นอยู่ และความรู้สึก ซึ่งวางอยู่บนรากฐานแห่ง ศาสนาอิสลาม เพื่อให้เป้าหมายการใช้ชีวิตของบุคคลและสังคมนั้นเกิดขึ้นจริงและสำเร็จลุล่วง

Alee Isma-il (1987 : 36) ได้กล่าวไว้ว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง ความเข้าใจ มารยาท และ วิธีการ และทิศทาง ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในเหล่าบรรดาโองการต่าง ๆ ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด เพื่อใช้เป็นสื่อในการขัดเกลา บุคลิกภาพของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย

Abdu Al-Rahman (2004 : 27) ได้กล่าวไว้ว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง ความพยายาม อุตสาหะ การวางแผน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อที่จะให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่อยู่ตาม ครรลองอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด และเป็นผู้ที่ สามารถทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้เกิดขึ้นจริงได้ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายการดำเนินชีวิตบนหน้าแผ่นดิน ความเป็นบ่าว หรือการสืบช่วงต่อการปกครองก็ตาม

Abdullah Bin Shalih (1982 : 44) การปฏิบัติ อุดมการณ์ มารยาท หนทาง สำนวน และ วิธีการต่าง ๆ ในการตรึงบิยะฮฺ ซึ่งมีที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺ (แบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด) ที่ สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อเป็นสื่อในการที่จะทำให้บุคลิกภาพของความเป็นมนุษย์ สังคม และประชาชาติอยู่ บนความมีเกียรติ อยู่บนสัจธรรม และอยู่บนทางนำ

จึงสรุปได้ว่า ตรีบิยะฮฺ (تربيه) หมายถึง การอบรมและการขัดเกลาด้วยวิธีการต่าง ๆ อัน สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งมีอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และ อัสนุนนะฮฺ (แบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด) เป็นฐาน เป็นการส่งเสริมพัฒนาความสามารถและทักษะ ของบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตในทุกแง่มุม เป็นการสร้างบุคคลให้สามารถปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งกว้างกว่าคำว่าการศึกษา หรือ Education ในภาษาอังกฤษ นั้นเป็นเพราะการตรึงบิยะฮฺเป็นการมุ่งหวังสู่การพัฒนา ความสุข ความสำเร็จ และการเป็นคนดี ที่มี จุดมุ่งหมายทั้งในโลกนี้และความสุขที่ยั่งยืนในโลกหน้า

วิธีการการตรึงบิยะฮฺ

Khalid Hamid Al Hashimy (2000 : 17-18 อ้างถึงใน ซอลิฮะห์ หะยีสะมะแอ, ๒๕๕๑ : ๕-๖) ได้กล่าวว่า การตรึงบิยะฮฺ หมายถึง การพัฒนาและส่งเสริมมนุษย์อย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้มี ความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน โดยวางอยู่บนฐานของคำสอนอิสลาม จากคำนิยามนี้ ทำให้เราทราบว่า

การตรึงบิชอนั้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมาย โดยพัฒนาส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน เพื่อความสงบสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และได้สรุปความหมายของ “ตรึงบิชอน อัลอิสลามียะฮฺ” คือ การเตรียมพร้อมหรือพัฒนามนุษย์ให้อยู่ในแนวทางที่ดี ถูกต้อง ซึ่งมูร็อบบียะฮฺที่แท้จริงคือ อัลลอฮ์ การตรึงบิชอนของอัลลอฮ์สามารถแบ่งออกได้ 2 วิธีการคือ

๑. ตรึงบิชอนทั่วไป คือ การสร้างมัจลุก (สิ่งถูกสร้าง) ทั้งหลาย และทรงให้ริซกี (ปัจจัยยังชีพ) และทรงให้อิตายะฮฺ (ชี้ทางนำ) เพื่ออำนวยความสะดวกให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่บนโลกนี้ได้

๒. ตรึงบิชอนเป็นการเฉพาะ คือ การตรึงบิชอนผู้ที่พระองค์ทรงรักและเมตตา โดยการให้อีหม่าน (ศรัทธา) และอิตายะฮฺ (ทางนำ) ทรงให้พวกเขาห่างไกลจากสิ่งไม่พึงประสงค์ทั้งหลาย นั่นคือการตรึงบิชอนสำหรับบรรดานบี

มุนซุกกี โต๊ะเถื่อน (๒๕๕๓) ได้กล่าวถึงแนวทางในการตรึงบิชอนนักเรียนด้วยการปลูกฝังอัคลาก (จริยธรรม) อิสลามไว้ว่า มีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดี ได้แก่ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายมุ่งพัฒนาให้บุคลากรทุกคนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จัดให้มีการคัดสรรและการนิเทศครูผู้สอน การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การกำหนดแหล่งเรียนรู้แบบอย่าง และการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดโครงการสนับสนุนการสร้างแบบอย่างที่ดี

๒. แนวทางการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ การเริ่มต้นการสอนด้วยการกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ การจัดโครงการสร้างแรงจูงใจ การมอบรางวัลนักเรียนที่มีอัคลาก (จริยธรรม) ดี การให้อีกาสนักเรียนที่ทำความดีปรับปรุงตัว การรายงานผู้ปกครองทราบความประพฤติของนักเรียน และการส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

๓. แนวทางการตักเตือน ได้แก่ การสร้างคู่มือการปฏิบัติตนสำหรับครูผู้สอนและนักเรียน การสนับสนุนให้กรรมการนักเรียนดูแลเพื่อนและรุ่นน้อง การกำหนดให้นักเรียนมีครูที่ปรึกษา สร้างความใกล้ชิด และให้คำแนะนำแก่นักเรียน การกำหนดขั้นตอนการตักเตือน และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดโครงการอบรมอัคลาก (จริยธรรม) แก่ผู้เรียน

๔. แนวทางการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม ได้แก่ การสอนและการบูรณาการในรายวิชาเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ การเชิญผู้มีความรู้มาบรรยายประวัติศาสตร์อิสลาม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อการสอนประวัติศาสตร์อิสลาม

๕. แนวทางการจัดกิจกรรมการปลูกฝังลาก (จริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างภาคการศึกษา เช่น กิจกรรมปลูกฝังศรัทธา กิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา การติดตามประเมินผล การแนะนำผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของกิจกรรม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดโครงการอบรมอัคลาก (จริยธรรม) แก่นักเรียน

๖. แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ การสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดภูมิทัศน์สวยงาม การรณรงค์รักษาความสะอาด การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกฝังอัคลาก (จริยธรรม) การร่วมมือกับชุมชน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี

ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ (๒๕๕๗) ได้กล่าวถึงวิธีการตรียะฮ์ไว้ว่า มี ๖ วิธีการดังต่อไปนี้

๑. การใช้เรื่องราวจากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) เป็นการนำเรื่องราวจากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) มาใช้ในการตรียะฮ์นักเรียน

๒. การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นวิธีการตรียะฮ์ของครู ซึ่งประกอบด้วย การตรียะฮ์ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการแต่งกาย ด้านการทักทาย ด้านการรับแขก ด้านการบริจาค ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเอื้อเฟื้อ

๓. การสนทนา ประกอบด้วย การสนทนาโดยการพูดคุยและให้ความรู้แบบตัวต่อตัว การสนทนาโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเป็นกลุ่ม การสนทนาโดยการถาม-ตอบ การสนทนาโดยการเล่าเรื่องราวที่ดีให้นักเรียนฟัง และการสนทนาด้วยการพูดคุยหยอกล้อ

๔. การตรียะฮ์ด้วยการฝึกให้เกิดความเคยชินแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเป็นการตรียะฮ์โดยการฝึกให้นักเรียนทำภารกิจในสิ่งที่นักเรียนกำหนด โดยอาศัยการฝึกอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นอุปนิสัย หรือปฏิบัติได้ โดยได้ฝึกให้นักเรียนมีความเคยชินในหน้าที่ของตน ได้แก่ การฝึกให้เกิดความเคยชินในด้านความรับผิดชอบต่อการทำอะมัลอิบาตะฮ์ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ์) การฝึกให้เกิดความเคยชินในด้านการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การเรียน และการฝึกให้เกิดความเคยชินในการท่องจำและการนำอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) มาใช้ในชีวิตประจำวัน

๕. การทำค่าย ซึ่งประกอบด้วย ค่ายแกนนำ ค่ายปลูกจิตสำนึก ค่ายวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะเฉพาะด้านให้แก่ นักเรียน และค่ายหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกโรงเรียน

๖. การลงโทษ เป็นวิธีการตรียะฮ์ขั้นสุดท้ายที่ครูจะนำมาใช้กับนักเรียนหลังจากที่ใช้การตรียะฮ์ด้วยวิธีการอื่นแล้วไม่ได้ผล ซึ่งใช้วิธีการที่ใช้ได้แก่ การลงโทษด้วยวิธีการต่าหนี การลงโทษด้วยการภาคทัณฑ์ และการลงโทษด้วยการเขี่ยนติ

อับดุลลอฮ์ นาซิหฺ อุลวาน (๒๕๕๓ : ๑๗๙) ได้กล่าวถึงแนวทางของมูร็อบบีย (ครูผู้รับผิดชอบในการตรียะฮ์) ที่จะทำการตรียะฮ์ให้มีประสิทธิภาพไว้ว่า มูร็อบบีย (ครูผู้รับผิดชอบในการตรียะฮ์) ที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้ที่หมั่นศึกษา หาวิธีการให้ความรู้ และพื้นฐานในการเตรียมพร้อมให้กับเด็ก ทั้งในด้านศาสนา ด้านจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านจิตใจ และด้านสังคม ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เด็กนั้นพัฒนาไปสู่ความเพียบพร้อมสมบูรณ์ ความเป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผล และความสมดุล และได้เสนอแนวทางในการตรียะฮ์เด็กที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า มี ๕ แนวทางคือ

๑. การเป็นแบบอย่างที่ดี
๒. การฝึกให้เกิดความเคยชิน
๓. การฝึกอบรมโดยการแนะนำตักเตือน
๔. การอบรมโดยการเฝ้าสังเกตการณ์
๕. การฝึกอบรมโดยการลงโทษ

อะมีน บิน अबดุลลอฮ์ อัช-ชะกอวีย์ (๒๐๑๒ : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการต้อรับยิบะฮบุคคล
ตั้งวิธีการต่อไปนี้

๑. การเลือกคู่ครองที่เป็นคนดี ซึ่งถือเป็นก้าวแรกในการอบรมสั่งสอน
๒. ความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ในการอบรมสั่งสอนลูก ๆ และหวังผลตอบแทนจากอัลลอฮ์ใน
ทุกสิ่งที่ได้ทุ่มเท ทั้งที่เป็นแรงกายและทรัพย์สิน ไม่ใช่ทำไปเพื่อการสรรเสริญหรือยกย่องขึ้นนี้ให้
๓. การสร้างความเคยชินและส่งเสริมด้วยวิธีที่ดี และอ่อนโยนในการทำอิบาดะฮ (การภักดี
ต่ออัลลอฮ์)
๔. ให้พวกเขาออกห่างจากสิ่งที่ต้องห้ามและชั่วร้ายต่าง ๆ ตักเตือนถึงอันตรายของมัน และ
ปลูกฝังในใจให้เกลียดชังความชั่วที่จะนำมาซึ่งความหายนะแก่ชีวิตทั้งในโลกนี้และในวันอาคิเราะฮ
(วันสิ้นโลก)
๕. การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการอบรมสั่งสอน
๖. พยายามให้พวกเขาห่างไกลจากเพื่อนที่ไม่ดี และให้คำแนะนำให้พวกเขาเลือกคบคนที่ดี
๗. สนับสนุนพวกเขาให้อยู่กับกลุ่มท่องจำอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ที่มีอยู่
ในมัสยิด หรือที่ต่าง ๆ
๘. ปกป้องลูก ๆ จากสื่อที่ไม่ดีต่าง ๆ เพราะหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ลูก ๆ นั้นไขว่เขว ออกนอก
ลุ่มนอกลทาง และปฏิบัติความชั่ว หลงไปในทางที่ชั่วช้าต่ำต้อยก็คือ สื่อที่เขาดูทางช่องต่าง ๆ ผ่าน
ดาวเทียม ทั้งที่เป็นหนังที่ไปเปลือย และสิ่งชั่วช้าต่าง ๆ เช่นเดียวกับหนังการ์ตูนต่าง ๆ ที่แฝงไว้ด้วยสิ่ง
ที่ขัดกับหลักศาสนา หลักอากิเดฮ (หลักการยึดมั่น) หลักจริยธรรมที่ดี โดยคนส่วนใหญ่มักละเลยไม่
ให้ความสำคัญถึงความชั่วใหญ่หลวงที่แฝงอยู่
๙. อบรมสั่งสอนในเรื่องอิสลามและการศรัทธา ปลูกฝังการให้ความยิ่งใหญ่แก่อัลลอฮ์ รัก
พระองค์ รักท่านนบี บอกถึงความสำคัญของท่านนบีและการปฏิบัติตามท่าน สั่งสอนจริยธรรมและ
มารยาทที่ดีงาม
๑๐. ฝึกพวกเขาให้นอนเร็ว ไม่นอนดึก และตื่นเช้าตั้งแต่หัวรุ่ง ใช้เวลากับสิ่งที่มีประโยชน์
อนุญาตให้พวกเขาเล่นการละเล่นที่ไม่ต้องห้ามในศาสนาในบางเวลาเพื่อไม่ให้พวกเขารู้สึกเบื่อหน่าย
๑๑. ให้มูร็อบบีย (ผู้ทำการต้อรับยิบะฮ) มีความอ่อนโยนในการปฏิสัมพันธ์กับพวกเขา
๑๒. มูร็อบบีย (ผู้ทำการต้อรับยิบะฮ) จะต้องรู้ว่า การให้ได้รับทางนำนั้นอยู่ในพระหัตถ์ของ
อัลลอฮ์ พระองค์ทรงให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ด้วยความกรุณาของพระองค์ พระองค์ทรงให้หลง
ทางแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ด้วยความยุติธรรมของพระองค์ มูร็อบบีย (ผู้ทำการต้อรับยิบะฮ) นั้นมี
หน้าที่เพียงการชี้แนะแนวทางและชี้แจงเท่านั้น

Abdu Al-Rahman Al-Khalawee (1984) ได้กล่าวถึงวิธีการต้อบิยะฮุบุคคลว่า มีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. การต้อบิยะฮุด้วยการสนทนา
๒. การต้อบิยะฮุด้วยเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตที่มีอยู่ในอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด)
๓. การต้อบิยะฮุด้วยการยกอุทาหรณ์และตัวอย่างเปรียบเทียบ
๔. การต้อบิยะฮุด้วยการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ
๕. การต้อบิยะฮุด้วยการฝึกฝนและการปฏิบัติ
๖. การต้อบิยะฮุด้วยข้อคิดและการตักเตือน
๗. การต้อบิยะฮุด้วยการกระตุ้นความต้องการและส้าท้อบิยะฮุให้มีความหวาดกลัว

อาซีซัน เกป็น (๒๕๕๕) ได้กล่าวถึง แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนไว้ว่า มีแนวทางดังต่อไปนี้

๑. แนวทางการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหาด้ำนคุณธรรมจริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้ว้การสร้างจิตส้าณีก และบูรณาการกั้บการปฏิบัติต้อบิยะฮุตามแนวทางอิสลาม

๒. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้อ้กับหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม โดยเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๓. แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามด้ว้การเริ่มต้นจากที่บ้าน และมีการติดตามนักเรียนอย่างจริงจัง

๔. แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดีได้แก่ การปลูกฝังและปลูกจิตส้าณีกที่ดีให้กั้บนักเรียนครูต้อบิยะฮุเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกเรื่อง

๕. แนวทางการสร้างแรงจูงใจได้แก่ มีการกระตุ้น ส่งเสริม ให้รางวัล มอบเกียรติบัตร และชมเชยนักเรียนปฏิบัติในทางที่ดีตามแบบอย่างของอิสลาม

๖. แนวทางการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักการอิสลามให้หลากหลาย เช่น ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

๗. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้แก่ การปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียนจัดบรรยากาศที่เอื้อต้อบิยะฮุและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

จากการศึกษาเอกสารสรุ่ได้ว้ การต้อบิยะฮุเป็นการพัฒนาและส่งเสริมบุคคลแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกฝน และการปฏิบัติให้เกิดความเคยชิน การศึกษาความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษา การฝึกและปฏิบัติในสิ่งที่เป็นข้อสั่งใช้ และการละเว้นในสิ่งที่เป็นข้อห้ามของอิสลาม ซึ่งนอกจากการฝึกให้ผู้ต้อบิยะฮุได้กระทำแล้ว การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการตรึงยยะสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่นบนหลักธรรมคำสอนของอิสลาม

๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อบูรณาภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และตามหลักการศาสนาอิสลามและความต้องการของชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน ๑๓๘ โรงเรียน โดยได้ศึกษาปัญหาความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แล้วนำผลสรุปไปกำหนดเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน แล้วได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมพัฒนาตามรูปแบบที่กำหนด โดยอาศัยความพร้อมและความสมัครใจของผู้บริหาร จังหวัดละ ๓ โรงเรียน แต่ละจังหวัดประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดละ ๑ โรงเรียน รวม ๙ โรงเรียน ทั้งนี้ ได้คัดเลือกนักวิจัยร่วมปฏิบัติการจากแต่ละโรงเรียนโรงเรียนละ ๒ คน รวมนักวิจัยร่วมจำนวน ๑๘ คน จากนั้นนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน พร้อมกับศึกษาผลการพัฒนาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ชุมชน และสังคม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบอยู่ในปัจจุบันได้แก่ คุณภาพการศึกษาที่เกิดจากระบบการบริหารจัดการระบบการจัดการเรียนรู้ และระบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การบริหารงานวิชาการ ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู การขาดแคลนอัตรากำลังครู การจัดการครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา ครูผู้สอนไม่มีวุฒิการศึกษาด้านการสอน และความต้องการในการเรียนของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากขาดการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

นุรีซัน ดอเลาะ (๒๕๕๑) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน จังหวัดปัตตานี ใน ๔ ด้าน คือ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัด

ประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน และวิทยากรอิสลามศึกษา จำนวน ๒๔๐ คน ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการเรียนรู้การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ที่มีปัญหามากที่สุดคือ หลักสูตรไม่ค่อยรัดกุม เนื้อหาน้อยเกินไป ไม่มีงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อทำการปรับปรุงต่อไป ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูอิสลามศึกษาบางคนขาดจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ขาดความรู้ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน นักเรียนบางคนยังไม่มีหนังสือเรียนอิสลามศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล ครูอิสลามศึกษาบางคนไม่ดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง

๒. สภาพการเรียนรู้การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษาพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เนื้อหาในแต่ละบทไม่ครอบคลุม ไม่ชัดเจน ไม่รัดกุม และมีเนื้อหาในภาพรวมน้อยเกินไป ด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ด้านสื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล รูปแบบเกณฑ์การวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย

มนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน (๒๕๓๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลาม สภาพปัญหาและแนวทางการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่ นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) มีจำนวน ๓๖๔ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการพิจารณาแนวทางการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) มีจำนวน ๒๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีของความสอดคล้องระหว่างข้อความ ผลการวิจัยพบว่า

๑) การปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลามมีเป้าหมายเพื่อสร้างมุสลิมที่สมบูรณ์ทั้งในด้านการศรัทธาและการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา ผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ ความยำเกรง ความรอบรู้ ความสุภาพ และความตระหนักว่าเป็นงานที่จะต้องถูกสอบสวนและมีผลตอบแทนในโลกนี้และโลกหน้า ลักษณะพิเศษของการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลามคือ การปลูกฝังหลักการศรัทธา การปลูกฝังแบบองค์รวม การปลูกฝังแบบต่อเนื่อง และการปลูกฝังแบบมีส่วนร่วม ส่วนวิธีการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลามมี ๖ วิธีการ ได้แก่ ๑) วิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี ๒) วิธีการสร้างแรงจูงใจ ๓) วิธีการตักเตือน ๔) วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม ๕) วิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอ ๖) วิธีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี

๒) สภาพการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการตกเตอนมีสภาพจริงมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอ วิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม วิธีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และวิธีการสร้างแรงจูงใจน้อยที่สุด ส่วนปัญหาการดำเนินการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า วิธีการสร้างแรงจูงใจและวิธีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีมีปัญหาการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการตกเตอน และวิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม และวิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอที่น้อยที่สุด

๒.๑) แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดีได้แก่ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายมุ่งพัฒนาให้บุคลากรทุกคนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จัดให้มีการคัดสรรและการนิเทศครูผู้สอน การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การกำหนดแหล่งเรียนรู้แบบอย่าง และการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดโครงการสนับสนุนการสร้างแบบอย่างที่ดี

๒.๒) แนวทางการสร้างแรงจูงใจได้แก่ การเริ่มต้นในการสอนด้วยการกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ การจัดโครงการสร้างแรงจูงใจ การมอบรางวัลนักเรียนที่มีอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ดี การให้โอกาสนักเรียนที่ทำความผิดปรับปรุงตัว การรายงานผู้ปกครองทราบความประพฤติของนักเรียน และการส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

๒.๓) แนวทางการตกเตอนได้แก่ การสร้างคู่มือการปฏิบัติตนสำหรับครูผู้สอนและนักเรียน การสนับสนุนให้กรรมการนักเรียนดูแลเพื่อนและรุ่นน้อง การกำหนดให้นักเรียนมีครูที่ปรึกษา สร้างความใกล้ชิดและให้คำแนะนำแก่นักเรียน การกำหนดขั้นตอนการตกเตอน และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดโครงการอบรมอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่นักเรียน

๒.๔) แนวทางการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลามได้แก่ การสอนและการบูรณาการในรายวิชาเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ การเชิญผู้มีความรู้มาบรรยายประวัติศาสตร์อิสลาม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อการสอนประวัติศาสตร์อิสลาม

๒.๕) แนวทางการจัดกิจกรรมการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอได้แก่ การจัดกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างภาคการศึกษา เช่น กิจกรรมปลูกฝังศรัทธา กิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา การติดตามประเมินผล การแนะนำผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของกิจกรรม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดโครงการอบรมอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่นักเรียน

๒.๖) แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีได้แก่ การสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดลอม การจัดภูมิทัศน์สวยงาม การรณรงค์รักษาความสะอาด การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) การร่วมมือกับชุมชน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี

ไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ (๒๕๕๗) ได้ศึกษาวิธีการตรบิยะฮักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยา
การพบว่า วิธีการตรบิยะฮักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการมีดังนี้

๑. การตรบิยะฮด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นวิธีการตรบิยะฮที่ผู้ถูตรบิยะฮได้สังเกต เผ้าดู
และพิจารณาถูรอบปี๋ (ผู้ถูตรบิยะฮ) ผ่านการกระทำหรือสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถสังเกตได้ วิธีการตรบิยะฮ
ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี นับว่าเป็นวิธีการตรบิยะฮที่ได้ผลมากที่สุดวิธีการหนึ่ง เพราะเป็นวิธีการที่
สังเกตได้ง่าย ทั้งด้านการพูด การกระทำ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ถูตรบิยะฮสามารถพบเจอใน
คุณลักษณะของถูรอบปี๋ (ผู้ทำการตรบิยะฮ) ทั้งที่เจตนาตรบิยะฮ และผู้ถูตรบิยะฮสังเกตและพบ
เห็นด้วยตัวเอง การตรบิยะฮด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีจึงเป็นเข้าหลอมที่สำคัญในการตรบิยะฮทุก
ระดับ เพราะการตรบิยะฮบุคคลจะสำเร็จหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของถูรอบปี๋ (ผู้ถูตรบิยะฮ)
หากถูรอบปี๋ (ผู้ทำการตรบิยะฮ) เป็นบุคคลที่เที่ยงตรง ซื่อสัตย์ มีศีลธรรม มีคุณธรรม และเป็น
แบบอย่างที่ดี ผู้ถูตรบิยะฮก็จะถูหล่อหลอมให้อยู่ในหนทางแห่งความซื่อตรง ซื่อสัตย์ มีศีลธรรม
และคุณธรรม แต่ถ้าถูรอบปี๋ (ผู้ทำการตรบิยะฮ) เป็นคนไม่ซื่อตรง หลอกลวง ทำผิดศีลธรรม ตระหนี่
ซี้ซลาด หรือเห็นแก่ตัว ผู้ถูตรบิยะฮก็จะถูหล่อหลอมให้เป็นคนโกหก ไม่ซื่อสัตย์ ทุจริตคดโกง ทำผิด
ศีลธรรม ซี้ซลาด และเห็นแก่ตัว ดังนั้น การตรบิยะฮด้วยวิธีการนี้จึงนับว่าเป็นแบบอย่างและวิธีการ
แสดงออกของถูรอบปี๋ (ผู้ถูตรบิยะฮ) ในทุกอิริยาบถ

๒. การตรบิยะฮด้วยการใช้อัลกุรอ่าน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ
(พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) เป็นวิธีการตรบิยะฮที่นำเรื่องราวต่าง ๆ จากอัลกุรอ่านและอัล
หะดีษมาใช้ในการตรบิยะฮบุคคล โดยมีเรื่องราวที่ดี มีบทเรียน และมีคำสอนอยู่ในเรื่องราวเหล่านั้น
ซึ่งล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่า เพราะเป็นเรื่องราวที่เป็นสัจจริง พิสูจน์ได้ และผูกพันกับวิถี
ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งมีทั้งคำสอน วิธีปฏิบัติ และผลตอบแทนที่ดีจากการปฏิบัติตาม และมี
บทลงโทษที่เด่นชัดจากผู้ที่ฝ่าฝืน อันจะส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการตักเตือนต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม จาก
การใช้เรื่องราวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ผู้ถูตรบิยะฮกำลังเผชิญ

๓. การตรบิยะฮโดยการสนทนา เป็นการตรบิยะฮที่ใช้การสื่อสารโดยการพูดจาระหว่าง
ถูรอบปี๋ (ผู้ทำการตรบิยะฮ) และผู้ถูตรบิยะฮ โดยมีเรื่องราวและวัตถุประสงค์ในการสนทนาที่
ชัดเจน มีจุดมุ่งหวังเพื่อสร้างความรัก ความศรัทธา และเชื่อมโยงไปสู่การให้ความรู้ การทำอะมัลอิบา
ดะฮ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ) อันจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดนั่นคือ การ
เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ

๔. การตรบิยะฮด้วยการฝึกให้เกิดความเคยชินแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นวิธีการตรบิยะฮที่ ใช้
การกระทำอย่างสม่ำเสมอ หรือฮิสติกอมะฮในภาษาอาหรับนั่นเอง สำหรับการใช่วิธีการตรบิยะฮด้วย
วิธีการนี้นั้นแบ่งได้เป็นสองอย่างคือ การปรับแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยการให้ลด ละ และเลิกในสิ่งที่
ต้องห้าม และค่อย ๆ ทำ ฝึก และหัดจนเคยชินในสิ่งที่ส่งเสริมให้ปฏิบัติ และเป็นการกระทำโดยซ้ำ ๆ
เป็นประจำ จนกระทั่งสามารถจดจำวิธีการได้และเคยชินจนกลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันในที่สุด ซึ่ง
การตรบิยะฮโดยวิธีการนี้ มีทั้งบทบัญญัติจากอัลลอฮที่ได้ส่งมายังมนุษย์ผ่านท่านนบี และการฝึก

บุคคลที่สามารถพบเห็นการตรึงบิยะฮ์โดยวิธีการนี้แล้วประสบความสำเร็จได้แก่ การฝึกในเรื่องของการขอคู่ออ (การขอพร) การละหมาด กิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

๕. การตรึงบิยะฮ์ด้วยการทำค้าย เป็นวิธีการนำรูปแบบของค้ายมาใช้ในการตรึงบิยะฮ์นักเรียน โดยมีการจำลองสถานการณ์ตามวัตถุประสงค์ของการจัดค้ายในแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะเฉพาะด้านให้แก่ นักเรียน และค้ายหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกโรงเรียน อาทิ ค้ายแกนนำ ค้ายปลุกจิตสำนึก ค้ายวิชาการ

๖. การตรึงบิยะฮ์ด้วยการลงโทษ เป็นการตรึงบิยะฮ์ที่ใช้วิธีการตำหนิ การตี การภาคทัณฑ์ หรือให้บำเพ็ญประโยชน์ นับเป็นวิธีการตรึงบิยะฮ์ที่มูร้อบปีย (ผู้ตรึงบิยะฮ์) ส่วนใหญ่ลงความเห็น ว่า ควรเป็นการตรึงบิยะฮ์วิธีการสุดท้ายที่นำมาใช้ ซึ่งในการตรึงบิยะฮ์ด้วยวิธีการนี้นั้น ต้องเป็นการกระทำด้วยความเมตตาและต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้ที่ถูกลงโทษ โดยที่ไม่มีอคติใด ๆ กับผู้ที่มูร้อบปีย (ผู้ตรึงบิยะฮ์) จะลงโทษ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ไม่ว่าจะลงโทษด้วยวิธีการใด สิ่งสำคัญที่มูร้อบปีย (ผู้ตรึงบิยะฮ์) ควรตระหนักก็คือ การแสดงให้เห็นให้ผู้ที่ถูกลงโทษได้ทราบถึงความรู้สึก ห่วงใย และหวังดีของมูร้อบปีย (ผู้ตรึงบิยะฮ์) ที่อยากให้ผู้ถูกลงโทษเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ยูทมนา เกือกุล (๒๕๕๐ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการสอนและวิทยาการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด โดยศึกษาจากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) และจากทัศนะของบรรดานักปราชญ์มุสลิม ผลการศึกษาพบว่า ๑) รูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัดแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบคือ การสอนเป็นรายบุคคล และการสอนเป็นรายกลุ่ม ๒) วิธีสอนของท่านนบีมุฮัมมัดมีความโดดเด่นและมีความหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยวิธีสอนที่สำคัญได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนแบบฝึกฝนและปฏิบัติ วิธีสอนแบบใช้คำถาม วิธีสอนแบบตักเตือน วิธีสอนแบบต้อบ (การสร้างแรงจูงใจ) และต้อบ (การส้าบให้มีความหวาดกลัว) วิธีสอนแบบอุปมาอุปมัย วิธีสอนแบบเล่าเรื่อง และวิธีสอนโดยการแสดงเป็นแบบอย่าง ๓) เทคนิคการสอนของท่านนบีมุฮัมมัดมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีความหลากหลายเช่นเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคที่สำคัญได้แก่ เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เทคนิคการเร้าความสนใจ เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เทคนิคการสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน เทคนิคการสอนแบบหยอกล้อ เทคนิคการสอนโดยการเจีบและยอมรับ เทคนิคการสอนโดยการสาบานยืนยัน เทคนิคการสอนแบบเน้นย้ำ และเทคนิคการสอนตามกาลเทศะ และผลจากการศึกษาพบว่า ท่านนบีมุฮัมมัดมิได้จำกัดวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงในการสอนแต่ละครั้งของท่าน แต่ท่านจะใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละบทเรียน และตามสถานการณ์ที่หลากหลาย ดังนั้น วิทยาการสอนของท่านจึงเป็นวิทยาการสอนที่สมบูรณ์ และได้ถ่ายทอดจบจนมาถึงปัจจุบัน

ศักดา เซะวิเศษ (๒๕๓๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหลักคำสอนศาสนาอิสลามว่าด้วยเรื่องการพัฒนาตน ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนและการนำหลักการพัฒนาตนในอิสลามมา

ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมของนักศึกษาในองค์กรนักศึกษามุสลิมของสถาบันอุดมศึกษาใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาภาคเอกสารจากคัมภีร์อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) อัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และศึกษาภาคสนามจากนักศึกษามุสลิมในองค์กรนักศึกษามุสลิมของสถาบันอุดมศึกษา ๑๒ สถาบัน ใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษา จำนวน ๒๒๔ คน ผู้นำองค์กร (ประธานชมรม) จำนวน ๑๒ คน คณะกรรมการบริหารองค์กร จำนวน ๑๒ คน วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหา จากการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ผ่านการศึกษาจากโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม หลักคำสอนของอิสลามว่าด้วยการพัฒนาตนได้บูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำขององค์กรนักศึกษา นอกจากนั้น กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมีทัศนคติเชิงบวกในระดับมากถึงมากที่สุดต่อการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในกิจกรรมขององค์กรและชีวิตประจำวันของนักศึกษา ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญของการจัดกิจกรรมนักศึกษา คือ การขาดความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากนักศึกษาบางส่วน และเพื่อให้การจัดโครงการพัฒนาตนต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องขยายการสนับสนุนด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ เพราะฉะนั้น กิจกรรมขององค์กรในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามุสลิมได้รับผลกระทบจากหลักคำสอนอิสลามเรื่องการพัฒนาตนอย่างเห็นได้ชัด และกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้น

สะการिया แวโซะ และคณะ (๒๕๕๕) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุเชิงระบบที่ส่งผลต่อคะแนนสอบ I-NET ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ ๖ ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๓ และชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ ๓ สูง-ต่ำ สำหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถสรุปผลได้ ดังนี้ ๑) ด้านผู้บริหาร มีนโยบายการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการด้านอิสลามศึกษา และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอบ I-NET ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์ไกลสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เก่ง ขยัน มีคุณธรรมจริยธรรม จึงมีผลให้คะแนนสอบ I-NET สูง ส่วนโรงเรียนที่มีศักยภาพต่ำและมีข้อจำกัด จะมีผลสัมฤทธิ์การสอบ I-NET ต่ำลง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพจะอาศัยนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก เพื่อเอกภาพของการพัฒนาด้านอิสลามศึกษาต่อไป ๒) ด้านผู้สอน ครูผู้สอนจำนวนมากไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของนโยบายการจัดสอบ I-NET จึงไม่ตระหนักต่อการสอบ I-NET ซึ่งจะส่งผลให้คะแนนสอบ I-NET ต่ำลงได้ อีกทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่เข้าใจในกระบวนการหลักสูตรอิสลามศึกษา แต่สำหรับโรงเรียนที่มีศักยภาพสูงสามารถพัฒนาครูผู้สอนให้เข้าใจหลักสูตรด้วยตัวเองได้ จึงจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคะแนนสอบ I-NET สูงขึ้น ๓) ด้านตัวผู้เรียน โดยที่นักเรียนที่ตั้งใจเรียนในวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ซึ่งเป็นนักเรียนจำนวนน้อย แต่มีผลสูงต่อคะแนนสอบ I-NET อย่างมาก เพราะเป็นกลุ่มนักเรียนเก่ง จึงจะสอบ I-NET ด้วยจิตสำนึกและมีความตระหนัก ในขณะที่

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนปานกลางค่อนข้างเก่ง ภาวะแวดล้อมรอบ ๆ ตัวนักเรียนเป็นสาเหตุสำคัญในการกระตุ้นนักเรียนในการเข้าสอบ I-NET เช่น ผลคะแนนสอบ O-NET ของนักเรียนสูงพอที่จะนำไปสมัครศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ตนเองคาดหวังแล้ว จึงมีผลทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและตั้งใจที่จะสอบ I-NET ลดลง จึงส่งผลให้คะแนนสอบ I-NET ต่ำลงได้

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร (๒๕๕๒) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ต่ำ : กรณีศึกษาโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ๑) ผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะและความเข้าใจในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ ๒) ครูผู้สอนไม่มีความชำนาญเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ ๓) ขาดครูแนะแนวที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ส่งผลให้การรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องการในการสอบคัดเลือกและการทดสอบวัดความสามารถของนักเรียนเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง ๔) หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ และไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหาของการออกข้อสอบของการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ๕) ขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่มองในแง่ของบรรยากาศเชิงพื้นที่บนทอนความรู้และตระหนักในการจัดการเรียนรู้อย่างที่ควรจะเป็น ๖) นักเรียนขาดแรงจูงใจในเป้าหมายของการเรียนและการทดสอบ ๗) ผู้ปกครองขาดความตระหนักและส่งเสริมต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และ ๘) ขีดความจำกัดของนักเรียนในโอกาสที่จะได้รับจากส่วนกลางในโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนในพื้นที่

อาซีซัน เกป็น (๒๕๕๕ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบสภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน ๑๕๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ส่วนแบบสัมภาษณ์จะใช้เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ t และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามมีสภาพการปฏิบัติจริงมากที่สุด ส่วนปัญหาการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนมีปัญหาการดำเนินการมากที่สุด

๒) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล จำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้ที่มีเพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาที่ต่างกันทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นขนาดของโรงเรียน ที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๓) แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล ปรากฏดังนี้คือ แนวทางการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการสร้างสร้างจิตสำนึก และบูรณาการกับการปฏิบัติตนตาม แนวทางอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้อง กับหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม โดยเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แนวทางการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม อิสลาม ด้วยการเริ่มต้นจากที่บ้าน และมีการติดตามนักเรียนอย่างจริงจัง แนวทางการสร้างแบบอย่าง ที่ดีได้แก่ มีการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุก เรื่อง แนวทางการสร้างแรงจูงใจได้แก่ มีการกระตุ้น ส่งเสริม ให้อาหารรางวัล มอบเกียรติบัตร และชมเชย นักเรียนปฏิบัติในทางที่ดีตามแบบอย่างของอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม อิสลามได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักการอิสลามให้หลากหลาย เช่น ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจ จัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม แนวทางการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้แก่ การปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

อุบล แก้วปิ่น และคณะ (๒๕๕๖) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการนำผลการทดสอบทาง การศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ๑. สภาพปัญหาการนำผลการทดสอบทางการศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการ ทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อย ไม่เข้าใจการแปลค่าสถิติ บางอย่างที่รายงาน และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ด้านครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนยังไม่ ปรับวิธีสอนของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบระดับชาติ ไม่เข้าใจหลักสูตร ทำให้ไม่สามารถ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่ง เป็นกรอบในการสอบระดับชาติ ครูผู้สอนมีภาระการทำงานอื่น ๆ มาก ทำให้มีเวลาเตรียมการสอน และทำการสอนในห้องเรียนน้อยลง รวมทั้งจำนวนครูมีน้อย และสอนไม่ตรงวิชาเอก ทำให้คุณภาพ การสอนลดลง นักเรียนได้รับประสบการณ์ไม่เต็มตามศักยภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้การส่งต่อ และใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้รับการ พัฒนาไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ (O-NET) จึงมอบภาระการสอบระดับชาติให้ครูประจำชั้นที่มีการสอบระดับชาติ ขาดการร่วมกัน ทำงาน ครูละเลย ไม่เอาใจใส่ให้นักเรียน ให้ผลการเรียนแบบปล่อยเกรด ทำให้นักเรียนไม่เห็น ความสำคัญของการสอบและคะแนน ครูบางคนขาดทักษะในการวัดและประเมินผลที่เน้น

กระบวนการคิด ขาดการวิเคราะห์ข้อสอบ ไม่มีมาตรการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ชัดเจน และไม่ติดตามความเคลื่อนไหวของ สทศ. ทางเว็บไซต์ ทำให้ไม่เข้าใจข้อมูลการสอบ ทำให้เตรียมความพร้อมได้ไม่เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน ด้านผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของ สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงในกระดาษคำตอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษา ไม่นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ผู้เรียนบางคนมีปัญหาด้านการอ่าน อ่านไม่คล่อง ทำให้ไม่มีความอดทนในการอ่านข้อความยาว ๆ เพื่อทำข้อสอบ ขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียนไม่เหมาะสม เช่น ติดเกม ติดบุหรี ติดเหล้า โดยเฉพาะเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ผลการเรียนต่ำ ไม่สนใจเรียน ส่งผลให้คะแนนสอบระดับชาติต่ำ รวมทั้งผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานต่างกัน นักเรียนที่ย้ายเข้าใหม่มีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ด้านผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีฐานะยากจน หรือไปทำงานต่างจังหวัด ปล่อยให้เด็กเรียนอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ด้านความประพฤติ ด้านการเรียน ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ผู้ปกครองละเลยการอบรมพฤติกรรมนักเรียน ด้านชุมชนพบว่า ชุมชนไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญในการทดสอบระดับชาติ องค์กรชุมชนไม่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ชุมชนมีแหล่งอบายมุข สิ่งเสพติด ทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียน ด้านแบบทดสอบระดับชาติพบว่า แบบทดสอบของ สทศ. ยากเกินไป วิธีทำ วิธีให้คะแนนซับซ้อน หลายรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบ ส่งผลให้คะแนนต่ำ และไม่สะท้อนความรู้ที่แท้จริงของนักเรียน แบบทดสอบของ สทศ. บางข้อมีความลำเอียง เอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนบางกลุ่ม บางพื้นที่ ข้อสอบของ สทศ. บางปีไม่มีคุณภาพเพียงพอที่จะแยกเด็กเก่ง เด็กอ่อนออกจากกันได้ สำหรับแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ๑) การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้มีความจำเป็นในการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. จำเป็นต้องนำคะแนนระดับชาติไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียน และบันทึกในแบบ พป.๑ ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ สทศ. จัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองของเด็กรายบุคคลแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนำไปพัฒนาตนเองได้ พัฒนาข้อสอบให้เหมาะสม ไม่ยากจนเกินไป มีข้อสอบเฉพาะเด็กพิเศษ หรือพิการเรียนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลไปพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง กำหนดจุดอ่อนที่นักเรียนทำคะแนนสอบน้อยให้โรงเรียนนำไปพัฒนาการสอนของตนเองให้ดีขึ้น และมีการติดตามผลการพัฒนาจากการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ต้องการให้จัดอบรมการแปลความหมายจากค่าสถิติที่ปรากฏในรายงานผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ให้แก่ครู ๒) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดคือ จะต้องมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนา นำไปสู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่อง จริงจัง จัดให้ครูสอนตรงวิชาเอกและเพียงพอ มีการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ

ระดับชาติด้วยการชี้แจง ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่ ให้ความร่วมมือในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน นิเทศติดตามผลการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง มีสื่อ เทคโนโลยีทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้ปกครอง ชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการดูแลการเรียนของนักเรียนที่บ้าน และการกำกับดูแลสถานบันเทิงต่างๆ เช่น ร้านเกม หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ให้ขวัญกำลังใจ และติดตามผลการดำเนินงานอยู่เสมอ มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนสอบ ครูขยัน ครูเก่ง สามารถนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาการสอนของตนเอง จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรับผิดชอบ ตั้งใจทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ประชาสัมพันธ์ความสำคัญของการสอบทางการศึกษาระดับชาติอย่างต่อเนื่องทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ให้ทุกฝ่ายทราบและตระหนักถึงการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ๓) แรงจูงใจในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ การมอบเกียรติบัตรโรงเรียนที่มีคะแนนสอบระดับชาติสูง เป็นการเสริมกำลังใจให้ผู้ที่ตั้งใจทำงานได้ดี ให้ขวัญกำลังใจ การเลื่อนขั้นพิเศษแก่ครูผู้ดูแลนักเรียนจนมีคะแนนสอบระดับชาติสูง ผู้บริหารอยู่โรงเรียน ให้ความเป็นกันเอง สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำงานของครู ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ทุกคนมีกำลังใจในการทำงาน ๔) วิธีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการวิเคราะห์ผลสอบตามมาตรฐานของนักเรียนปีที่ผ่านมา ศึกษาเด็กรายบุคคลในปีที่จะสอบ จัดทำโครงการพัฒนาจุดบกพร่องที่มีกิจกรรมแก้ปัญหา การพัฒนาที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ มีการวางแผนพัฒนาผู้เรียนร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เน้นกระบวนการคิดทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง มีการสอนซ่อมเสริมด้วยวิธีการสื่อที่หลากหลาย ต่อเนื่องในทุกระดับชั้น มีการสร้างข้อสอบมาตรฐานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำคลังข้อสอบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีนโยบายหลักที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อความเป็นเอกภาพในทางปฏิบัติ ควรทำ MOU กับทุกภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการติดตามความเคลื่อนไหวของ สทศ. เพื่อนำข้อมูลมาเตรียมความพร้อม และชี้แจงให้นักเรียนมีความมั่นใจในการสอบมากขึ้น จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวข้อสอบของ สทศ. ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักในปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกันทุกฝ่าย และนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยได้เสนอข้อเสนอนี้ในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดคือ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง

หรือภายในจังหวัดเดียวกัน สนับสนุนการจัดทำ จัดหา การใช้ข้อสอบ สื่อ และสื่อเทคโนโลยีให้แก่ ครูผู้สอน พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และควรมีข้อสอบ Pre O-NET ให้ครบทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรเผยแพร่ข้อสอบเก่าให้โรงเรียนนำไปเป็นแนวทางให้แก่ นักเรียนรุ่นต่อไป รวมทั้งข้อสอบไม่ควรยากเกินไป

ฮารุน ราโอบ และอิสมาแอล ราโอบ (๒๕๕๗) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา ผลการศึกษาพบว่า

๑. สาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาคือ (a) กลุ่มผู้จัดการ มีพัฒนาการทางการรับรู้ต่างกัน อีกทั้งครูขาดเทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่ และเนื่องจากครูไม่ได้จบสาขาโดยตรง จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำในรายวิชา เช่น ภาษาอาหรับ และภาษามลายู อีกทั้งเนื้อหาที่ออกข้อสอบไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร ครูขาดเทคนิคการวัดผลประเมินผล นักเรียนรับรู้ด้านภาษาได้น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ ครูผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเน้นข้อสอบความรู้ความจำมากกว่าคิดวิเคราะห์ ครูขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย นโยบายของโรงเรียนไม่ชัดเจน และการนิเทศและติดตามการสอนครูยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้คะแนนโอเน็ตไม่มีการพัฒนาการที่ดีขึ้นในบางวิชา (b) กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา คือ ข้อสอบยาก และเนื้อหาในข้อสอบไม่ค่อยเจอในห้องเรียน ขาดความขยันหมั่นเพียรในขณะที่เรียน เนื้อหาที่เรียนมีเยอะเกินไป ทำให้จำเนื้อหาไม่หมด ไม่เข้าใจคำถาม เพราะข้อสอบออกเป็นภาษามลายูหรืออาหรับ ทักษะติดต่อครูที่สอน เนื้อหาที่สอนเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนวิชาทางศาสนา นักเรียนลืมเนื้อหาเก่า ๆ ที่ได้เรียนมา ไม่มีบรรยากาศในการฝึกใช้ภาษา และมีกิจกรรมทางภาษาน้อย จากเหตุผลทั้งหมดส่งผลคะแนนโอเน็ตมีคะแนนน้อยกว่ามาตรฐาน อีกทั้งครูย้ายเข้าออกบ่อย ทำให้การเรียนขาดความต่อเนื่อง ผู้บริหารไม่มีนโยบายที่ชัดเจนต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเทคนิคการสอนของครู จากเหตุผลดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งเสียงสะท้อนของสาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๒. ผลการศึกษาแนวทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

(a) กลุ่มผู้จัดการศึกษา กลุ่มผู้จัดการศึกษาได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ ผู้บริหารควรมีนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ให้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ครูควรได้รับการพัฒนาในด้านเทคนิคการสอน หลักการวัดผลประเมินผล และควรได้รับการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งควรผลิตหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาอาหรับที่มีเนื้อหาง่ายและตัวอย่างใกล้ตัวนักเรียน ควรให้ครูอบรมเข้มเกี่ยวกับเทคนิคการสอน เทคนิคการวัดผลประเมินผล ควรจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีความสนใจต่อการ

เรียนวิชาอิสลามศึกษามากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูสอนศาสนาทำวิจัยในชั้นเรียน ควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรายวิชาศาสนา และสร้างระบบนิเทศการสอนที่เข้มแข็ง

(b) กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ ครูควรสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี นักเรียนควรตั้งเป้าหมายชีวิตให้ชัดเจน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียนให้มากกว่าเดิม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างแท้จริงต่อการพัฒนานักเรียน และครูควรติดตามหรือนำข้อสอบโอเน็ตมาออกข้อสอบบ้างในการสอบปลายภาค ครูควรสอนโดยเน้นให้นักเรียนสามารถสนทนาภาษาอาหรับให้ได้ โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการใช้ภาษาต่างชาติ โรงเรียนควรพานักเรียนไปทัศนศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์ และควรจัดค่ายภาษาอาหรับและภาษามลายู และโรงเรียนควรมีระบบการให้บริการคำปรึกษากับนักเรียน โรงเรียนควรมีบันทึกความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

(c) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ โรงเรียนควรจัดโครงการเสริมทักษะทางวิชาชีพ โรงเรียนควรฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ โรงเรียนควรฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และควรส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม

๓. ผลการหาแนวทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) นำไปกำหนดเชิงนโยบายมีดังนี้

๑) ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีเป้าหมายมุ่งให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมสะท้อนปัญหาและหาแนวทางแก้ไข และพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

๒) ปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี มีเป้าหมายมุ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านอิสลามศึกษา โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ในองค์ความรู้ และมีความสามารถปฏิบัติในทักษะภาษาอาหรับที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนักเรียน

๓) พัฒนาครูอิสลามศึกษาสู่ครูมืออาชีพ มีเป้าหมายมุ่งให้ครูอิสลามศึกษาพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพครู เช่น การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการความรู้

๔) สร้างบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้ มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้โลกภายนอกผ่านการทัศนศึกษา และค่ายภาษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะเพิ่มเติม

๕) สร้างความตระหนักต่อการเรียน มุ่งให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจ และให้มีเป้าหมายในชีวิตเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีในวันข้างหน้า

ฮอซาลี บินล่าเต๊ะ (๒๕๕๒ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับการดำเนินการตามหลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหลักสูตรการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

๒) ระดับการดำเนินการตามหลักการจัดการศึกษาอิสลามของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานีในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

๓) ผลเปรียบเทียบระดับการดำเนินการตามหลักการจัดการศึกษาอิสลามของครูอิสลามศึกษา ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการดำเนินการโดยภาพรวมแตกต่างกัน ยกเว้นครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับการดำเนินการตามหลักการจัดการศึกษาในอิสลามไม่แตกต่างกัน

๔) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารใน ๒ ด้าน ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ การดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร โรงเรียนควรแก้ปัญหาด้วยการจัดอบรม สัมมนา กระบวนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เชิงปฏิบัติการ ปัญหาหลักสูตรแต่ละโรงเรียนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โรงเรียนควรแก้ปัญหาด้วยการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นเอกภาพระหว่างโรงเรียน โดยเริ่มจากกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ส่วนปัญหาของครูอิสลามศึกษาใน ๓ ด้าน ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ ไม่ตรงต่อเวลา โรงเรียนควรแก้ไขด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับครู ปัญหาการแต่งกายไม่สุภาพ โรงเรียนควรมีระเบียบบังคับเรื่องการแต่งกายที่ชัดเจน และครูทุกคนต้องปฏิบัติตาม ปัญหาครูใช้เทคนิควิธีในการสอนแบบเดิม ๆ ครูต้องแก้ปัญหานี้ด้วยการหมั่นศึกษาหาความรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อนำมาใช้ในการสอน

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ยังไม่ได้รับการพัฒนาโดยวิธีการศึกษาวิจัยที่เป็นรูปธรรม จึงนับเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะที่เคยใช้ได้ผลในการพัฒนาบุคคลด้านอื่น ๆ และยังสามารถใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษา เพราะการตรึงระยะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา ทั้งการพัฒนาเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม หรือพัฒนาสังคมในภาพรวม ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะการใช้วิธีการตรึงระยะนั้น เป็นวิธีการที่ยึดหลักคำสอนของอัลกุรอานและอัลหะดีษ โดยเป็นการคำนึงถึงคุณค่าของมนุษยชาติที่สังคมสมัยนั้นได้ถือปฏิบัติอยู่ด้วย ซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของประชาชาติ โดยเป้าหมายของการพัฒนาที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกนี้เท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเองและบุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ

ศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างบุคคลที่มีคุณภาพ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา โดยเน้นการศึกษาสภาพและวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺของโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหาข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน วิธีการดำเนินงาน และแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺโดยมีขั้นตอน วิธีการดำเนินการวิจัยตามกระบวนการดังนี้

- ๓.๑ การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๓ การสร้างเครื่องมือ
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๑. การเลือกพื้นที่

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โรงเรียนเรี๊าะห์มานีเยาะห์ อ.จะนะ จ.สงขลา และโรงเรียนวิทยาลัยการศึกษาศรีศรัย อ.รัตภูมิ จ.สงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้วิธีการตรึงบิยะฮฺในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๒. การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

๒.๑ ประชากร

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้วิธีการตรึงบิยะฮฺในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของนักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และครอบคลุม โดยมีหลักในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

๒.๒.๑ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) สำหรับการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกโดยที่ไม่มีโครงสร้างทางการเลือกที่เคร่งครัด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการไม่ได้ซับซ้อน โดยที่จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกไม่ได้เลือกเพื่อได้กลุ่มที่เป็นตัวแทน แต่เป็นการเลือกเพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อตอบสนองต่อแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา (ชาย โพลิตา : ๒๕๕๐) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจะมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยมีกระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

๒.๒.๑.๑ สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ถึงรายละเอียดและลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ควรเลือก ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

๒.๒.๑.๒ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของโรงเรียน เพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) จากเอกสารของโรงเรียน

๒.๒.๑.๓ ผู้ที่เลือกให้สัมภาษณ์ต้องเป็นบุคคลที่สามารถตอบคำสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย รู้ข้อมูลชัดเจน ตลอดจนสามารถอธิบายได้ถึงวิธีการต่าง ๆ ตามคำสัมภาษณ์ เมื่อตอบคำถามสามารถให้คำตอบที่ครอบคลุมถึงวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของนักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงยะฮูทั้งหมดอย่างครบถ้วนตามคำสัมภาษณ์ ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น ๓๐ คน โดยมีเหตุผลในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

๑) ผู้บริหารโรงเรียน : เป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจระบบในภาพรวมทั้งหมด และเป็นผู้วางแผน และหรือบางท่านเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามแผนด้วย ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบและวางนโยบายงานตรึงยะฮูนักเรียน โดยใช้โรงเรียนละ ๒ คน รวม ๖ คน

๒) ครู : เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของนักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงยะฮู และปฏิบัติตามวิธีการที่ผู้บริหารได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ ทราบถึงวิธีการ และผลที่เกิดกับนักเรียน ซึ่งเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหาร ซึ่งกำหนดบทบาทกับนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา โดยใช้โรงเรียนละ ๒ คน รวม ๖ คน

๓) นักเรียน : เป็นผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนและผ่านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) โดยการใช้วิธีการตรึงยะฮู โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนในแต่ละระดับชั้นระดับละ ๑ คน รวมทั้งสิ้น ๑๘ คน

โดยในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (Data saturation) โดยไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น (องอาจ นัยวัฒน์, ๒๕๔๘ : ๒๓๓)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. การศึกษาเอกสาร (Document study) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เอกสารทั่วไป ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรึงคะแนนนักเรียน และหน้าที่ของผู้รับผิดชอบการตรึงคะแนนนักเรียน ขั้นตอน วิธีการในการดูแลนักเรียน ทฤษฎี การวิจัยเชิงคุณภาพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการตรึงคะแนนนักเรียน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรึงคะแนนนักเรียน สรุปรายงานการดำเนินงานตรึงคะแนนนักเรียนของโรงเรียน เอกสารหลักฐานทางวิชาการของโรงเรียน เอกสารที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๒. เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) เป็นการดำเนินการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยได้ทำ Focus Group Discussion กับบุคคลทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัยที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับกระบวนการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่ปรึกษา ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการ (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยเหลือ (Assistant) นอกจากนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงตลอดการสนทนากลุ่ม ส่วนด้านสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้ห้องผู้อำนวยการซึ่งไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลอื่นและมีโต๊ะสำหรับประชุมเป็นพื้นที่วิจัย

๓. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Dept Interview : IDI) เป็นการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตรึงคะแนนนักเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแยกเป็นกลุ่มตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นช่วง ๆ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำตอนตรวจเครื่องมือในการสัมภาษณ์ เพราะข้อมูลที่ใช้สัมภาษณ์ค่อนข้างละเอียด และใช้เวลานาน ดังนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ในแต่ละคนก็จะใช้เวลาในการสัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งครั้ง ยกเว้นบางท่าน เช่น ผู้อำนวยการที่ให้ข้อมูลและสัมภาษณ์เพียงแค่ครั้งเดียวและได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

โดยแนวคำถามมีลักษณะเป็นหัวข้อสนทนากว้าง ๆ หรือเป็นคำถามปลายเปิด ใช้เป็นแนวทางสำหรับการพูดคุยผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างไม่เป็นทางการ มีการเปิดการสนทนาที่ไม่เตรียมการไว้ล่วงหน้า ดังนั้น คำถามเพื่อสัมภาษณ์จึงเป็นคำถามที่เป็นปรากฏการณ์จริง และเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงการสัมภาษณ์เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการอย่างลึกซึ้งได้ สามารถตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ ผู้สัมภาษณ์ยังสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น สีหน้า ท่าทาง แววตา น้ำเสียง และความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ได้ด้วย ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการ

ถ่ายทอดให้กับคณะวิจัย ผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่ชี้แนะทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบไปในแนวทางที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบให้เข้าใจตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และสรุปประเด็นตามแนวคำถาม (Guideline) เป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักไปพร้อมกัน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

คณะวิจัยจะใช้แบบบันทึกภาคสนาม (Field notes) ซึ่งเป็นแบบบันทึกที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นต้น และใช้เทปบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล

การสร้างเครื่องมือ

๑. การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

๑.๑ ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นข้อความ โดยศึกษาโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน แล้วนำมาสังเคราะห์กำหนดข้อความคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main question) คำถามรอง (Follow up question) และคำถามเจาะลึกรายละเอียด (Probe) โดยข้อความคำถามจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ : แสดงตัวอย่างการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก (Main question) คำถามรอง (Follow up question) และคำถามเจาะลึกรายละเอียด (Probe question)

Topic	Main question	Follow up question	Probe question	ผู้เกี่ยวข้อง
การดำเนินงาน ตรบิยะฮุนนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน ตรบิยะฮุนนักเรียนใน โรงเรียนเป็นอย่างไร	- มีใครเป็น ผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินงาน - มีวิธีการดำเนินงาน อย่างไร	- แต่งตั้ง คณะกรรมการ ดำเนินการอย่างไร - มีการจัดทำ แผนการดำเนินงาน อย่างไร	- ผู้บริหาร - ครู - นักเรียน

๑.๒ ข้อคำถามการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

เพื่อเก็บข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ข้อคำถาม โดยศึกษาโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน แล้วนำมาสังเคราะห์ และกำหนดข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย การใช้ข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งบางกลุ่มอาจต้องใช้ภาษาถิ่นด้วย เพื่อสร้างความไว้วางใจและง่ายในการสอบถาม

๒ การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๒.๑ ความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้จัดทำข้อคำถามเพื่อการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนได้ข้อคำถามที่สอดคล้องกับโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้น ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความน่าเชื่อถือ และนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่ใช่พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบว่าได้คำตอบเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ กรณีที่ยังได้ข้อมูลไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงประเด็นข้อคำถามใหม่ และนำไปทดลองใช้ จนกระทั่งได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการ

๒.๒ ความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อหาความเที่ยงของข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น การฝึกทักษะการสนทนากลุ่ม การฝึกการสัมภาษณ์เชิงลึก การฝึกบันทึกข้อมูลภาคสนามที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฝึกการจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล การตีความข้อมูล การพรรณนา แล้วนำผลทดลองฝึกมารวมกันวิพากษ์ถึงข้อบกพร่องการฝึกการทดลองใช้เครื่องมือตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งด้านที่เป็นพฤติกรรม ด้านความตรงประเด็นของข้อคำถาม และแบบบันทึกต่าง ๆ จากนั้น ได้ทำการตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้คงที่ (Consistency) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีทักษะและประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ การศึกษาเอกสาร (Document study) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เอกสารทั่วไป ได้แก่ ผลการทดสอบระดับชาติ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรึงบิยะฮันนักเรียน และหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการตรึงบิยะฮันนักเรียน ขั้นตอน วิธีการในการดูแลนักเรียน ทฤษฎี การวิจัยเชิงคุณภาพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการตรึงบิยะฮันนักเรียน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การตรึงบิยะฮันนักเรียน สรุปรายงานการดำเนินงานของโรงเรียน เอกสารหลักฐานทางวิชาการของโรงเรียน เอกสารที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน

๑.๒ เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) การสนทนากลุ่มจะดำเนินการการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยได้ทำ Focus Group Discussion ทั้งในกลุ่มผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัยที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับกระบวนการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่ปรึกษา ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการ (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยเหลือ (Assistant) นอกจากนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงตลอดการสนทนากลุ่ม

๑.๓ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Dept Interview : IDI) การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตรปีษยนักเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแยกเป็นกลุ่มตามลักษณะข้อผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยในการสัมภาษณ์ผู้ถูกสัมภาษณ์ในแต่ละคน ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งครั้ง ซึ่งแนวคำถามมีลักษณะเป็นหัวข้อสนทนากว้าง ๆ หรือเป็นคำถามปลายเปิด ใช้เป็นแนวทางสำหรับการพูดคุยผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างไม่เป็นทางการ มีการเปิดการสนทนาที่ไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ดังนั้น คำถามเพื่อสัมภาษณ์จึงเป็นคำถามที่เป็นปรากฏการณ์จริง และเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงการสัมภาษณ์เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการอย่างลึกซึ้งได้ สามารถตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ ผู้สัมภาษณ์ยังสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ด้วย เช่น สีหน้า ท่าทาง แววต น้ำเสียง และความรู้สึก ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการถ่ายทอดให้กับผู้วิจัย ผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบไปในแนวทางที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบให้เข้าใจตรงกันกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และสรุปประเด็นตามแนวคำถาม (Guideline) เป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักไปพร้อมกัน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ และการตีความโดยยึดทัศนคติคนใน (Emic) มีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยกระทำภายหลังการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มทุกครั้ง เพื่อจะได้ปรับปรุงประเด็นข้อคำถามในครั้งหลังโดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ ดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นบทสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล และเก็บข้อมูลในรูปเอกสาร

๑.๑.๒ นำข้อมูลที่เก็บในรูปแบบเอกสารมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ พรรณนา และ นำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออกเป็นระยะ ๆ

๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้ว จึงจะนำ ข้อมูลที่ได้มาพิจารณา เชื่อมโยงกัน แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นแนวทางในการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของนักเรียน โรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาผ่านวิธีการตรึงปิยะฮู

๑.๒ วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล (Quality of data)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลมาใช้ในการ ตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Data triangulation) โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้านี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะพิจารณาข้อมูลที่ได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงไร โดยมีรายละเอียดในแต่ละ กระบวนการ คือการตรวจสอบข้อมูลที่จะได้จากการเข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อมูลที่ผ่านการ พุดคุยและทดสอบซ้ำหลายครั้ง เพื่อความถูกต้องของข้อมูลมากที่สุด ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบ ข้อมูลที่ได้มาด้วย โดยจะตรวจสอบในด้านความครบถ้วนของข้อมูล ความเป็นจริงของข้อมูล ความ เทียงตรงของข้อมูล และความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Valid and Reliable) ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของข้อมูลกับข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ซึ่งได้จากการกระทำในแหล่งสถานที่ต่างกัน เช่น ในโรงเรียน และนอก โรงเรียน กระทำกับแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่ต่างกัน เช่น ข้อมูลที่ได้จากครู จากนักเรียน กระทำใน แหล่งที่เป็นเวลาต่างกัน เช่น ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร ครู และที่ไม่ใช้วันเวลาเดียวกันแล้วยังเหมือนกัน หรือคงเส้นคงวาหรือไม่

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยเน้นการศึกษาสภาพและวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยที่มิวิจัยได้ศึกษาตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ผลการศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยเป็นโรงเรียนที่มีการใช้วิธีการตรึงบิยะฮฺในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ผู้บริหาร

ผู้บริหารได้กล่าวถึงการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ ใช้ในการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนที่ได้รับเป็นตัวอย่างว่าวิธีการตรึงบิยะฮฺที่โรงเรียนใช้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ทำให้ทราบว่า การจัดการศึกษาอิสลามของโรงเรียนประสบความสำเร็จโดยมีผลการทดสอบเป็นสิ่งยืนยัน ดังคำสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ประการแรกเลย เรานำผลการทดสอบที่ได้มาใช้วัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่า โรงเรียนเราประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนานักเรียนด้านอิสลามศึกษามากน้อยแค่ไหน เพราะโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนประเภทสามัญ ไม่ได้เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา ไม่ได้มีการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ไม่ได้มีวิชาฟิกฮฺ (ศาสนบัญญัติ) เตาฮีด (เอกภาพ) ตัฟซีร์อัลกุรอาน (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) หรือวิชาอื่น ๆ ที่นี้มีเพียงแค่วิชาวิถีอิสลามเพียงวิชาเดียว ที่เหมือนจะรวมในทุกรายวิชาอิสลามศึกษาไว้ในรายวิชานี้แล้ว ซึ่งแน่นอนที่สุด รายละเอียดของเนื้อหาไม่ได้มีมากมาย

เท่ากับการจัดการเรียนการสอนแบบเปิดรายวิชาโดยตรง แต่เรากลับพบว่า คะแนน I-NET ของโรงเรียนกลับเป็นสิ่งที่เหนือความคาดหมาย ซึ่งในครั้งแรกเราส่งเพียงแคในระดับต้น (อภิตดาอีย์) เพื่อวัดว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษามากน้อยแค่ไหน ในการส่งปีแรก เป็นการส่งนักเรียนชั้น ม. ๓ และ ม.๖ ให้สอบ ผลปรากฏว่า นักเรียนของโรงเรียนเราได้คะแนนเป็นอันดับที่หนึ่งของจังหวัดสงขลา ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนไม่ได้เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา ก็ทำให้โรงเรียนได้ทราบว่า ในระดับอภิตดาอีย์ ค่าเฉลี่ยของเราผ่านหมด ปีที่สอง เราส่ง ม.๖ สอบระดับกลาง ม.๓ สอบระดับต้น ซึ่งก็ยังไม่ตรงตามความเป็นจริงที่โรงเรียนอื่นส่งนักเรียนสอบกัน แต่ผลปรากฏว่า เราได้อันดับที่หนึ่งอีก ก็ได้รับโล่รางวัลมา และในปีล่าสุดก็ส่งไปอีก คราวนี้เราส่งตามเกณฑ์ที่โรงเรียนอื่นใช้ส่ง ปรากฏว่าคะแนนของเราก็ยังมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เลยทำให้ได้รู้ว่า ด้วยกระบวนการของโรงเรียนที่มีระบบการตรึงบิยะฮนีเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านอิสลามศึกษาของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ ทำให้เราสามารถนำผลการทดสอบที่ได้มาวัดความรู้ด้านอิสลามศึกษาของนักเรียนได้เลย”

(๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนน I-NET ทำให้ได้ทราบถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ เมื่อรู้ผลก็เป็นเรื่องที่น่ายินดี ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยคิดว่าโรงเรียนจะมาถึงจุดนี้ ในตอนตรึงบิยะฮนนักเรียนก็ไม่คิดว่าจะทำให้ผลออกมาเป็นแบบนี้ นั่นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพที่เกิดขึ้น”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนน I-NET เป็นข้อมูลสำคัญเลย ที่ช่วยบ่งชี้ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่า เราอยู่ในระดับไหนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ และในแต่ละปีการศึกษานั้น การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด”

(๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘/โรงแรมซี เอส จ.ปัตตานี)

๑.๑.๒ ใช้ในการวัดความสำเร็จจากการใช้วิธีการตรึงบิยะฮนีในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาของโรงเรียน

ผลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า โรงเรียนได้ใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพในการจัดการศึกษาอิสลามโดยใช้วิธีการตรึงบิยะฮนีเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา ซึ่งพบว่า การใช้วิธีการตรึงบิยะฮนีซึ่งให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงนั้น จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอิสลามศึกษาได้ดีกว่าการเรียนรู้โดย

การฟังบรรยายและการท่องจำจากตำรา ซึ่งมักมีข้อจำกัดเพียงแคในห้องเรียนเท่านั้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ข้อมูล I-NET ที่ได้ ทำให้เราทราบว่า โรงเรียนของเราอยู่จุดไหน วิธีการที่เราใช้ในการพัฒนานักเรียนถูกต้องหรือไม่ เราควรเดินไปในทางนี้ได้หรือเปล่า ซึ่งเมื่อทบทวนดูแล้ว เราก็พบว่า วิธีการตรียะฮ์ที่เราใช้สามารถนำไปใช้พัฒนาได้จริง เราจึงนำคะแนนที่ได้ไปใช้ในการการันตีระบบการตรียะฮ์ของโรงเรียนกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผลโอเน็ตที่เราทราบ ทำให้เรามั่นใจมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมตรียะฮ์นักเรียน ทำให้เราได้รู้ว่า วิธีการที่เราใช้เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านอิสลามศึกษาของนักเรียน คะแนนผลของการทดสอบโอเน็ตเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยใช้วิธีการตรียะฮ์

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/บ้านพักผู้บริหารโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

ผมเข้ามาหลายวิธีการ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่โรงเรียนให้ไปใช้ในวิถีชีวิตของผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจและทำข้อสอบได้ ทั้งการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกับองค์กรต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็ก แต่ในที่สุดก็ค้นพบว่า วิธีการตรียะฮ์โดยใช้วิธีการอันเรียบง่ายของท่านปมูฮัมมัด เพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจอิสลามนี้แหละเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด คะแนนโอเน็ตที่ได้ทำให้รู้ว่า วิธีการที่เราใช้นั้นถูกต้องและเหมาะสมที่สุดในการพัฒนานักเรียน

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนนที่ได้ทำให้รู้ว่า เราประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดในการตรียะฮ์นักเรียน วิธีการที่เราใช้มีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน กระบวนการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้นนั้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด”

(๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘/โรงแรมซี เอส จ.ปัตตานี)

๑.๑.๓ ใช้ในการพัฒนาครูและวิธีการในการเตรียมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเตรียมของครู โดยนำมาวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในการเตรียมของโรงเรียน และหาวิธีการเพื่อพัฒนาให้การเตรียมให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เมื่อเรารู้ผลคะแนน I-NET แล้ว เราก็มาวิเคราะห์ร่วมกันและพบว่า มีบางวิชาที่ค่าเฉลี่ยของโรงเรียนเป็นที่น่าพอใจ เราก็ไม่ได้นิ่งเฉยกับวิชานั้น เราก็พยายามรักษาให้คงที่และพัฒนาให้สูงขึ้นไปอีก โดยการรักษาไว้ซึ่งวิธีการที่ทำแล้วได้ผล และเพิ่มเติมในสิ่งที่น่าจะพัฒนาได้ คือนั่นยากับครูให้รักษามาตรฐานเอาไว้ ส่วนวิชาไหนที่ยังต้องปรับปรุง ก็หาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ก็เป็นในด้านภาษา เราก็เพิ่มวิธีการ เพราะในวิชาที่ประสบความสำเร็จจากการแลกเปลี่ยนกับนักเรียนก็ได้รู้ว่า ที่สำเร็จส่วนหนึ่งก็มาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เรานำข้อมูลผลการทดสอบที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานเตรียมของโรงเรียน โดยเริ่มต้นที่การพัฒนาครู ให้การอบรม แนะนำ เพื่อให้ครูสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตร และส่งเสริมให้ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ และใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และเชื่อมโยงไปสู่ความสามารถที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำข้อสอบ”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผลคะแนน I-NET ที่เราทราบ ทำให้เรามั่นใจมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมเตรียมของนักเรียน ทำให้เราได้รู้ว่า วิธีการที่เราใช้เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านอิสลามศึกษาของนักเรียน ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาและศึกษาวิธีการเตรียมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยโรงเรียนก็สนับสนุนให้มีการวิจัยของครูและผู้บริหาร อีกทั้งมีนักวิจัยอิสระ หรือนักศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามาศึกษาระบบการเตรียมของโรงเรียน อีกทั้งนำข้อมูลมาสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและโรงเรียนอื่น ๆ นำไปสู่การพัฒนาผู้บริหารและครูให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดวิธีการ หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมให้แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนอื่น ๆ รวมทั้งสามารถตอบคำถามให้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานได้”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผลคะแนนสอบ I-NET ที่เราทราบ ทำให้ได้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งในการเตรียมตัวนักเรียน ทำให้รู้ว่านักเรียนของเรามีจุดอ่อนจุดแข็งตรงไหน ซึ่งพบว่า นักเรียนของเราอ่อนในเรื่องของภาษา เลยได้จัดให้นักเรียนได้เรียนพิเศษ (ทัศนศึกษา) โดยให้มีโอกาสสนทนากับเจ้าของภาษา และในขณะที่เดินทางก็จะให้ครูให้ความรู้นักเรียนในเรื่องการใช้คำ ใช้ประโยค ประสบการณ์ตรงที่นักเรียนได้รับก็จะเป็นประโยชน์สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่นักเรียน และก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำข้อสอบ”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

๑.๑.๔ สะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้บริหารนำคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการสะท้อนผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ได้ทราบถึงผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นส่วนหนึ่งในการบ่งชี้คุณภาพของการจัดการศึกษา ดังแสดงตัวอย่างของการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“จริง ๆ แล้ว เราไม่ได้เตรียมเพื่อมุ่งผลคะแนน I-NET ผลคะแนน I-NET เป็นเพียงผลบางส่วนจากการเตรียมเท่านั้น แต่ข้อมูลที่ได้จากผลการทดสอบ I-NET ทำให้รู้ว่า การเตรียมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถปรับตัว และปฏิบัติจริงในการเดินตามหลักการของอิสลามจะเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนทำข้อสอบได้”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เมื่อผลการทดสอบประกาศ ทั้งผู้บริหาร ทั้งครูก็จะตื่นตัวกัน ก็จะจัดประชุมแจ้งผลการทดสอบให้ทุกคนทราบถึงผลการทดสอบของนักเรียน ซึ่งคะแนนที่ได้นี้ ช่วยให้เราสามารถสะท้อนผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น ทั้งตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการโรงเรียน และแม้กระทั่งครูและผู้บริหาร เป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และยังช่วยกระตุ้นครูให้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพในการเตรียมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

(๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘/โรงแรมซีเอส จ.ปัตตานี)

๑.๒ ครู

๑.๒.๑ ใช้ในการวัดความรู้และความเข้าใจด้านอิสลามศึกษาของนักเรียน

จากข้อมูลในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์พบว่า ครูได้นำผลการทดสอบมาใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจอิสลามศึกษาของนักเรียนว่า มีความรู้ความเข้าใจในระดับใด โดยใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาเป็นเกณฑ์ ดังตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราไม่ได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือทำให้ I-NET สูง แต่เราตรึงบิยะฮ์นักเรียนเพื่อ ความมุ่งหมายของการตรึงบิยะฮ์ แต่ก็ได้ให้นักเรียนสอบ I-NET เพื่อนำคะแนนมาใช้ในการวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอิสลามมากน้อยเพียงใด และเป็นข้อมูลที่ นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้อีกด้วย”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราสามารถนำผลการทดสอบมาวัดความสามารถในการสอนของเรา และวัดความสำเร็จจากการสอนว่า เมื่อใช้ข้อสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันแล้ว นักเรียนของเราอยู่ตรงไหน ก็ จะสามารถพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และพัฒนานักเรียนให้สามารถเข้าใจบทเรียนที่ นำไปสู่การทำข้อสอบได้”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนนที่ได้ ทำให้รู้ว่า นักเรียนของเรามีความเข้าใจเนื้อหาอิสลามศึกษา มากน้อยเพียงใด ทำให้เรารู้ว่า นักเรียนของเราอยู่ในระดับไหนเมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

๑.๒.๒ ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการตรึงบิยะฮ์ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สิ่งที่ได้จากการเก็บข้อมูลพบว่า ครูได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนวิธีการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ โดย มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากขึ้น เพราะจากการแลกเปลี่ยนกับนักเรียนและ การสังเกตของครูพบว่า วิธีการตรึงบิยะฮ์ที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติจากประสบการณ์และ

อยู่ในสถานการณ์จริง จะช่วยให้นักเรียนสามารถทำข้อสอบได้ดีกว่าการฟังบรรยายหรือการทำแบบฝึกหัดในห้องเรียน ดังข้อมูลต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“จากการสังเกตและแลกเปลี่ยนกับนักเรียนทำให้รู้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนทำข้อสอบได้ดีก็คือ การที่เขาได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการตรึงบิยะฮของเรฯ ซึ่งวิชาที่ได้คะแนนน้อยนั้น ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการตรึงบิยะฮโดยให้นักเรียนได้พบประสบการณ์จริงเท่าใดนัก เช่น ในเรื่องของภาษาอาหรับ ภาษามลายู ผลการทดสอบจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่ทำให้เราได้ว่า เราควรจะพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของเราอย่างไรเพื่อจะให้ดีขึ้น”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นักเรียนจะอ่อนในด้านภาษา ซึ่งก็ยอมรับว่านักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสตรงนี้ได้น้อยเมื่อเทียบกับรายวิชาอื่น ๆ ที่เขาได้ใช้จริง ๆ ละหมาดก็ทำเป็นกิจวัตร ถือคืออดก็ทำเป็นประจำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นได้ด้วยซ้ำ แต่ในเรื่องของภาษา เช่น ภาษามลายู ที่ถึงแม้ว่านักเรียนของเราจะพูดภาษามลายูท้องถิ่น แต่ก็คนละแบบกับภาษามลายูกลาง เลยทำให้นักเรียนยังได้คะแนนน้อยตรงส่วนนี้ เพราะสิ่งที่เขาเรียนก็ไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยิ่งภาษาอาหรับก็ไม่ได้ใช้เลย นอกจากการเรียนในคาบเรียน ทำให้เป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะต้องมาพัฒนาวิธีการในการตรึงบิยะฮนักเรียนตรงส่วนนี้ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากขึ้น”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนนที่ได้ทำให้รู้เลยว่า นักเรียนของเรายังอ่อนในเรื่องของภาษา ก็เลยพยายามปรับวิธีการตรึงบิยะฮด้วยการเพิ่มประสบการณ์ตรง ให้เขาได้นำความรู้มาใช้จริงมากขึ้น โดยการปรับให้นักเรียนได้พบประสบการณ์จริงด้วยการเรียนรู้นอกห้องเรียน โรงเรียนก็จัดให้นักเรียนได้สื่อสารภาษากับเจ้าของภาษา โดยการเรียะหละฮ (ทัศนศึกษา) นอกสถานที่”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

๑.๒.๔ สะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน

ผลการเก็บข้อมูลพบว่า ครูนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการสะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน โดยนำคะแนนที่ได้ในภาพรวมแจ้งให้ผู้เรียนทราบ เพื่อเป็นการกระตุ้นและเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

และมุ่งมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรมการตรึงยยะจากสถานศึกษาให้มากขึ้น ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ก็ได้นำคะแนนที่ได้ โดยภาพรวมของโรงเรียนไปแจ้งให้นักเรียนทราบ ซึ่งนักเรียนก็จะรู้คะแนนผลสอบของตัวเอง คะแนนของโรงเรียน และคะแนนในระดับจังหวัด และคะแนนในระดับประเทศ ก็เป็นการสะท้อนข้อมูลให้นักเรียนได้รู้ว่าเขาอยู่ระดับไหน”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ก็จะนำคะแนนที่ได้ไปสะท้อนให้นักเรียนได้รู้ เขาก็จะรู้คะแนนโรงเรียน และคะแนนตัวเอง และคะแนนในระดับอื่น ๆ นักเรียนก็จะตื่นเต้น เมื่อรู้ว่าตัวเองอยู่ตรงไหน โรงเรียนอยู่จุดไหน”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“คะแนนที่ได้ ทำให้รู้เลยว่า นักเรียนของเรายังอ่อนในเรื่องของภาษา ก็เลยพยายามปรับวิธีการตรึงยยะด้วยการเพิ่มประสบการณ์ตรง ให้เขาได้นำความรู้มาใช้จริงมากขึ้น โดยการปรับให้นักเรียนได้พบประสบการณ์จริงด้วยการเรียนรู้นอกห้องเรียน โรงเรียนก็จัดให้นักเรียนได้สื่อสารภาษากับเจ้าของภาษาโดยการเรียะหละฮ (ทัศนศึกษา) นอกสถานที่”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

๒. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการตรึงยยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการตรึงยยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลานั้น แต่ละโรงเรียนที่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างอาจมีกิจกรรม วิธีการ หรือรายละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติที่แตกต่างกันบ้าง แต่คณะวิจัยได้นำวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตรึงยยะนักเรียนมาสรุปเป็นวิธีการดังต่อไปนี้

๒.๑ จัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน

การจัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนนั้น เป็นสิ่งที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น เพื่อเป็นกฎระเบียบและข้อปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ/เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียน

กำหนด ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตามตารางกิจวัตรประจำวันที่โรงเรียนกำหนดนั้น นับเป็นการตรึงยยะฮ แบบค่อยเป็นค่อยไปจนเกิดความเคยชิน โดยเป็นการทำกิจวัตรที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการตรึงยยะฮนักเรียนให้ทำซ้ำ ๆ กัน จนกลายเป็นนิสัยและความเคยชินที่ต้องทำในที่สุด ซึ่งนักเรียนได้กล่าวถึงตารางกิจวัตรประจำวันไว้ว่า

กำหนดให้มีตาราง ๒๔ ชั่วโมงสำหรับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้เวลา ใน ๑ วันให้เกิดความคุ้มค่า และอะมีลอิบาดะฮ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ) ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดให้อยู่ในกิจวัตรของนักเรียนและนับเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกนักเรียนให้เกิดความเคยชินในด้านต่าง ๆ เพราะต้องอาศัยความอดทน และความพยายามเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม นักเรียนก็จะทำกิจกรรมในเรื่องการเรียนได้จนเป็นลักษณะนิสัยหากสามารถปฏิบัติตามตาราง ๒๔ ชั่วโมงได้ตามที่กำหนด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สำหรับการฝึกนักเรียนให้เกิดความเคยชินในด้านความรับผิดชอบต่อการทำอะมีลอิบาดะฮ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ) นั้น โรงเรียนได้พยายามอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้การทำอะมีลอิบาดะฮ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ) ในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของตาราง ๒๔ ชั่วโมงของนักเรียน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/บ้านพักผู้บริหารโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ตอนแรก ๆ ที่มาอยู่ที่นี่ ผมรู้สึกทรมานมาก ทุกอย่างสำหรับผมรู้สึกเหมือนโดนบังคับ ทุกอย่างในชีวิตถูกปรับเปลี่ยน เวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การอ่านอัลกุรอานต้องทำ ดุอาอ (การขอพร) ก็ต้องกล่าว ตอนนั้นอยากกลับบ้าน ก็คุยกับพ่อแม่ แต่พอถึงเวลาจริง ๆ เมื่อตัดสินใจที่จะกลับ บุคคลที่อยู่รอบตัวเราทั้งเพื่อน รุ่นพี่ ครู ก็ทำให้ออกจากที่นี่ไม่ลง สุดท้ายก็กลายเป็นอยู่ต่อจนถึง ม.๖ และกิจวัตรที่รู้สึกว่ายากลำบากในความรู้สึกของผม ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปในที่สุด และเราก็ปฏิบัติในสิ่งที่มุสลิมพึงกระทำไปแล้ว”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราไม่ต้องท่อง เราไม่ต้องจด นั้นเป็นเพราะว่า หลาย ๆ คำถามในข้อสอบ ถึงแม้ว่าเรายังไม่ได้เรียนในห้องเรียน แต่มันเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติกันอยู่ทุกวัน การที่เราปฏิบัติสิ่งนั้น นั่นคือความเข้าใจโดยไม่ต้องเรียนรู้มากมายในห้องเรียน เพราะมันคือกิจวัตรประจำวันของเราที่เราต้องปฏิบัติ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า
 “ตาราง ๒๔ ชั่วโมงที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนต้องคิด และมีการเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามตลอดเวลา”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า
 “ที่นี่ทำให้ได้เรียนรู้อิสลามผ่านการปฏิบัติตนและจะนำไปสู่การปฏิบัติจริงในวิถีชีวิตประจำวัน การปฏิบัติจริงทำให้ไม่ลืม ซึ่งจะแตกต่างจากตอน ม.ต้น ที่ผมเรียนในโรงเรียนที่มีเพียงแค่การสอนเนื้อหา แต่ไม่มีการตรึงบิยะฮฺ บางอย่างเราท่องเพื่อใช้เฉพาะในตอนสอบ หลังจากสอบเราก็จะลืม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ซึ่งจากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนพบว่า ตาราง ๒๔ ชั่วโมงซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนในแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดปลีกย่อย แต่โดยภาพรวมก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยเป็นการกำหนดกิจวัตรประจำวันของนักเรียนดังตาราง

ตารางที่ ๓ แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ หรือวันที่มีการเรียนการสอน

เวลา	ภารกิจ/กิจกรรม/กิจวัตร		ผู้รับผิดชอบ
	ชาย	หญิง	
๐๔.๔๐-๐๕.๐๐ น.	ตื่นนอน/จัดเตียงให้เรียบร้อย/เตรียมตัวละหมาด		ครูหอพัก
๐๕.๑๕-๐๕.๒๕ น.	ละหมาดศุบหฺ (ตอนรุ่งอรุณ) ร่วมกัน		
๐๕.๒๕-๐๕.๓๐ น.	กุลิยะฮฺศุบหฺ (นาศิหะฮฺ : การตักเตือนกันและกัน)		ครูหอพัก
๐๕.๓๐-๐๖.๑๐ น.	อ่านอัลซุการ (บทรำลึกถึงอัลลอฮฺ) /อัลกุรอานพร้อมความหมาย		
๐๖.๑๐-๐๗.๐๐ น.	รับประทานอาหารเช้า	ทำความสะอาดหอพัก/แต่งตัวมาเรียน	ครูหอพัก
๐๗.๒๐ น.	ปิดหอพักพร้อมกัน (ครูหอพักขึ้นตรวจหอพัก) ครูนำนักเรียนเข้าแถว		ครูหอพัก
๐๗.๐๐-๐๗.๓๐ น.	ทำความสะอาดหอพัก/ แต่งตัวมาเรียน	รับประทานอาหารเช้า	ครูหอพัก
๐๗.๓๐-๐๗.๕๐ น.	เข้าแถว/กิจกรรมหน้าเสาธง		กิจการฯ
๐๗.๕๐-๐๘.๐๐ น.	กิจกรรมทำความสะอาดประจำวัน		ครูที่ปรึกษา

เวลา	ภารกิจ/กิจกรรม/กิจวัตร		ผู้รับผิดชอบ
	ชาย	หญิง	
๐๘.๐๐-๑๒.๑๐ น.	เรียนคาบที่ ๑-๕		วิชาการ
๑๒.๑๐-๑๓.๓๐ น.	พักเที่ยง		ครูเวร
๑๒.๑๐-๑๓.๐๐ น.	ละหมาดซุฮฺริ (ตะวันคล้อย) ร่วมกัน /นาศิหะฮฺ (ตักเตือนกันและกัน)	รับประทานอาหารเที่ยง	กิจการและ ตํรปิยะฮฺ/ ครูเวร
๑๓.๐๐-๑๓.๓๐ น.	รับประทานอาหารเที่ยง	ละหมาดซุฮฺริ (ตะวันคล้อย) ร่วมกัน/ นาศิหะฮฺ (ตักเตือนกันและกัน)	
๑๓.๓๐-๑๖.๐๐ น.	เรียนคาบที่ ๖-๘		วิชาการ
๑๖.๐๐-๑๖.๓๐ น.	ละหมาดอัศริร่วมกัน/นาศิหะฮฺ		ตํรปิยะฮฺ
๑๖.๓๐-๑๗.๔๐ น.	ออกกำลังกายรวม		งานหอพัก
๑๗.๔๐-๑๘.๒๐ น.	อาบน้ำ/เตรียมตัวละหมาด/รับประทานอาหาร		งานหอพัก
๑๘.๒๐-๑๙.๑๐ น.	ละหมาดมัฆริบร่วมกัน/ดูอาหลังละหมาด/อ่านอัลหะดีษ/นาศิหะฮฺ/ อ่านและท่องจำดูอาและอัซการ/หะละเกาะฮฺ (กลุ่มศึกษา) อัลกุรอาน		ครูหอพัก/ กิจการ และตํรปิยะฮฺ
๑๙.๑๐-๑๙.๕๐ น.	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในหอพัก (ตามตารางประจำวัน)		งานหอพัก ผู้ประสาน
๑๙.๕๐-๒๐.๑๕ น.	ละหมาดอิชาอร่วมกัน/นาศิหะฮฺ		ครูหอพัก / กิจการ และตํรปิยะฮฺ
๒๐.๑๕-๒๑.๓๐ น.	นักเรียนทบทวนบทเรียน/ทำการบ้าน/กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้/ อ่านหนังสือ/ติดตามงานค้างตามสมุดติดตามการบ้าน		ครูหอพักและ ครูเวร
๒๑.๓๐ น. เป็นต้นไป	ปิดประตูหอพัก (ทุกคนขึ้นหอพัก)		ครูหอพัก

จากตารางที่ ๓ แสดงกิจวัตรประจำวันของนักเรียนตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งถึงเข้านอน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำหนดกิจวัตรทั่วไปอย่างเช่นในสถานศึกษาอื่น ๆ แล้ว ตารางกิจวัตรประจำวันหรือตาราง ๒๔ ชั่วโมงยังมีการกำหนดให้มีการศึกษาอิสลามเป็นกิจวัตรหนึ่งของผู้เรียนที่ควบคู่ไปกับการทำหน้าที่ของมุสลิมในสิ่งที่ต้องปฏิบัติทั้งที่เป็นสิ่งที่บังคับให้ต้องกระทำ เช่น การละหมาด และสิ่ง

ที่ไม่ได้บังคับ แต่ส่งเสริมให้กระทำ เช่น การอ่านดูอาอ การอ่านอชการ (บทรำลึกถึงอัลลอฮ์) การศึกษาความรู้เกี่ยวกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ การตักเตือนซึ่งกันและกัน หรือการออกกกำลังกาย

เนื่องด้วยโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างบางโรงเรียน นักเรียนจะต้องใช้ชีวิตอยู่ประจำที่โรงเรียน จึงมีตารางกิจวัตรประจำวันสำหรับนักเรียน และในส่วนของวันเสาร์และวันอาทิตย์ หรือวันที่ไม่มีการเรียนการสอนก็จะการตรบิยะฮุนักเรียนดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔ แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนในวันหยุด หรือวันที่ไม่มีการเรียนการสอน

เวลา	ภารกิจ/กิจกรรม/กิจวัตร			ผู้รับผิดชอบ	
	วัน	สัปดาห์ที่			
		๑	๒		๓
๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น.	เสาร์	๑. ผู้ปกครองพบนักเรียน			ครูหอพัก
๑๒.๓๐-๑๓.๓๐ น.		รับประทานอาหารเที่ยง /ละหมาดซุฮูรร่วมกัน/ นาศิหะฮฺ			ครูหอพัก
๑๓.๓๐-๑๖.๐๐ น.		๑. ทักสนศึกษาและพานักเรียนซื้อของ			ครูหอพัก
๐๘.๓๐-๑๒.๓๐	อาทิตย์	๑. Big Cleaning Day ๒. นักเรียนทำภารกิจส่วนตัว (ซักผ้า รีดเสื้อผ้า เป็นต้น) ๓. เปิดบริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน - ห้องคอมพิวเตอร์ - ห้องสมุด			ครูหอพัก ครูเวร
๑๒.๓๐-๑๓.๓๐ น.		รับประทานอาหารเที่ยง /ละหมาดซุฮูรร่วมกัน/ นาศิหะฮฺ			ครูหอพัก
๑๓.๓๐-๑๖.๐๐ น.		๑. เปิดบริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน - ห้องคอมพิวเตอร์ - ห้องสมุด			ครูเวร

และจากการศึกษาข้อมูล ทั้งการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์พบว่า ตาราง ๒๔ ชั่วโมงเป็นการตรบิยะฮฺด้วยการฝึกนักเรียนให้เกิดความเคยชินในการปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งนับเป็นขั้นตอนแรกของการใช้เครื่องมือเพื่อการตรบิยะฮฺนักเรียน และเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีความแตกต่างกันให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้กิจกรรม ตาราง ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งการตรบิยะฮฺด้วยวิธีการนี้ จะช่วยจัดตารางให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันโดยสามารถนำอิสลามมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

๒.๒ การจัดการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอิสลามในห้องเรียน

โรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน แต่ทุกโรงเรียนล้วนมีการใช้วิธีการตรึงบียะฮ์ในการพัฒนานักเรียนเหมือนกัน เช่น โรงเรียน B ที่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ โดยไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้น ในหลักสูตรของโรงเรียน B จึงแตกต่างจากโรงเรียนเอกชนทั่วไป ที่ผู้บริหารและนักเรียนเป็นมุสลิมส่วนใหญ่ ที่กำหนดให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามแบบเด่นชัดเป็นรายวิชา และมีรายวิชาที่เป็นวิชาสามัญไว้ต่างหาก โดยการสอนศาสนาและสามัญไม่ได้ถูกนำมาสอนแบบเชื่อมโยงกัน แต่หลักสูตรของโรงเรียน B จะกำหนดให้มีรายวิชาสามัญที่โรงเรียนได้กำหนดให้ครูจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่เชื่อมโยงกับหลักการของอิสลาม โดยไม่ได้แบ่งแยกเป็นวิชาสามัญหรือวิชาศาสนา สำหรับโรงเรียน A เป็นโรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาควบคู่กัน โรงเรียนได้ใช้วิธีการตรึงบียะฮ์นักเรียนแทรกไปในการจัดการเรียนรู้ และใช้วิธีการตรึงบียะฮ์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนโรงเรียน C ก็เป็นโรงเรียนที่จดทะเบียนประเภทเดียวกันกับโรงเรียน B แต่มีการนำวิชาศาสนามาใช้สอนนักเรียนร่วมด้วยโดยมีการตรึงบียะฮ์เป็นตัวเสริมในการจัดการกระบวนการการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งคณะวิจัยได้ศึกษาวิธีการตรึงบียะฮ์โดยใช้การจัดการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอิสลามในห้องเรียนจากครูผู้สอน พบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นครูผู้สอนประจำวิชาวิทยาศาสตร์ได้กล่าวว่า

“ทุกครั้งที่สอนเกี่ยวกับการค้นพบของวิทยาศาสตร์ที่ถูกเรียกว่าเป็นสิ่งที่ทันสมัยและเด่นชัดสำหรับผู้คนทั่วไปนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ที่ผ่านพ้นมาเป็นหนึ่งพันกว่าปีมาแล้ว และได้มีการกล่าวเรื่องนี้ไว้ก่อนหน้า ก็จะส่งผลต่อความสนใจในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนมากยิ่งขึ้น โดยนักเรียนจะตื่นเต้นเมื่อพบว่า ในอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) มีการกล่าวถึงในบางเรื่องเช่นหน้าวิทยาศาสตร์ นักเรียนก็จะหันมาให้ความสำคัญกับอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และจะหมั่นศึกษาและคอยถามควาไปกับการเรียนวิทยาศาสตร์ ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าพวกเขามีความเหนือกว่า และอาจจะได้รู้ในบางเรื่องที่เป็นความจริงก่อนผู้ที่ไม่ศึกษาอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) เพราะพวกเขามีอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ที่เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความจริงอยู่ในมือ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นนักเรียนได้กล่าวว่า

“ชอบเมื่อครูสอนวิชาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ แต่ก็มีการนำอิสลามมาสอดแทรก ทำให้เรารู้เกี่ยวกับอิสลามไปด้วย เป็นความตื่นเต้นอย่างหนึ่งเมื่อรู้ว่าอิสลามก็สามารถเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์ได้”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นนักเรียนได้กล่าวว่า

“ผมว่าการสอนของครูสำคัญนะ เช่น ครูสอนคณิตศาสตร์ สอนฟิสิกส์ แต่เอาอิสลามมาบูรณาการด้วย ทำให้เห็นภาพอิสลามในศาสตร์ทั่วไปมากขึ้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นครูได้กล่าวว่า

“โรงเรียนส่งเสริมให้ครูสอนนักเรียนโดยการบูรณาการคำสอนของอิสลามในรายวิชาต่าง ๆ โดยให้ครูทำแผนการสอนที่มีอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) หรือคำสอน ตลอดจนข้อคิดของปราชญ์อิสลามในเนื้อหาวิชาที่ครูรับผิดชอบ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นครู ได้กล่าวว่า

“ครูเองก็ต้องศึกษาอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) และเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นหลักธรรมคำสอนของอิสลาม เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการตักเตือนนักเรียนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นครูได้กล่าวว่า

“สิ่งที่ครูสอนโดยบูรณาการอิสลามในชั้นเรียนมีผลเป็นอย่างมาก ที่ทำให้นักเรียนมีความคิดเชื่อมโยง เมื่อครูสอนวิชาวิทย์ คณิตศาสตร์ ครูจะบูรณาการอิสลามไป เป็นการเชื่อมโยงศาสตร์เหล่านี้กับอิสลาม เมื่อได้พบเจอครูบ่อยขึ้น เห็นวิธีการ ได้รับในสิ่งที่ครูนำมาสอน ก็จะเป็นการเรียนรู้และซึมซับวิธีการคิดเชื่อมโยงจากครูมา”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารได้กล่าวว่า

“ครูที่นี่ ถึงแม้จะสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หรือว่าชาอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นวิชาในหลักสูตรอิสลามศึกษา ก็ต้องมีความรู้ในเรื่องอิสลามศึกษา เพราะที่นี้ส่งเสริมให้มีการตักเตือนโดยใช้อิสลามไปบูรณาการกับรายวิชาที่ครูรับผิดชอบ”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นนักเรียนได้กล่าวว่า

“เป็นความโชคดีอย่างหนึ่งนะ ที่ทำให้เราได้เรียนรู้อัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) หะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) และคำสอนที่เป็นบทบัญญัติของอิสลาม ควบคู่ไปกับการเรียนศาสตร์ปัจจุบัน เพราะทำให้เราได้เป็นผู้หนึ่งที่ศึกษาอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) อยู่เสมอ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารได้กล่าวว่า

“นักเรียนของเราสามารถรู้และเข้าใจเนื้อหาอิสลามได้โดยไม่ต้องแยกสอนเป็นวิชาสามัญและวิชาศาสนา แต่สามารถเข้าใจได้โดยการเรียนรู้ในห้องเรียนผ่านการบูรณาการอิสลามของครูและการตรึงยึดด้วยวิธีการอื่น ๆ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้การตรึงยึดจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านสามัญและอิสลามศึกษาควบคู่กันไปโดยไม่ต้องแยกเป็นวิชาสามัญและวิชาศาสนา เป็นการลดต้นทุน ลดทรัพยากร ไม่ต้องใช้ครูเยอะ ซึ่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีกว่าการแยกสอนด้วยซ้ำ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารได้กล่าวว่า

จากอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) ได้กล่าวไว้ว่า “คนที่ดีที่สุดคือหมู่พวกท่านคือ ผู้ที่เรียนอัลกุรอานและสอนอัลกุรอาน” นั่นเป็นความสุขเลย ทั้งครูทั้งนักเรียนที่ได้มีโอกาสสอนและเรียนอัลกุรอาน ยิ่งครูของเราต้องศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาบูรณาการกับวิชาที่ตัวเองสอน เขาก็เป็นทั้งผู้ศึกษาหาความรู้และผู้ให้ความรู้ นั่นเท่ากับว่า เขาได้ใกล้ชิดคำว่าผู้ที่เลิศในหมู่คนทั้งหลาย และนั่นคือแรงผลักดันหนึ่งที่ทำให้ครูของเรามุ่งมั่นที่จะสอนอัลกุรอาน ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ในรายวิชาอัลกุรอานก็ตาม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นนักเรียนได้กล่าวว่า

“การเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือภาษาไทยในห้องเรียนโดยมีการบูรณาการอิสลามอาจจะไม่มีผลโดยตรงต่อความรู้ที่นำไปใช้ในการทำข้อสอบมากนัก แต่ก็มีส่วนทางอ้อมนั่นคือ เนื้อหาที่ทำข้อสอบ เนื้อหาที่เรียนรู้ในห้องเรียน เนื้อหาในกลุ่มศึกษาอาจเป็นหัวข้อคนละเรื่องกัน แต่สิ่งเหล่านั้นจะนำไปสู่การคิดเชื่อมโยง ทำให้สามารถตอบโจทย์นั้นได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นนักเรียนได้กล่าวว่า

“ขอการสอนของبابอ بابอสอนสนุก ตลกแบบหนึ่ง ๆ บางเรื่องเราไม่คิดว่าبابอ จะรู้ เช่น คาราบาว บ่าววี بابอก็จะเอามาแซวพวกเรา พวกเราก็สงสัยว่าبابอรู้จักได้ยังไง ทั้ง ๆ ที่ بابอไม่ฟังเพลง ไม่ดูทีวี ก็เลยถามبابอ بابอตอบว่า เห็นตามป้าย พวกเราก็หัวเราะที่بابอช่าง สังเกต และเอาสิ่งที่สังเกตมาให้ความรู้พวกเรา”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า การตรึงประสิทธิภาพด้วยวิธีการจัดการกระบวนการ เรียนรู้โดยบูรณาการอิสลามในห้องเรียนโดยให้ครูจัดทำแผนบูรณาการความรู้เกี่ยวกับอิสลาม ด้วยการนำความรู้จากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่าน ศาสดามุฮัมมัด) ไปสอดแทรกในวิชาที่สอนนั้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถมีความรู้เกี่ยวกับอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) จากการเรียน วิชาสามัญทั่วไป เช่น นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องของชั้นต่าง ๆ ของโลกในวิชาวิทยาศาสตร์นำมา เชื่อมโยงกับอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) ที่มีการกล่าวถึงชั้นต่าง ๆ ของโลก เป็นต้น ซึ่ง การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนด้วยวิธีการนี้ จะส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าถึงแก่นของอัลกุรอาน (ชื่อ ของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) ที่มีอยู่จริงและ พิสูจน์ได้ ผ่านทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ นอกจากนี้ ก็ยังมีในบางทฤษฎีที่ขัดแย้งกันระหว่างอัล กุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) กับ วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ก็ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการคิดและวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลัก ความเชื่อและการค้นคว้าหาความจริงที่มาจากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) หรืออัลหะ ดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) การที่ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยการนำอัลกุรอาน และอัลหะดีษมาเชื่อมโยงกับศาสตร์ในรายวิชาที่ครูสอน ผู้เรียนเชื่อว่า การสอนศาสตร์สมัยใหม่ใน ปัจจุบันและนำความรู้เกี่ยวกับอิสลามมาเชื่อมโยงด้วย ทำให้พวกเขา รู้สึกมีความสุขในการเรียนรู้ และ รู้สึกดีที่ได้ศึกษาอัลกุรอานควบคู่ไปกับศาสตร์ที่ครูสอน เพราะอิสลามส่งเสริมให้มีการศึกษาอัลกุรอาน และถือว่าเป็นอิบาดะฮฺ (การภักดีต่อพระเจ้า) ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ ดังนั้น การตรึงประสิทธิภาพโดยการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลามในห้องเรียนจึงเป็นการสร้างความสุขให้แก่ผู้สอนและผู้เรียน เนื่องจากมีระบุในหะดีษบทหนึ่ง ซึ่งบันทึกโดยท่านบุคอรีและมุสลิมว่า “ผู้ที่ดีเลิศที่สุดในหมู่พวกเจ้า คือ ผู้ที่เรียนอัลกุรอานและสอนอัลกุรอาน” ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนเชื่อว่า การตรึงประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ซึ่ง มีอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) อยู่ ด้วย จะช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งเป็นเป้าหมายอันสูงสุดของ มุสลิมทุกคน

๒.๓ การตรึงบิยะฮุโดยการสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลาม

การสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี และความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้แก่ผู้เรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยการศึกษาอิสลามที่มีความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกัน และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ การมีห้องเรียนที่มีบรรยากาศแจ่มใส สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อยก็เป็นอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขกับการใช้ชีวิตในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนได้จัดให้โรงเรียนมีบรรยากาศความเป็นอิสลามเพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ที่นี่มีบรรยากาศความเป็นอิสลาม แม้กระทั่งการตักเตือนกันในห้องเรียน เมื่อมีใครสักคนในกลุ่มทำความผิด หรือรุ่นพี่รุ่นน้องตักเตือนกัน ไม่ว่าเราจะเป็นคนที่ถูกตักเตือน หรือเราจะตักเตือนคนอื่น สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาใช้คือ อัลกุรอาน อัลหะดีษ หรือคำพูดของอุลามาย (ปราชญ์ผู้รู้) เพื่อให้ข้อคิดแก่กัน เมื่อนำมาใช้หรือได้ฟังบ่อย ๆ ก็ทำให้เราจดจำ และซึมซับโดยไม่รู้ตัว ทำให้เราสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ในการทำข้อสอบ โดยที่ไม่จำเป็นต้องท่องจำ ก็จะเป็นผลให้คะแนนสอบของเราออกมาดี”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ตัวผมเองก่อนมาเรียนที่นี่ไม่มีพื้นฐานอิสลามเลย เมื่อมาเจอบรรยากาศความเป็นอิสลาม การจัดกิจกรรมตรึงบิยะฮุที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น ทำให้เราได้เห็นในสิ่งที่คนอื่นทำได้ แต่เราทำไม่ได้ หรือในบางเรื่องตอนทำกิจกรรม เพื่อนรู้แล้ว แต่เราไม่รู้ ทำให้เราต้องรีบกระตุ้นตัวเองให้พยายามมากขึ้นในการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้เข้าใจ และนำไปใช้ได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เนื้อหาที่เราพบเจอในชีวิตประจำวันจริง ๆ ได้โลดแล่นไปกับธรรมชาติของความเป็นจริง มันทำให้เราค้นพบและวิธีการในการปฏิบัติ และหลักการก็มาอยู่ในตัวของเราโดยที่ไม่ต้องท่อง เราไม่ต้องท่องว่าการแต่งกายมุสลิมต้องยังไง แต่เราค้นพบด้วยตัวเองด้วยสิ่งรอบตัวของเรา เราพบว่าการใส่กางเกงขาสั้นไม่ใช่”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บรรยากาศของโรงเรียนจะทำให้ให้นักเรียนมุ่งมั่นและพยายามที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะได้เท่าทันคนอื่น จากการสังเกตนักเรียนในกลุ่มหะละเกาะฮ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) ของตัวเอง ก็จะพบว่า บางคนไม่มีพื้นฐานในด้านอิสลามเลย แต่เมื่อเวลาผ่านไป ก็มีความรู้เท่ากับคนอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่ครูเองก็ไม่ได้สอนพิเศษหรือปรับพื้นฐาน นั่นเป็นเพราะนักเรียนมุ่งมั่น และพยายามที่จะศึกษา ความรู้เพิ่มเติม และการแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“จริง ๆ แล้ว ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนก็คือ การให้เนื้อหาอิสลามแก่นักเรียน นั้นแหละ แต่การเรียนในห้องเรียนอาจจะทำให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียน ได้ทราบเนื้อหา แต่บางครั้ง ก็เป็นเรื่องที่เครียดสำหรับนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงจัดให้มีกิจกรรมโดยในแต่ละกิจกรรมก็ สอดแทรกเนื้อหาลงไป เนื้อหาเกี่ยวกับอิสลามก็เช่นกัน เพราะการเรียนรู้อ่านกิจกรรมที่ผ่อนคลาย มากกว่า จะช่วยให้นักเรียนไม่เครียดและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นักเรียนจะเรียนรู้ผ่านการตรึงปัญหาที่มาจากแบบอย่างของครูและบรรยากาศความเป็นอิสลามรอบตัวเขา ตัวอย่างเช่น การที่มีคนรอบตัวเขาถือศีลอด ละหมาดสุนัต หรืออ่านอัลกุรอาน ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เขาอยากทำในสิ่งนั้นด้วย และซึมซับเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตโดยที่ไม่รู้ตัว”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การจัดห้องเรียน สถานที่ของโรงเรียน ล้วนมีผลต่อการตรึงปัญหานักเรียนทั้งสิ้น เช่น เรามีสถานที่ละหมาด มีมัสยิด เมื่อถึงเวลา เสียงอาซาน (เสียงเรียกร้องสู่การละหมาด) ดัง นักเรียนรู้แล้วว่าต้องรวมตัวกันที่ไหน และจะต้องทำอะไร เวลาเย็น เสร็จสิ้นจากการเรียนก็มีสนามให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย วิ่งเล่น และได้พบบรรยากาศการแต่งตัวที่ถูกต้องของครู ของเพื่อน และมารยาทความเป็นอิสลามในตัวบุคคล เราพยายามจัดให้สิ่งรายล้อมนักเรียนมีส่วนช่วยให้เขารักอิสลาม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“กิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมสำคัญเลย ที่สอนให้เราเรียนรู้การทำงานเป็นทีม เหมือนรุ่นพี่ก็ต้องมาคุย มาประเมินกันว่าในงานกีฬาจะมีอะไรบ้าง เรารุ่นพี่จะต้องจัดการรุ่นน้องยังไง รุ่นน้องจะวางตัวยังไง จะมีส่วนร่วมยังไง”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผมว่าบรรยากาศความเป็นอิสลามที่โรงเรียนได้จัดขึ้นนี้แหละ เป็นสิ่งสำคัญมากที่ทำให้ให้นักเรียนได้เข้าใจอิสลาม เพราะเราเห็นมันในทุก ๆ อย่างผ่านบรรยากาศที่โรงเรียนจัดขึ้น”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผมก็ไปศึกษาข้อมูลสิ่งที่ต้องใช้ในการแข่งขันกีฬา ผมได้เห็นทีมหนึ่งที่แข่งขันกีฬาซึ่งพบว่า ทุกครั้งที่มีการแข่งขัน ผลการแข่งขันจะออกมาอย่างไร ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ ที่นี้ก็จะมีการสวด (กราบไหว้พระเจ้า) เพื่อเป็นการขอบคุณอัลลอฮ์ โค้ชที่อื่นจะสอนให้มุ่งเอาชนะ แต่โค้ชที่นี่ก็จะเพิ่มในเรื่องของอิสลาม การให้กำลังใจ การสร้างความมุ่งมั่น และเรื่องอื่น ๆ ก็จะใช้อิสลาม เมื่อศึกษาแล้วพบแบบนี้ เราก็เอาส่วนนั้นมาใช้ มาบอกเล่าให้เพื่อน ๆ ให้น้อง ๆ ฟัง ก็ถือเป็นการแบ่งปันความรู้กันไป บางคนรู้ในมุมอื่น ๆ ก็นำมาแลกเปลี่ยนกัน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โรงเรียนจะมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ตริบียะฮ์พวกเรา สิ่งชัดเจนนก็คือกีฬา นั่นคือจะสอนในเรารู้จักความเป็นพี่น้อง อดทน เสียสละ และมีมารยาทที่ดี มีน้ำใจในความเป็นนักกีฬา ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ เราก็ต้องซุกรู (ขอบคุณ) ต่ออัลลอฮ์ และกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย เช่น กิจกรรมทางวิชาการ สอนให้เราพยายามให้เต็มที่ พร้อมทั้งดูอาอ (ขอพร) และตะวัก็ลอะลัลลอฮ (การมอบหมายแต่อัลลอฮ) บาบอ (ที่ปรึกษาจิตติมศักดิ์ของโรงเรียน) ย้ำกับพวกเราเสมอว่า ให้ทำให้เต็มที่ และดูอาอ พร้อมทั้งยอมรับในกำหนดของอัลลอฮ์ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ก็จะไม่เหมือนที่อื่น เราแข่งขันกันก็จริงแต่ก็มีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ หนูนั่นมาจากการที่พวกเรารู้จักความเป็นอิสลามผ่านการตริบียะฮ์ของครูในโรงเรียน”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“และอีกประการหนึ่งก็คือ วิธีการให้เนื้อหาของครูที่ไม่ได้ใช้วิธีการบรรยาย อาจเป็นการให้เนื้อหาที่เป็นเนื้อหาสั้น ๆ นักเรียนก็เลยอาจจะต่อต้าน สร้างกำแพงในการเรียนรู้ ไม่ใส่ใจที่จะจดจำ เลยทำให้เนื้อหานั้นไม่เข้าสู่หัวใจของนักเรียน แต่ในขณะที่การบรรยายเหมือนเป็นการแอบใส่เนื้อหาให้นักเรียนโดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว เมื่อไปสอบ เขาก็ทำข้อสอบได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โดยวิธีการบรรยายเหล่านี้ ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนซึมซับความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง จากประสบการณ์จริงที่ได้รับโดยไม่รู้ตัว ซึ่งส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนที่ใช้การบรรยายในการพัฒนานักเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นอกจากบรรยากาศความเป็นอิสลามจากบุคคลรอบข้างแล้ว โรงเรียนพยายามที่จะจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการพยายามปลูกต้นไม้เพื่อให้บรรยากาศสดใส จัดห้องเรียนให้สะอาด สว่าง และมีความกว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย และให้มีห้องสมุด ซึ่งเป็นแหล่งวิชาการส่งเสริมความรู้ สถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนมีความสุขที่จะเรียนรู้”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

จากการสัมภาษณ์จึงสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศของความเป็นอิสลามนั้น เป็นวิธีการบรรยายให้นักเรียนโดยใช้สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การบรรยายนักเรียน ทั้งการใช้บุคคล ได้แก่ ครู และเพื่อนนักเรียน รวมทั้งใช้สถานที่ที่เอื้อแก่การบรรยาย เช่น ห้องละหมาด ห้องสมุด บริเวณโดยรอบของโรงเรียน และสถานที่ทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสการบรรยายโดยใช้บรรยากาศความเป็นอิสลามที่แวดล้อมนักเรียน หรือการตักเตือนกันระหว่างนักเรียนด้วยกัน ที่ต้องใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษในการตักเตือนซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดสถานการณ์นักเรียนที่จะต้องนำความรู้ทางด้านอิสลามศึกษามาใช้ จนกระทั่งซึมซับความรู้โดยไม่รู้ตัว

๒.๔ กิจกรรมทะเลาะเถียง (กลุ่มศึกษาอิสลาม)

กิจกรรมทะเลาะเถียง (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้กำหนดให้จัดขึ้นเพื่อศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของอิสลาม ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหาอิสลาม และสามารถนำ

ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยจำนวนในแต่ละกลุ่มที่มีไม่เกิน ๑๕ คน ช่วยให้ครูและนักเรียนได้มีความใกล้ชิด และครูสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้จากวิธีการนี้ ทำให้นักเรียนกล้าที่จะตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น จนก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้เพื่อฝึกนักเรียน นับเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ในด้านอิสลามศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในการจัดหะละเกาะฮฺ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาให้แก่แก่นักเรียน ก็จะมีส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอัลกุรอาน แต่การจัดกระบวนการการเรียนรู้ของครูหรือบิยฺ (ครูผู้ทำการตรบิยะฮฺ) ไม่ได้เพียงแค่ให้เราอ่านหรือเรียนรู้เกี่ยวกับการตีฟซีร (อรรถาธิบาย) อัลกุรอาน แต่ในช่วงนี้กลับเป็นการสอนเกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวัน ครูอาจจะมีการบรรยายในบางเรื่องราว ก็นำมายกตัวอย่างสถานการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือถกเถียงกัน ก็เกิดเป็นกระบวนการทางความคิด เมื่อนำความรู้จากตรงนี้ที่เราต้องใช้ข้อมูลในการแลกเปลี่ยนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ก็จะทำให้เราได้ศึกษา ได้เรียนรู้ และรู้วิธีในการค้นคว้าข้อมูล ซึ่งแน่นอนที่สุด ความรู้ที่เกิดจากการตกตะกอนทางความคิดของเราก็จะทำให้เราสามารถจดจำ เข้าใจ และนำไปใช้เพื่ออธิบายหรือโต้แย้งกับผู้อื่นได้ เมื่อเราผ่านกระบวนการเหล่านี้มา ก็จะทำให้เราสามารถเข้าใจเนื้อหาและบทเรียนมากขึ้น การทำข้อสอบจึงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สำหรับความรู้ที่ฉันมี ผมรู้สึกว่าการนำสิ่งที่นำมาใช้ในการเรียนรู้หรือการต่อกันผ่านการจัดหะละเกาะฮฺ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เป็นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้จริงกันเลย ผมว่าบรรยากาศมันต่างกับการเรียนรู้ในห้องเรียน ในห้องเรียนนี้เหมือนมันเป็นเนื้อหา เป็นวิชาการที่บางครั้งเป็นเรื่องไกลตัว แต่การจัดกลุ่มศึกษามันเหมือนการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนกัน แบ่งปันวิธีการ จนทำให้เกิดแรงจูงใจอยากที่จะปฏิบัติ มันเลยกลายเป็นความรู้ที่เราแล้วอยากนำมาใช้เลยแน่นอนที่สุด เมื่อนำมาใช้เลยก็จะกลายเป็นสิ่งที่อยู่ในความทรงจำส่วนลึก เป็นประโยชน์ในการตอบข้อสอบได้แน่นอน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เนื้อหาที่นำมาใช้ผ่านกลุ่มศึกษา จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำมากกว่า เพราะเป็นการแชร์ความรู้กัน ทุกคนสำคัญ ได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นการฝึกทักษะให้แก่นักเรียน ฝึกการค้นคว้าหาข้อมูล การนำเสนอ การอธิบาย ซึ่งสิ่งที่นักเรียนได้ก็คือทักษะ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บางกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้น อาจมีบทให้นักเรียนต้องคิดเชื่อมโยง นำความรู้หรือประสบการณ์การตรึงยยะฮุที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อตอบโจทย์ที่ครูตั้งไว้ เช่น เอาความรู้หนึ่ง ความรู้สอง และความรู้สามมา แล้วนำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ที่มาจากฐานความรู้เดิม นั่นคือความคิดเชื่อมโยงที่นักเรียนได้ โดยที่เขาเองก็อาจไม่รู้ตัว แต่ถ้าข้อสอบมีการทดสอบแค่ความรู้ความจำ โรงเรียนของเราอาจไม่ได้คะแนนแบบนี้ก็ได้ นั่นเป็นเพราะนักเรียนเราไม่ได้มีเนื้อหามากมายเหมือนโรงเรียนอื่น ๆ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

หะละเกาะฮุ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) กับมุกค็อยยัม (กิจกรรมค่าย) ของเราไม่ได้เน้นเรื่องเนื้อหา มาก อย่างคาบหะละเกาะฮุนี้มันเหมือนกับเตรียมความพร้อม ช่วยคลายเครียดด้วยซ้ำ อย่างเช่น ตอนที่เราเป็นมูร็อบบียให้ห้อง ๆ นี้ ห้อง ๆ ก็จะมาคุยกับเรา คุยบ้าง ทานอาหารไปบ้าง ทำให้ผ่อนคลาย ห้อง ๆ บอกว่า ทำให้ขาสบายใจ ความสบายใจนี้แหละทำให้เขาได้เนื้อหามากขึ้น

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สิ่งที่เราได้เรียนรู้ร่วมกันนี้ มันทำให้เรารู้สึกรักที่จะทำมัน จากตอนแรกมันอัดอั้น แหละ ห้ามโน่นห้ามนี้ ห้ามใส่กางเกงขาสั้น ผู้หญิงก็ต้องคลุมฮิญาบ (ผ้าคลุมศีรษะ) แต่เมื่อใช้กระบวนการตรึงยยะฮุแล้ว ทำให้รู้สึกว่ามันคือสิ่งที่เราต้องกระทำ ก็กลายเป็นว่าเราจะมีความสุขจากการได้ทำในสิ่งที่เราเรียนรู้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผมสังเกตว่า ห้อง ๆ จะกระตือรือร้นมากในการเข้าร่วมกลุ่มศึกษาอิสลาม ด้วยการจัดบรรยากาศที่ไม่ทำให้เคร่งเครียดจนเกินไป บางครั้งมีการกินขนมกันบ้างในตอนที่ทำกิจกรรม ผมว่าแบบนี้บางทีทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลมากกว่าการอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบเสียอีก”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การจัดกิจกรรมทะเลเกาะฮู (กลุ่มศึกษาอิสลาม) ส่วนหนึ่งก็เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ก่อให้เกิดการค้นคว้า ได้ข้อมูลเป็นของตนเอง ซึ่งเนื้อหาที่นำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนนั้น เป็นเนื้อหาที่นักเรียนได้ศึกษามาแล้ว และถูกนำไปใช้วิเคราะห์สังเคราะห์ในตอนร่วมกิจกรรมทะเลเกาะฮู (กลุ่มศึกษาอิสลาม) โดยมีครูมูร็อบบีย (ครูผู้ทำการตบิยะฮฺ) คอยชี้แนะหรือให้ความรู้เพิ่มเติม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในการทะเลเกาะฮู (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เราจะมุ่งเน้นวิธีการที่นักเรียนได้เรียนรู้มากกว่าการเน้นเนื้อหาที่นักเรียนได้ เช่น เมื่อมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าเพื่อเตรียมข้อมูลมาใช้ในการนำเสนอในทะเลเกาะฮู (กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม) นักเรียนก็จะได้ทักษะจากการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย ด้วยวิธีการค้นคว้าที่จะได้มีซึ่งข้อมูล เช่น บางคนก็ไปถามผู้รู้ ถามเพื่อน หาจากหนังสือ จากเอกสาร จากอินเทอร์เน็ต”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สำหรับทักษะที่ได้ในการนำเสนอเมื่อทำทะเลเกาะฮู (กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม) ก็คือ ทักษะการพูด ซึ่งการพูดก็ต้องผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และไตร่ตรองเนื้อหาก่อนที่จะออกมาเป็นคำพูด”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สิ่งที่ได้จากทะเลเกาะฮูอีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อมีคนมานำเสนอก็จะมี การ discuss กัน นักเรียนก็จะได้รับความรู้ที่กว้างและลึกขึ้น จากการแลกเปลี่ยน นักเรียนของเราเรียนรู้วิธีการเหล่านี้มาตลอด เขาจึงไม่มีปัญหาเมื่อจะต้องพูด”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“กิจกรรมส่วนหนึ่งของทะเลเกาะฮูก็จะมี การสอบถามทุกข์สุขของสมาชิกในกลุ่ม ก็จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

คณะวิจัยได้ศึกษาเอกสารของโรงเรียนพบว่า หะละเกาะฮู (กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม) มีขั้นตอน กิจกรรม และเวลาที่ใช้ดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	กิจกรรม	เวลาที่ใช้
๑	เริ่มด้วยข้อเตือนใจจากอัลลอฮู (ตัซกียะฮ)	๓-๑๐ นาที
๒	นำเสนออัลกุรอาน และตัฟซีร์ (อรรถาธิบาย) อัลกุรอาน	๓๐ นาที
๓	แจ้งเพื่อทราบ (ข่าวสาร บอกเล่า share เรื่องดี ๆ กัน)	๕ นาที
๔	นำเสนอวิชาหะดีษ / ซีเราะฮฺ (วรรณะ/ประวัติในบีมุฮัมมัด)	๒๐ นาที
๕	สอบถามเพื่อนสหาย ลูก ๆ ด้วยความห่วงใย และแก้ปัญหา (เช็คสภาพสมาชิก)	๑๐ นาที
๖	นำเสนอวิชาอากิดะฮฺ/ฟิกเราะฮฺ	๑๕ นาที
๗	ติดตามอะมัล (การประกอบคุณงามความดี) ในรอบสัปดาห์	๑๐ นาที
๘	ติดตามงานที่รับผิดชอบครั้งก่อน (ถ้ามี)	๕ นาที
๙	ข่าวโลกมุสลิมทั้งในและต่างประเทศ	๕ นาที
๑๐	กำหนดหน้าที่ครั้งต่อไป	๕ นาที
๑๑	สรุป นาซีหะฮฺ (การตักเตือน) คอติมะฮฺ และดูอาอฺ (ขอพร)	๕ - ๑๐ นาที
รวม		๑๐๐-๑๒๐ นาที (๒ คาบ)

จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารสรุปได้ว่า กิจกรรมหะละเกาะฮู (กลุ่มศึกษาอิสลาม) ประกอบด้วย การนำเสนออัลกุรอาน และตัฟซีร์ (อรรถาธิบาย) อัลกุรอาน แจ้งเพื่อทราบ ตามด้วย ข่าวสาร บอกเล่าเรื่องราวที่ดี นำเสนอวิชาหะดีษ/ซีเราะฮฺ (ชีวประวัติของท่านศาสดามุฮัมมัด) สอบถามความเป็นไปของผู้ร่วมหะละเกาะฮูในช่วงเวลาที่ผ่านไป นับเป็นการศึกษาสภาวะจิตใจ ความรู้สึก เรื่องราวและปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม และพูดคุยแลกเปลี่ยน รวมทั้งช่วยกันแก้ปัญหาในกรณีที่มีสมาชิกในกลุ่มคนใดพบปัญหา หลังจากนั้นจึงมีการนำเสนอวิชาอากิดะฮฺ/ฟิกเราะฮฺ ติดตามอะมัลในรอบสัปดาห์ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการค้นคว้าได้นำเสนอเกี่ยวกับข่าวโลกมุสลิมทั้งในและต่างประเทศ เมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว จึงเป็นการกำหนดหน้าที่ครั้งต่อไป สรุปและจบท้ายด้วยนาซีหะฮฺ คอติมะฮฺ และดูอาอฺ ซึ่งใช้เวลารวม ๒ คาบเรียน (ประมาณ ๑๐๐ - ๑๒๐ นาที)

๒.๕ เคาเราะฮฺ (การอบรมสัมมนา) ตามสถานการณ์โลก ประเทศ ชุมชน เหตุการณ์ในโรงเรียน หรืออื่น ๆ

เคาเราะฮฺเป็นการสัมมนาตามสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวของผู้เรียน ทั้ง สถานการณ์ในโรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ หรืออื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาวิจัย มีการให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเคาเราะฮฺเป็นการอบรมสัมมนาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น เรื่องของโรฮิงญา เรื่องของสังคม การเมือง หรือความรู้ต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นอกจากวิธีการและกิจกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว สิ่งที่มีสอดแทรกในทุก ๆ กิจกรรมก็คือ วิธีการตรียะฮฺ ที่โรงเรียนใช้มักเป็นการส่งเสริมให้ทำงานและเรียนรู้เป็นทีม มักจะมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ระดมสมอง ทำ KM Brain Storming ซึ่งนักเรียนของเราจะเคยชิน ทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่เขาได้รับผ่านการตรียะฮฺที่นักเรียนได้รับโดยที่เขาไม่รู้ตัว เราเลยเชื่อว่า เด็กได้รับเนื้อหาผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยที่เขาไม่รู้ตัวเช่นกัน อีกทั้งข้อสอบ I-NET ไม่ใช่ข้อสอบที่ออกเพียงแค่ความรู้ ความจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดเชื่อมโยง ก็จะทำให้เด็กเรียนที่อยู่กับสิ่งเหล่านี้มาโดยตลอดผ่านวิธีการตรียะฮฺจากโรงเรียน จึงทำให้นักเรียนทำข้อสอบได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเคาเราะฮฺเป็นการฝึกให้นักเรียนนำความรู้ที่เป็นเนื้อหาด้านอิสลามศึกษาที่มีอยู่ มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ช่วยให้เขาได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์มากขึ้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า เคาเราะฮฺ (การอบรม/สัมมนา) เป็นการสัมมนาตามเนื้อหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน โดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นประเด็นศาสนาเพียงอย่างเดียว และไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าต้องสัมมนาเรื่องอะไร หากแต่กำหนดประเด็นสัมมนาตามความเหมาะสมของบริบทและสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้สถานการณ์รอบข้าง และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษามาใช้ประกอบการสัมมนา

๒.๖ เรียะหละฮุ (การทัศนศึกษา)

เรียะหละฮุเป็นวิธีการตรบิยะฮุที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็นในเวลาอันรวดเร็วและเป็นเวลานาน การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ เป็นการชี้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากนี้แล้ว ยังมีจุดประสงค์แฝงเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักซึ่งกันและกัน ได้มีประสบการณ์ทางสังคม รวมทั้งได้มีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย ทั้งนี้ จะเชื่อมโยงไปสู่การเกิดความตระหนักในตนเอง ทักษะกระบวนการการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และเกิดการเรียนรู้ในเรื่องราวของระบบนิเวศและสิ่งรอบตัวที่พบเห็น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเรียะหละฮุเพื่อตรบิยะฮุนี้จะจัด 2 แบบ แล้วแต่สถานการณ์ แบบแรกก็คือไปพร้อมกันเลยทั้งโรงเรียน เมื่อไปถึงที่ ก็จะมีฐานให้นักเรียนได้เข้าร่วม หรือไม่ก็ไปท่องเที่ยวกิจกรรมในแต่ละสถานที่ก็เหมือนกับการทัศนศึกษาทั่วไป เพียงแต่มีบางอย่างที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้จากการเดินทาง เช่น การละหมาดย่อ การละหมาดรวม กับอีกแบบก็คือ การให้มูร็อบบีย (ครูผู้ทำการตรบิยะฮุ) เป็นคนจัดการ ก็แล้วแต่รูปแบบของแต่ละกลุ่ม ซึ่งกลุ่มหนึ่งจะมี ๗-๘ คน ส่วนใหญ่ก็มักจะไปเยี่ยมบ้านใครคนใดคนหนึ่ง ก็หมุนเวียนกันไปเรื่อย ๆ เพราะนักเรียนอยู่กลุ่มมูร็อบบียคนไหนก็อยู่กับมูร็อบบียคนนั้นตลอด”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเรียะหละฮุ (ทัศนศึกษา) โดยวิธีการเยี่ยมบ้านนี้ นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดผ่านการตรบิยะฮุของครูมูร็อบบีย (ครูผู้ทำการตรบิยะฮุ) แล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชนของนักเรียนอีกด้วย เพราะเวลาไปเยี่ยมบ้านในแต่ละครั้ง ก็อาจมีชาวบ้านมาช่วยทำกับข้าวต้อนรับครูและนักเรียนที่ไปเรียะหละฮุ ซึ่งชาวบ้านก็จะได้เห็นบุคลิก มารยาทของนักเรียน ก็จะเป็นความรู้สึกที่ดี”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เวลาเรียะหละฮุ (ทัศนศึกษา) ถ้าไปบ้านใคร เราก็จะให้คน ๆ นั้นเป็นอิมามนำละหมาด ซึ่งตรงจุดนี้ นอกจากเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเป็นอิมาม (ผู้นำในการละหมาด) และฝึกความเป็นผู้นำแล้ว ยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่พ่อแม่ ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ใน

ครอบครัวของตนเองแล้ว และยังทำให้ส่งผลต่อความรู้สึกประทับใจแก่ผู้พบเห็นได้อีกด้วย พ่อแม่จะรู้สึกดีใจเมื่อได้เห็นลูกเป็นผู้นำ เป็นอิหม่ามนำละหมาด”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เวลาเรียนละฮัจญ์โดยที่ให้มูร็อบบีย (ครูผู้ทำการตบียะฮ) เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับนักเรียนในกลุ่มนี้ มันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ และเกิดการเรียนรู้ได้มากมายระหว่างการเดินทาง ทำให้มูร็อบบียได้เรียนรู้นักเรียนที่ตนเองดูแลด้วย ซึ่งการเรียนละฮัจญ์แต่ละครั้งก็จะได้หลายบ้าน เยี่ยมบ้านนักเรียนได้หลายคน บางครั้งก็เกือบจะครบทั้งกลุ่ม และข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมบ้าน ก็จะมีประโยชน์กับทุกฝ่ายเป็นอย่างมาก เป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการตบียะฮผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผู้ปกครองจะมีความรู้สึกดีกับการจัดการตบียะฮของโรงเรียน นั่นเป็นเพราะเขาได้เห็นความเปลี่ยนแปลง เช่น จากนักเรียนไม่ละหมาดก่อนส่งเข้าโรงเรียนให้มาเรียนที่นี่ นักเรียนกลับไปบ้านก็ละหมาด นั่นรู้สึกดีแล้วนะ พอครูไปเยี่ยมบ้าน นักเรียนเป็นอิหม่ามนำละหมาดอีก เขาก็ยิ่งจะมีความสุขกัน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเรียนละฮัจญ์ไม่ได้มีรูปแบบตายตัวนะ เราอาศัยความเป็นธรรมชาติของมัน การท่องเที่ยว การเดินทางจะทำให้เห็นนิสัย”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเรียนละฮัจญ์หรือการทัศนศึกษานี้ จะสอนอะไรให้เราได้เยอะแยะเลยทีเดียว โดยเริ่มต้นตั้งแต่การเตรียมการ นั่นก็คือ นักเรียนแต่ละคนจะต้องคิดแล้วว่าเขาจะต้องเตรียมตัวอย่างไรในการเดินทาง การเตรียมสัมภาระ การดูแลตัวเอง แม้กระทั่งการเตรียมขนมที่ต้องมีสำหรับตัวเองและเพื่อน นั่นคือการนำเนื้อหาที่ได้เรียน ที่ได้ฟังครู ที่ได้จากการมาสู่การปฏิบัติจริง และมาสู่การเรียนรู้จากการเดินทาง ซึ่งจะฝึกนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ อย่างแรกก็คือ เรื่องเวลา ที่จะต้องเรียนรู้ ต้องรักษาเวลาให้ได้ตามกำหนดการ ความอดทน ซึ่งแน่นอนที่สุด เมื่อไปกันหลาย ๆ คน ก็ต้องพบเจอเรื่องเหล่านี้ เรื่องมารยาทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมารยาททางสังคม มารยาทอิสลาม

เรื่องการละหมาดในขณะที่เดินทาง การเป็นอิหม่าม (ผู้นำละหมาด) การเป็นมะอ์มูม (ผู้ละหมาดตามอิหม่าม) การดูทิศเพื่อจะหันในเวลาละหมาด หรือเรื่องของการอ่านดุอาอ (บทขอพร) ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ระหว่างเดินทาง นั่นคือสิ่งที่นักเรียนได้จากการปฏิบัติและการพบเจอจากประสบการณ์จริง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นอกจากจะได้ในสิ่งที่พวกเราปฏิบัติจากทฤษฎีหรือคำพูดที่ครูบอกแล้ว อีกอย่างหนึ่งก็คือ การเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของครู นั่นคือการเรียนรู้จากแบบอย่างที่ดีของครู อย่างที่เรารู้กันว่า ร้อยคำพูดก็ยังไม่เท่ากับหนึ่งการปฏิบัติ แบบอย่างที่ดีครูเป็นตัวอย่างให้เห็น ทำให้พวกเราได้เห็นสิ่งดี ๆ และได้เรียนรู้ว่า นั่นแหละคือความดีงามที่แท้จริง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บางทีขณะที่ครูคิดว่าพวกเราหลับ เราก็มองว่าครูบางคนลุกขึ้นมาละหมาดในตอนดึกโดยที่ไม่เปิดไฟด้วยซ้ำ เพราะเกรงว่าจะเป็นการรบกวน นั่นคือทำให้เรารู้กันเลยว่า แบบอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“พูดในฐานะผู้บริหารแทนผู้จัดการ แทนกรรมการโรงเรียน และแทนชุมชนได้เลยว่า เราไม่เคยเสียตายนการลงทุนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เมื่อพบว่านักเรียนของเรายังอ่อนในเรื่องของภาษา เราก็พัฒนาในเรื่องของภาษา เราก็ยอมลงทุนเพื่อนำนักเรียนออกนอกประเทศ ไปประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย ผู้ปกครองก็เข้ามามีส่วนร่วม บางกิจกรรมผู้ปกครองก็เข้ามาร่วมด้วย บางทีก็นำนักเรียนไปค้างคืนที่ต่างประเทศ โดยก่อนจะไปก็ให้ครูได้อบรมนักเรียนเกี่ยวกับคำหรือประโยคที่ต้องใช้ และบอกกับครูว่าให้ย้ำกับนักเรียนว่าจะต้องพูด ใช้คำ ใช้ประโยคที่ได้เรียนรู้ไปใช้แทนการชี้ การใช้ภาษากาย นักเรียนก็จะได้คำศัพท์ ได้การออกเสียง ในตอนแรก ๆ ผู้บริหารต้องไปเอง ต้องคอยดูแล แต่เมื่อทำสม่ำเสมอในทุกปี ก็พยายามฝึกให้ครูเป็นผู้ดำเนินการวางแผน และนำนักเรียนไปเอง พยายามปรับวิธีการในการพัฒนานักเรียน โดยให้ครูเป็นผู้ดำเนินการเอง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า การเรียะฮุละฮุฮเป็นการตรบิยะฮุที่โรงเรียนได้จัดขึ้นนอกสถานศึกษา เพื่อให้ให้ผู้เรียนได้ทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนออกเดินทาง การจัดสัมภาระ การรักษาเวลาตลอดจนการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนร่วมเดินทาง และเป็นการนำสิ่งที่ครูได้ทำการตรบิยะฮุในโรงเรียนมาใช้ในสถานการณ์จริง เช่น เรื่องการละหมาดในขณะที่เดินทาง การเป็นอิหม่าม (ผู้นำละหมาด) การเป็นมะอ์มูม (ผู้ละหมาดตามอิหม่าม) การคูทิบเพื่อจะหันในเวลาละหมาด หรือเรื่องของการอ่านดุอาอ (บทขอพร) ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในระหว่างเดินทาง การรักษาเวลา ที่จะต้องรักษาให้เป็นไปตามกำหนดการ ฝึกความอดทนในการเดินทางร่วมกับบุคคลอื่น และการรับมือกับสถานการณ์เฉพาะหน้า ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างเดินทาง รวมทั้งมารยาทต่าง ๆ ที่ต้องนำไปปฏิบัติ เช่น ไม่ว่าจะเป็ นมารยาททางสังคม มารยาทอิสลาม นั่นคือสิ่งที่นักเรียนจะได้จากการปฏิบัติ และการพบเจอจากประสบการณ์และสถานการณ์จริง การเรียะฮุละฮุฮนอกจากจะเป็นการตรบิยะฮุนักเรียนแล้ว ยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอีกด้วย

๒.๗ มุค็อยยัม (การจัดค่าย)

การจัดค่ายเป็นวิธีการตรบิยะฮุที่ใช้การจำลองชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้นำทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาในโรงเรียนมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในค่าย ซึ่งพบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การทำค่ายของโรงเรียนก็จะมี ๓ ค่ายหลัก ๆ ได้แก่ ค่ายลูกเสือ ค่ายปรับบุคลิกภาพ และค่ายภาวะผู้นำ ซึ่งในแต่ละค่ายก็จะมีรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกันไปตามบริบทของนักเรียน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ค่ายภาวะผู้นำ ก็ให้นักเรียนได้ทำเองทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงการ ขอบทุน ดูพื้นที่ทำค่าย เตรียมการ ทำกำหนดการต่าง ๆ คือฝึกให้นักเรียนได้ทำเอง เหมือนเราทำตอนเป็นนักศึกษา เนื้อหาในค่ายจะแตกต่างกันไป”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ค่ายแกนนำจะเป็นลักษณะที่ว่า ให้เอาตัวรอดให้ได้ หรือไม่ก็เป็นเรื่องของการวิเคราะห์ การทำ Work Shop ระดมสมอง นักเรียนของเราก็จะคุ้นเคยกับการทำแบบนี้ และก็จะมั่นใจเมื่อต้องนำเสนอ เพราะเป็นสิ่งที่เราทำอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนของเรามี

ความมั่นใจ เมื่อนักเรียนไปร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นอกโรงเรียน ก็จะไม่มีปัญหา อีกอย่างก็คือ ทักษะเอาตัวรอด เช่น ให้เด็กเดินทางไกล ก็จะใช้เวลาสักครึ่งวัน ระหว่างเดินทางไกลให้ไปกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีประมาณ ๖ คน ให้เงินแค่ ๑๐๐ บาท ให้มาถึงค่ายประมาณบ่ายสาม แต่ข้าวเที่ยงนักเรียนต้องจัดการเอง และต้องมีอาหารกลับมาเพื่อทำอาหารมื้อเย็น และในระหว่างเดินทางก็ต้องทำตามโจทย์ที่ครูได้กำหนดไว้ เช่น ให้ไปให้ความรู้ชาวบ้าน ให้ไปสอบถามความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนา โดยต้องจดบันทึกรายละเอียดการคุยว่าได้คุยกับใคร คุยเรื่องอะไร ผลการคุยเป็นยังไง เราเรียกว่าค่ายบำเพ็ญประโยชน์ ค่ายนี้ค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน เป็นการจำลองการใช้ชีวิตที่ยากกว่าประสบการณ์ในชีวิตจริงที่นักเรียนใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เด็กนักเรียนจะทำได้ตามโจทย์ที่ให้ไป แต่ก็จะมีระบบป้องกันไว้ เพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียน ครูก็จะคอยดูแลเพื่อช่วยเหลือตามจุดต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่เคยเจอปัญหาอะไร หรือบางทีนักเรียนหาอาหารองไม่ได้ ครูไปคุยกับชุมชนไว้ ไปซื้อตั้งไว้จากชาวบ้าน ให้ชาวบ้านให้อาหารนักเรียน แต่ไม่ใช่ให้โดยง่าย ๆ คือเด็กนักเรียนจะต้องทำอะไรมาก่อน หรือต้องพูด ต้องมีสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งอาหาร บางทีก็อาจเป็นการใช้ความรู้ ให้ความรู้ชาวบ้านแลกกับอาหาร นั่นเป็นการป้องกันหากนักเรียนทำไม่ได้จริง ๆ แต่สิ่งที่พบก็คือ นักเรียนก็ได้อาหารมา บางกลุ่มก็ได้ไก่เป็นตัว ๆ มา บางกลุ่มก็ได้ปลา มา ซึ่งเขาจะสนุก และเขาก็ได้นำวิชาที่ครูเคยตรบิยะเขาในโรงเรียนมาใช้กับสถานการณ์ที่ได้เจอ เช่น วิธีการเข้าหาคน วิธีการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งแน่นอนที่สุด เขาต้องเรียบเรียง ต้องสังเคราะห์ความรู้ที่เขามีหรือนำมาเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนหากมีข้อสงสัยหรือการตั้งคำถามในสิ่งที่ชาวบ้านสงสัย ระหว่างเดินทางก็ฝึกความเป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม มารยาท การช่วยเหลือ ความอดทน และอื่น ๆ อีกมากมาย อีกทั้งเป็นการฝึกทักษะความสัมพันธ์ เขาจะต้องรู้วิธีการเข้าหาชุมชนอย่างมีหิมา (วิทย์ปัญญา) มีรูปแบบที่ดีงาม ก็เป็นการนำความรู้จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติ ระยะทางในการเดินทางก็ไม่ได้ไกลมาก แต่นักเรียนต้องเดินวนเพื่อทำภารกิจที่ครูได้ตั้งโจทย์ไว้ให้สำเร็จ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในค่ายนี้มีปัญหาตลอด เรียกว่าง่าย ๆ ว่าครบรส ต้องบุกน้ำ ต้องลุยไฟ ต้องหุงข้าว ทำกับข้าว ข้าวเปียกข้าวดิบนี้ต้องกินนะ ในค่ายนี้คือสถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าชีวิตจริง ๆ เรียกว่าง่าย ๆ ว่า ในชีวิตประจำวันของเรา เราไม่พบสถานการณ์แบบนี้อยู่แล้ว เราไม่ต้องมานั่งหุงหาอาหาร ก่อไฟ หุงข้าวเอง สถานการณ์ที่เจอในค่าย คือสถานการณ์ที่เกินจริง แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ต้องวางแผน จะเลือกคนเป็นผู้นำก็ต้องเลือกคนที่เหมาะสมมาทำหน้าที่ เพื่อให้บรรลุตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ค่ายนี้เป็นสิ่งที่แตกต่างจากในห้องเรียน บางอย่างในค่ายเรารู้ เราเจอปั๊บ เราต้องปฏิบัติเลย บางทีก็วิเคราะห์ ตัดสินใจ และทำกันตรงนั้นเลย ฐานต่าง ๆ ก็ต้องใช้ความคิด ผึกกระบวนการคิด เป็นสิ่งที่พัฒนาพวกเราเป็นอย่างมาก เช่น ในเรื่องของการพูด ความเป็นผู้นำ ผมคิดว่า เป็นสิ่งที่ดีมากที่โรงเรียนให้แก่ผม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“จากค่ายนี้เหมือนทุกอย่างเป็นที่อาจจะไม่ใช่เนื้อหา แต่สุดท้ายแล้ว สิ่งที่คุณพบจากตัวนักเรียนเองก็คือ กว่าจะกลายเป็นทักษะที่สามารถทำได้ พวกเขาที่เข้าใจเนื้อหาและวิธีการผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงไปแล้ว”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ค่ายมันจะจำลองรูปแบบวิถีชีวิต หลายครั้งเราก็จะเจอเรื่องหนัก ๆ ภาวะกดดันจากค่าย ซึ่งเมื่อเรากลับไปใช้ชีวิตประจำวันในชีวิตจริงของเรา ทำให้เราจดจำในสิ่งที่เราได้เรียนรู้จากค่ายได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในความเป็นจริงแล้ว ค่ายนี้ไม่ใช่ค่ายที่เราจัดขึ้นมาเพื่อลงโทษนักเรียนตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่เป็นค่ายที่เราจัดขึ้นเพื่อปลูกจิตสำนึกนักเรียนให้ระลึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงกระทำ ซึ่งนักเรียนอาจจะหลงลืมในช่วงระยะหนึ่ง และครูผู้รอบคอบ (ครูผู้ทำการตักเตือน) ก็ได้ทำหน้าที่กระตุ้นนักเรียนเท่านั้นเอง ในช่วงแรก ๆ ก่อนไป นักเรียนอาจจะรู้สึกอายนเพื่อนบ้าง แต่เมื่อกลับมา ทุกคนก็จะรู้สึกประทับใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/บ้านพัก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โดยส่วนตัวไม่เคยไป แต่เพื่อนเคยไป เพื่อนเล่าให้ฟังว่า วิธีการตักเตือนจะทำให้ให้นักเรียนสำนึก และกลัวความผิดที่จะทำในคุณยา โดยวิธีการที่ใช้คือ ครูจะนำนักเรียนไปที่กุบูร (สุสานฝังศพของมุสลิม) และพูดให้นักเรียนได้ขบคิดว่า หากเป็นตัวเองที่ไม่เหมาะสม และเป็นคนที่ต้องนอนอยู่ในหลุมฝังศพ จะเกิดอะไรขึ้น โดยครูจะดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด รู้สึกกลัว และร้องไห้ทั้งหญิง

และชาย ถึงความผิดที่ตัวเองเคยทำ ขาดละหมาด ไม่เข้าเรียน และความผิดอื่น ๆ บางคนแม้ว่าจบกิจกรรมไปแล้ว ก็อยากจะนั่งที่นั่นอีก เพื่อที่ให้ตัวเองคิดใคร่ครวญต่อไปอีก”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในช่วงเช้าก่อนเดินทาง ทุกคนจะนอนที่มัสยิดกัน ลูกขึ้นมาละหมาด กิยามุลลัยล (ละหมาดในยามค่ำคืน) โดยทุก ๆ ภารกิจจะสอนเราไปในตัว อย่างภารกิจหนึ่งจะมีเชือกฟางอยู่ ครูก็จะให้ไปยืนบนเชือกฟาง ครูก็จะตั้งคำถามว่า เราได้ทำความผิดใดบ้าง เช่น ขาดละหมาด ก็จะทำให้ถอยหลังไปหนึ่งก้าว ถ้าไม่ขาดก็ยืนอยู่กับที่ ครูก็จะตั้งคำถามไปเรื่อย ๆ จนหมดคำถาม และให้ดูว่ายืนอยู่ ณ จุดไหน เมื่อเทียบกับเชือกฟางในตอนแรก ครูก็จะเปรียบเทียบกับวันอาคิเราะฮฺ (วันสิ้นโลก) ที่เราจะต้องยืนอยู่บนตาชั่ง ซึ่งให้เราสังเกตว่าตาชั่งของเราไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ส่วนอีกฐานก็จะให้เขียนจดหมายถึงพ่อแม่ โดยให้ใจหทัยของภารกิจนี้ว่า เราอยากจะบอก อยากจะขอโทษพ่อแม่อย่างไร หากว่าเรารู้ว่าพ่อแม่จะไม่อยู่กับเราแล้ว ครูก็จะส่งไปให้ผู้ปกครองของเรา ก็จะโดนแฉบบ้างว่าเขียนไปได้อย่างไร แต่พ่อแม่ก็ภูมิใจ ดีใจที่เราสำนึกผิด เพราะพ่อแม่รู้สึกว่าจะตั้งแต่มาเรียนที่นี่ อะไร ๆ ก็ดีขึ้น ส่วนช่วงกลางคืนจะให้ดูคลิปประมาณว่าถ้าเราทำอย่างนี้จะเกิดอะไรขึ้นกับเราในวันอาคิเราะฮฺ (วันสิ้นโลก) หลังจากดูคลิปเสร็จ ครูก็จะพาไปยังกุบูร (สุสานฝังศพของมุสลิม) โดยให้นั่งหน้าหลุมศพ เพื่อให้รำลึกถึงความตายโดยที่ไม่ทราบมาก่อนว่าจะต้องไปรำลึกความตายในกุบูร ในตอนแรกก็กลัว แต่หลังจากเข้าไปแล้วก็จะ เป็นความรู้สึกผิดมากกว่า รู้สึกว่าตัวเองดีขึ้นมา มาก ที่ค่ายสอนอะไรหลาย ๆ อย่าง อย่างเช่น ตอนที่นั่งในกุบูร ครูก็จะพูดให้เราคิดว่า ให้นึกสภาพว่าคนที่อยู่ในหลุมศพคือตัวเรา ไม่มีใคร ไม่มีครูที่มายืนพูดอยู่ แต่กลับเป็นมลาอิกะฮฺที่ มาเอาวิญญาณของเราไป เราจะทำอย่างไร เรา จะตอบคำถามอย่างไร ซึ่งคนที่ไปนั้น เห็นได้ชัดเลยว่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี จากที่เล่นเวลาครูพูดในแถว ก็จะเงยบลง ลงห่อตรงเวลา”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ไม่ได้กลัวเลยว่าจะต้องไปค่ายอีก ไม่ได้รู้สึกว่าอายเพื่อน ตอนนี้สิ่งที่กลัวที่สุดคืออัลลอฮฺ แต่หากถามว่าอยากไปค่ายอีกหรือไม่ ขอตอบว่า อยากไปอีก จำได้ว่า ตอนที่นั่งอยู่ที่กุบูร ยังอยากนั่งต่ออีก แม้ว่าครูจะบอกให้ลุกขึ้นก็ตาม เลยเกิดความรู้สึกว่าหากเรานั่งต่อทั้งคืน เราคงคิด และเปลี่ยนตัวเองได้มากกว่านี้ จากเมื่อก่อนที่เคยคิดว่า ไม่อยากละหมาด แต่ตอนนี้รู้สึกว่าจะทำได้หรือกับการไม่ละหมาด หรือบางที่ชี้แจงลงข้างล่าง ก็ยังละหมาดบนหอ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ถ้าเป็นค่ายปรับพฤติกรรม ค่ายนี้จะเป็นการสร้างความตระหนักให้เกิดความกลัวในบทลงโทษของอัลลอฮ์ การเข้าหาอัลลอฮ์ และบอกตัวเองให้หลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่ควร เช่น พวเกม อินเทอร์เน็ต สิ่งไร้สาระต่าง ๆ ที่ยังมีอยู่บ้างในตัวนักเรียน เพื่อที่จะปรับบุคลิกภาพและการใช้ชีวิตของนักเรียน วิธีการก็คือ จะพาไปนอนที่กุบูร (สุสานฝังศพของมุสลิม) บ้าง บางทีก็พาไปทะเล ฟังเสียงคลื่น และก็พูดให้นักเรียนได้คิด ใช้จิตวิทยาแบบไฮโค ในแต่ละปีก็จะแตกต่างกันไป เพราะนักเรียนบางคนก็อาจเคยไปมาแล้วเมื่อปีที่แล้ว รูปแบบของค่ายจึงไม่แน่นอนว่าจะมีอะไรบ้าง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บางทีก็เริ่มต้นด้วยความสนุกสนาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีความสุขและสนุกจากกิจกรรมที่จัดขึ้น หลังจากนั้นเราก็ปิดไฟ และพูดให้นักเรียนรู้สึกกลัว กลัวในที่นี่คือกลัวความผิด กลัวชีวิตหลังความตายที่ต้องไปอยู่ในกุบูร (สุสาน) ไม่ใช่สอนให้กลัวผีอะไรแบบนั้น เพราะในอิสลามไม่มีความเชื่อเรื่องแบบนี้แล้ว หลังจากนั้น ก็พานักเรียนไปในกุบูร (สุสาน) ก็พูดถึงความกลัว พูดถึงบทลงโทษหลังความตาย หรือถ้าจัดที่ทะเล ก็พาใกล้ ๆ ทะเล กิยามุลลัยล (ละหมาดยามค่ำคืน) ใกล้ ๆ ทะเล ก็จะได้ยินเสียงคลื่นกระทบฝั่งชัดเจน ก็จะพูดคุยว่า ถ้าในขณะที่เราอยู่ตรงนี้แล้วสิ้นนามิมาจะเกิดอะไรขึ้น ในขณะที่เราเป็นคนที่มีความผิด ไม่ละหมาด ไม่เชื่อฟัง ผ่าฝืนกฎระเบียบ หากเราตายไป อะไรจะเกิดขึ้นกับเรา จะเป็นการทำให้นักเรียนได้คิด ใคร่ครวญ และเกรงกลัวบทลงโทษต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ และตอนเช้าก็จะให้กำลังใจนักเรียนในการบอกตัวเองให้ปรับปรุงตัว ให้ได้รับรู้ว่าอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเมตตา เป็นผู้ทรงให้อภัยเสมอ อัลลอฮ์จะให้แก่เราอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ก็บอกนักเรียนให้ขออูอา (ขอพร) ขอให้อัลลอฮ์ทรงเปลี่ยนแปลงเขา และให้เขาเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วย”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราพยายามทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่า เรื่องความตายนี้เป็นเรื่องปกติที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเจอ แต่สิ่งที่ต้องใคร่ครวญให้มากที่สุดคือ ชีวิตหลังความตาย และน่ากลัวมากกว่า ส่วนใหญ่นักเรียนก็จะไม่กลัวผี หรือสิ่งลึกลับ เพราะโรงเรียนก็เตรียมพร้อมมาแล้วสำหรับกิจกรรมนี้ นักเรียนในโรงเรียนจึงเข้มแข็งเมื่อต้องเจอกับสถานการณ์ในค่าย นักเรียนไม่ได้ตื่นกลัว ราบได้ เพราะเขามีภูมิคุ้มกันอยู่แล้ว”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“สำหรับกิจกรรมค่ายลูกเสือ เราก็ปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน เราก็นำเรื่องหลัก ๆ ของลูกเสือที่มีมาใช้ เช่น การฝึกวินัย ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ หรือเรื่องแถว การสวนสนาม และให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตแบบค่ายลูกเสือทั่วไป ให้นักเรียนได้หุงข้าว เตรียมอาหารเองหมด มีฐานกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วม มีการเดินทางไกลตามรูปแบบของลูกเสือ และเราก็ไม่ได้ละทิ้ง

การตรียะฮฺ นั่นก็คือ เรากำหนดให้มีการแสดงอย่างเช่นกิจกรรมลูกเสือทั่ว ๆ ไป แต่ได้กำหนดกรอบกิจกรรมว่าจะต้องไม่ทำในสิ่งที่ขัดกับหลักการของอิสลาม เช่น ผู้ชายก็ไม่แสดงเป็นผู้หญิง ผู้หญิงก็ไม่แสดงเป็นผู้ชาย ไม่มีการแสดงเป็นนบีหรือเศาะหาบะฮฺ (บรรดาสาวก) นะ ก็จะกำหนดกรอบของกิจกรรมไว้ นักเรียนก็จะต้องขบคิด และจะต้องนำอิสลามมาใช้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

จากการเก็บข้อมูลสรุปได้ว่า การเข้าค่ายเป็นวิธีการตรียะฮฺที่ใช้การจำลองชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การเสียสละ การให้ และการช่วยเหลือ ซึ่งในการจัดค่ายมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

๑. การทำค่ายสำหรับนักเรียนแกนนำ เป็นค่ายที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนแกนนำของโรงเรียน ให้นักเรียนเป็นผู้บริหารจัดการโครงการเอง โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงการ ขอบทุน ดูพื้นที่ทำค่าย เตรียมการ ทำกำหนดการต่าง ๆ เป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักดำเนินงานด้วยตนเอง และในขั้นตอนของการจัดค่ายจะใช้กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าชีวิตจริง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการวางแผน แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมเพื่อให้สามารถบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๒. การทำค่ายเพื่อปรับพฤติกรรมนักเรียน เป็นหนึ่งในวิธีการของโรงเรียนที่ใช้ในการตรียะฮฺนักเรียนที่ได้ผล เป็นหนึ่งในวิธีการที่โรงเรียนได้ระบุไว้ว่า เป็นการลงโทษสำหรับนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมในด้านลบมากกว่าด้านบวก และนักเรียนที่นำสิ่งผิดระเบียบเข้ามาในหอพัก เช่น โทรศัพท์ หนังสือบางประเภทที่โรงเรียนไม่อนุญาต ถึงแม้ว่าความรู้สึนักเรียนก่อนไปเข้าค่ายจะรู้สึกว่าจะตัวเองโดนลงโทษ และอายเพื่อนนักเรียนด้วยกันที่ต้องเดินทางไปค่าย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ค่ายปลูกจิตสำนึกไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะลงโทษนักเรียนตามที่ระบุไว้ในกฎระเบียบ แต่เปรียบเสมือนเป็นการปลุกนักเรียนให้ตื่นจากการหลับไหล และความอ่อนแอในด้านการทำอะมัลฮิบะฮฺ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮ์) โดยใช้ระบบของค่ายและกิจกรรมตามภารกิจต่าง ๆ ที่ครูผู้รอบปีย์ (ครูทำการตรียะฮฺ) ได้จัดขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง และเกรงกลัวต่อบาป ทั้งบาปที่ทำในสิ่งที่ผิดและบาปที่เกิดจากการละเลยหน้าที่

๓. ค่ายลูกเสือ เป็นการจัดค่ายตามที่หลักสูตรกำหนด แต่มีการปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน และใช้วิธีการของลูกเสือมาใช้ในการตรียะฮฺนักเรียน เช่น การฝึกวินัย ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ การเข้าแถว การสวนสนาม และให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตแบบค่ายลูกเสือทั่วไป โดยให้นักเรียนได้หุงข้าว เตรียมอาหาร และจัดฐานกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วม มีการเดินทางไกลตามรูปแบบและวิธีการของค่ายของลูกเสือ โดยโรงเรียนได้ตรียะฮฺนักเรียนโดยสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กำหนดให้มีการแสดงอย่างเช่นกิจกรรมลูกเสือทั่ว ๆ ไป แต่ต้องไม่ทำในสิ่งที่ขัดกับหลักการของอิสลาม เช่น ผู้ชายก็ไม่แสดงเป็นผู้หญิง ผู้หญิงก็ไม่แสดงเป็นผู้ชาย ไม่มีการแสดงเป็นนบีหรือเศาะหาบะฮฺ (บรรดาสาวก) ซึ่งสิ่งที่ครูตรียะฮฺด้วยวิธีการข้างต้น จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้

ถึงการทำงานเป็นทีม การรักษาระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมที่ไม่ขัดกับหลักการของอิสลาม และได้นำความรู้จากการตรึงยี่สิบด้วยวิธีการอื่นจากในรัฐสถานศึกษามาใช้ในค่าย

๒.๘ คียาม (การถือศีลอด)

การถือศีลอดสุนัต (การถือศีลอดด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ถูกบังคับให้กระทำ ใครที่ทำแล้วจะได้รับผลบุญตอบแทนจากพระเจ้า ส่วนใครที่ไม่ทำก็จะได้ไม่ได้รับการลงโทษจากพระเจ้า) เป็นการถือศีลอดที่ไม่ได้เป็นการบังคับสำหรับมุสลิม แต่อิสลามส่งเสริมให้กระทำ เพราะการถือศีลอดให้ประโยชน์หลายอย่าง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตวิญญาณ มีผลอย่างแท้จริงในการตรึงยี่สิบบุคคล และเป็นสิ่งที่ทางการแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพค้นพบว่า การงดอาหารและน้ำเป็นวิธีหนึ่งในการรักษาโรคกระเพาะและระบบย่อยอาหารของมนุษย์ ซึ่งเป็นอวัยวะที่ต้องทำงานอยู่ตลอดเวลา และการถือศีลอดจะช่วยให้อวัยวะเหล่านั้นจะได้พักผ่อน และยังส่งผลให้ไขมันที่เป็นอันตรายต่อร่างกายลดน้อยลงด้วย และประโยชน์ทางด้านจิตวิญญาณก็เช่นเดียวกัน ผู้ถือศีลอดจะได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์ ความปรารถนาในทางที่ไม่ควร และเป็นการตรวจสอบความผิด ลดความสุร่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย และความอยากได้ใฝ่ต่ำ ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้มีแต่จะสร้างความเสื่อมเสียให้แก่มนุษย์ เป็นการชำระขัดเกลาหัวใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความอดทน เกิดความมีเมตตาต่อผู้ที่ยากลำบาก เข้าใจสภาพของคนที่ยากแหว่ อีกทั้งทำให้นักเรียนมีระเบียบวินัยอีกด้วย ดังข้อมูลต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การถือศีลอดสุนัต (ถือศีลอดตามความสมัครใจ ใครที่ทำแล้วจะได้รับผลบุญตอบแทนจากพระเจ้า ถ้าไม่ทำก็จะได้ไม่ได้รับการลงโทษจากพระเจ้า) โรงเรียนก็จะเชิญชวนให้นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนทุกคนร่วมกันถือศีลอด โรงเรียนก็จะปิดโรงอาหาร ไม่มีการซื้อขายอาหารแต่อย่างใด และทุกคนในโรงเรียนก็ละศีลอดร่วมกันในตอนเย็น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ส่วนใหญ่บ๊อบก็ประกาศล่วงหน้าว่าจะมีการถือศีลอดสุนัต พวกเราก็จะถือศีลอดสุนัตพร้อม ๆ กัน แต่บางครั้ง บ๊อบก็ไม่ได้บอก พวกเราก็นัดกันเองในกลุ่มก็มี”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บางทีก็นัดหมายถือศีลอดกันเอง แล้วก็ละศีลอดด้วยกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์กันในกลุ่ม”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในโรงเรียนจะมีการถือศีลอดสุนัตอย่างสม่ำเสมอ บาบอกก็จะชวนให้ถือศีลอดสุนัตกัน ก็จะมี ๒ แบบคือ การถือศีลอดสุนัตในวันจันทร์กับวันพฤหัสบดี และแบบที่สองก็คือ การถือศีลอดในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันอาชูรอ วันตาซูอา วันอารอฟะฮ์”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ไม่ได้กำหนดวันไว้ตายตัวว่าต้องเป็นช่วงไหนของเดือน แต่จะจากดูความพร้อม ก็จะชักชวนกัน นักเรียนก็จะถือศีลอดร่วมกัน”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ในโรงเรียนจะมีการถือศีลอดสุนัตอย่างสม่ำเสมอ โดยการถือศีลอดจากการเชิญชวนของโรงเรียนและการถือศีลอดตามความสมัครใจที่นักเรียนตั้งใจจะถือศีลอดด้วยตัวเอง ซึ่งในการถือศีลอดสุนัตนั้น บาบอกก็จะชวนให้ถือศีลอดกัน ซึ่งมี ๒ แบบก็คือ การถือศีลอดสุนัตในวันจันทร์กับวันพฤหัสบดี และการถือศีลอดสุนัตตามโอกาสหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การถือศีลอดในเดือนชะอบาน การถือศีลอดในวันอาชูรอและวันตาซูอา การถือศีลอดสามวันข้างขึ้นของทุกเดือน การถือศีลอดในวันอารอฟะฮ์ เป็นต้น

๒.๙ การกียามุลลัยล (การละหมาดในยามค่ำคืน)

กียามุลลัยลคือ การละหมาดสุนัตอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ช่วงเวลาระหว่างเสร็จสิ้นการละหมาดอิชาอ์ (หลังเที่ยงคืนเป็นต้นไป) จนกระทั่งถึงเวลาละหมาดศุบหฺ การกียามุลลัยลเป็นกระบวนการซึ่งท่านนบีมุฮัมมัดได้ทำเป็นแบบอย่างไว้ เพื่อหล่อหลอม และขัดเกลาจิตวิญญาณแห่งอัลอิสลาม เป็นอิบาดะฮ์ (การภักดีต่ออัลลอฮ์) ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ซึ่งกำลังปฏิบัติภารกิจในการสถาปนาระบอบชีวิตอิสลามบนหน้าแผ่นดิน (ผู้ที่ทำงานเพื่ออิสลามทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกหรือเป็นกลุ่มคณะ) รวมถึงผู้ที่แสวงหาความโปรดปรานและรางวัลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่จากพระผู้อภิบาล ดังนั้น โรงเรียนจึงได้ทำการตรึงบิยะฮ์โดยให้การกียามุลลัยลมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนานักเรียนดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“กิจกรรมที่มีในช่วงหลังละหมาดก็คือ การเชิญวิทยากรที่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจใช้ในกิจกรรมหลังละหมาดมัฆริบ ซึ่งจะมีครู/วิทยากรนอกโรงเรียนมาบรรยายให้นักเรียนฟัง และมูร็อบบีย (ผู้รับผิดชอบในการตรึงบิยะฮ์) ก็จะใช้เวลาหลังละหมาดในการตักเตือนนักเรียนที่ทำความผิด ฝึกมารยาทนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนจนการฝึกนักเรียนให้เคยชิน

ต่อการอ่านดุอาอ (บทขอพร) หลังละหมาด การอ่านอัลกุรอาน และการอ่านอัซการ (บทรำลึกถึงพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเจ้า)”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การกียาม (กียามุลลัยล) ก็เป็นการตรียะฮูรูปแบบหนึ่งที่สำคัญความเป็นธรรมชาติของการกียาม ที่เริ่มต้นด้วยการละหมาดมัฆริบ แล้วมีการบรรยายบ้างเล็กน้อยหลังจากการละหมาด เพื่อรอเวลาละหมาดอิซาอ หลังละหมาดอิซาอเสร็จก็มีการพูดคุยตักเตือนซึ่งกันและกัน หรือกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ๑๐-๒๐ นาทีโดยประมาณ แล้วเข้านอน และตื่นนอนในช่วงตีสาม (๐๓.๐๐ น.) เพื่อทำกียามุลลัยล”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เรามีการกียาม (กียามุลลัยล) อยู่สม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรักที่จะกียามุลลัยล เพื่อให้พวกเขาได้พบกับความสงบจากการละหมาด”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บางคืนที่มีการกียาม บาบอกก็จะปลุก พวกเราก็จะลุกขึ้นมาละหมาดร่วมกัน ตอนแรกก็จะเหนื่อย ๆ เพราะไม่ค่อยชิน พอนานไปก็เริ่มทำได้ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ต้องทำ”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า โรงเรียนได้ใช้วิธีการตรียะฮูด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนละหมาดกียามุลลัยล โดยการจัดให้มีการละหมาดร่วมกัน และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาร่วมด้วย โดยจะมีผู้ทำหน้าที่ในการปลุกนักเรียนให้ละหมาดร่วมกัน

๒.๑๐ การมุ่งสู่ความพึงพระทัยของอัลลอฮ

กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการตรียะฮูด้วยการฝึกให้นักเรียนได้มุ่งมั่นในหน้าที่ของตนเอง โดยการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ควบคู่ไปกับการขอดุอาอ (ขอพรต่ออัลลอฮ) และการตะวักกัลอะลัลลอฮ (การมอบหมายต่ออัลลอฮ) ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นักเรียนในโรงเรียนมักจะพบเหตุการณ์ที่ทำให้ผิดหวังกันทุกคน ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ มักจะมีบางอย่างที่ทำให้นักเรียนต้องพบเจอความผิดหวัง จากสถานการณ์ต่าง ๆ ความยากที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้นมันช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้บางอย่าง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โรงเรียนไม่เคยสนใจว่าการตรึงบิยะฮุที่โรงเรียนทำ จะพัฒนาหรือไม่พัฒนา I-NET เพราะนั่นไม่ใช่เป้าหมายหลักของโรงเรียน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ความผิดหวังที่ได้พบเจอในหลาย ๆ สถานการณ์ของการเรียนที่นี่ ทำให้รู้วิธีรับมือกับความผิดหวังได้ ฟังจากพี่ ๆ หลาย ๆ คนที่ไปเรียนต่อที่อื่นเคยเล่าให้ฟังว่า บางคนสมัยเรียนมัธยมจะเรียนเก่ง เป็นที่หนึ่งมาตลอด พอเรียนในมหาวิทยาลัยกลับไม่ใช่ เมื่อเจอความผิดหวังก็จะรับไม่ได้ แต่สำหรับเราที่ได้ผ่านการตรึงบิยะฮุมาแล้ว เรื่องเหล่านี้กลายเป็นเรื่องปกติ เพราะการตรึงบิยะฮุจากครูทำให้เราได้รู้ว่า หน้าที่ของเราคือการพยายามให้เต็มที่ไปพร้อมกับขออุอจากอัลลอฮุ และมอบหมายในผลที่จะได้รับแก่พระองค์ เมื่อผิดหวังมา เราก็จะรับได้ ไม่เศร้าเสียใจมากเกินไป ถามว่าเศร้าน้อย เศร้า แต่เราก็เข้าใจในกำหนดของอัลลอฮุ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ชีวิตที่ทำทุกอย่างมาเต็มที่ แต่มันมีบางอย่างที่ไม่ได้ตามที่คาดหวัง การยอมรับในการกำหนดของอัลลอฮุคือสิ่งสำคัญ การตรึงบิยะฮุของโรงเรียนไม่ได้ให้ผลแค่การทำข้อสอบได้เท่านั้น แต่มีการเตรียมพร้อมก่อนและขณะทำข้อสอบ นั่นคือการพยายามให้เต็มที่และการขออุอจากอัลลอฮุ บาบอจะบอกตลอด ต้องพยายามให้เต็มที่และต้องหมั่นอุอ และหลังจากการทำข้อสอบคือการยอมรับในผลที่ได้ ก็คือการตะวัก็ล (การมอบหมาย) นั่นเอง”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผู้ที่ผ่านการตรึงบิยะฮุและเข้าใจในอิสลาม เขาจะไม่ลงโทษตัวเอง ไม่ทำอะไรผิด ๆ ไม่มีใครกระโดดตึก หรือกินยาฆ่าตัวตายอันเนื่องมาจากไม่ได้คะแนนตามที่คิด เพราะสิ่งหนึ่งที่มีการตรึงบิยะฮุสอนเราก็คือ การตะวัก็ลอะลัลลอฮุ (การมอบหมายต่ออัลลอฮุ) นั่นคือตรึงบิยะฮุที่ให้

มากกว่าแค่ทำข้อสอบได้เท่านั้นครับ แต่ยังคงมุ่งมั่นทำข้อสอบเสร็จ และเมื่อผลคะแนนสอบออก การตรึงปิยะฮ์ก็สอนให้เรายอมรับในกำหนดของพระองค์อัลลอฮ์”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โรงเรียนอื่น คนที่เรียนเก่งอาจจะเพอร์เฟค แต่โรงเรียน B ไม่ใช่ มันต้องมีในสิ่งที่เราไม่ชอบ เราก็คงต้องทำใจ ต้องยอมรับให้ได้ การท้วงว่าเราต้องพยายาม ดูอาอ และมอบหมายนั้น เป็นสิ่งที่ง่าย แต่ถ้าจะทำให้ได้จริง ๆ ไม่ง่ายเลย แต่นั่นแหละ การเรียนที่นี้มีครบทุกระส แม้กระทั่งความผิดพลาดที่เราไม่ชอบ ทำให้เราได้เรียนรู้จากสิ่งเหล่านั้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ส่วนหนึ่งเราพยายามฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ความผิดพลาด นักเรียนที่จบจากที่นี่ทุกคนจะไม่มีใครเพอร์เฟค ต้องมีสักอย่างที่เขาบกพร่อง ต่อให้เรียนเก่งแค่ไหนก็ตาม การที่เขาไม่สิ่งเหล่านี้ จะทำให้เขามีภูมิคุ้มกันว่าผิดพลาดได้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ที่ต้องมีสถานการณ์ในชีวิตจริงให้นักเรียนได้พบความผิดพลาดก็คือว่า เราอยากให้เขาเรียนรู้ตั้งแต่มัธยม ตอนเข้ามหาวิทยาลัย เขาจะได้เข้มแข็ง เพราะทุก ๆ ปีเราจะได้ข่าวเด็กฆ่าตัวตายจากสาเหตุรับความผิดพลาดไม่ได้ ซึ่งส่วนหนึ่งของเด็กที่ฆ่าตัวตายมักเป็นเด็กที่ประสบความสำเร็จมาตลอด ไม่เคยผิดพลาด พอผิดพลาดครั้งเดียวก็ฆ่าตัวตายเลย”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“นักเรียนเราต้องพบกับความผิดพลาด เพราะความผิดพลาดและมีสติยอมรับพร้อมที่จะสู้เป็นบทเรียนที่สำคัญในการก้าวสู่ความสำเร็จ เลยอยากให้เป็นอย่างนี้ นักเรียนของเราไม่จำเป็นต้องเพอร์เฟค”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราต้องตระหนักว่า ใครคือผู้ที่กำหนดทุกอย่าง เราก็จะบอกเล่าสิ่งนั้นกับผู้ที่กำหนด ซึ่งสอนเราว่า ในการที่เราจะทุ่มเทและมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ เรา

ต้องมี ๓ อย่าง นั่นคือ แรงพยายาม แรงดูอา และแรงตะวั๊กัล และที่สำคัญ เราต้องเข้าถึงตรงนี้ให้ได้ เช่น เราพยายามเต็มที่แล้วเพื่อที่เราจะทำข้อสอบได้ เราดูอา เราละหมาด เราวิงวอน แต่สุดท้ายเราก็ต้องตะวั๊กัล (มอบหมายกับอัลลอฮฺ) มอบหมายว่า เราพยายามแล้ว ถ้าได้ก็ยินดี แต่ถ้าไม่เป็นดังหวังก็ต้องยอมรับ นั่นแหละคือสิ่งสำคัญ เมื่อเราผิดหวัง เราก็ย้อนกลับไปยังสิ่งที่อิสลามสอน ทำให้เรารู้ว่าเรามีอัลลอฮฺ ความผิดหวังคือบททดสอบ เราไม่ได้ดังที่คิดเราก็ต้องยอมรับ ส่วนคนที่ทำใจไม่ได้ก็เพราะเขาไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยว ทำให้เขามีคมนตรี อับจนหนทาง แต่การตรึงบิยะฮฺบอกเราว่า เราจะไม่วินหนทางตราบดีที่เรายังมีลมหายใจ ที่สำคัญเรายังมีอัลลอฮฺเป็นผู้คอยช่วยเหลือในกิจการข้างหน้าของเรา การตรึงบิยะฮฺทำให้เราเข้าใจในเรื่องนี้เลย”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราวางแผนแค่นั้น แต่แผนของอัลลอฮฺแยบยลกว่า นั่นคือความไม่สมบูรณ์แบบบนความสมบูรณ์แบบที่เราต้องเรียนรู้”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ตรึงบิยะฮฺปลุกฝังเรื่องการตะวั๊กัลที่สุดแล้วคืออัลลอฮฺ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บางอย่างเราคาดหวัง แต่เราไม่ได้ และบางอย่างเราไม่คาดหวัง แต่เราก็ได้นั่นคือกำหนด นั่นคือสิ่งที่เราได้รับ คะแนน I-NET ก็เหมือนกัน”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๑๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ความผิดหวังในตอนนี่ จะช่วยให้เราเข้มแข็งขึ้น เมื่อเรียนมหาวิทยาลัย ผมรับได้ถ้าหากมีบางอย่างไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า การตรึงบิยะฮฺด้วยการฝึกให้นักเรียนได้มุ่งมั่นในหน้าที่ของตนเอง โดยการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ควบคู่ไปกับการขอดูอา (ขอพรต่ออัลลอฮฺ) และการตะวั๊กัลอะลัลลอฮฺ (การมอบหมายต่ออัลลอฮฺ) นั้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความพยายามในสิ่งที่ต้องทำ เพื่อให้บรรลุสู่จุดหมายด้วยการพยายามให้เต็มที่จนสุดความสามารถ ไม่ว่าจะ

เรื่องใด ๆ ก็ตาม เช่น ในเรื่องการเรียน การทำข้อสอบ การเล่นเกมกีฬา หรือการแข่งขันทักษะ เป็นต้น โดยการตรึงบิยะฮุดด้วยวิธีการนี้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ขอคู่ออา (วิงวอน) ต่ออัลลอฮฺ รวมทั้งการตะวักกัล (มอบหมายต่ออัลลอฮฺ) ในการกำหนดความสำเร็จ ซึ่งวิธีการนี้เป็นการตรึงบิยะฮุดให้นักเรียนพยายามที่จะทำให้สิ่งที่ต้องการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเต็มที่ และให้รู้จักการวิงวอนต่ออัลลอฮฺ และมอบหมายต่อพระองค์ในสิ่งที่พระองค์ได้กำหนดไว้ ซึ่งการตรึงบิยะฮุดให้นักเรียนมีสามประการนี้ในหัวใจ นอกจากจะช่วยให้เด็กมีความมุ่งมั่นและพยายามในการเดินสู่เป้าหมายแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนได้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียนรู้ที่จะขอคู่ออา และไม่หลงว่าทุกความสำเร็จที่ได้มาเกิดจากความเก่งกล้าของตัวเองเพียงผู้เดียว แต่มาจากความเมตตาของอัลลอฮฺ และหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น การสอนให้นักเรียนตะวักกัลอะลลลอฮฺ (มอบหมายต่ออัลลอฮฺ) และยอมรับในสิ่งที่พระองค์กำหนด จะเป็นการเยียวยาจิตใจในกรณีที่นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ช่วยให้นักเรียนมีจิตใจที่เข้มแข็ง และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ก่อให้เกิดพลังในการเดินไปข้างหน้าต่อไป เพราะเชื่อว่า สิ่งใดที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นบททดสอบที่จะต้องข้ามผ่านไปให้ได้ โดยพบว่า ในการตรึงบิยะฮุดของโรงเรียนนั้น ไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นหลัก แต่เป็นการดำเนินกิจกรรมตามธรรมชาติของแต่ละวิธีการ แต่สิ่งเหล่านี้คือ วิธีการที่สามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๓. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮุดของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

จากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาวิธีการตรึงบิยะฮุดเพื่อนำมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น กลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ได้เสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ การพัฒนาบุคลากร

ผู้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การพัฒนาครูรอบบิยะฮุด (ครูผู้ทำการตรึงบิยะฮุด) ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการตรึงบิยะฮุดนักเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาบุคคลนับเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้การตรึงบิยะฮุดมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะวิธีการในการพัฒนาบุคคลดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เราต้องหาโรงเรียนที่มีระบบแบบเดียวกับเรา เช่น โรงเรียนในต่างประเทศ ที่เขาทำแล้วประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะได้ศึกษาวิธีการเพิ่มเติม และเป็นตัวหนึ่งที่จะช่วยยืนยันความดีงามของระบบত্রียะฮ์”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาดูงานจากที่อื่น เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดไอเดียดี ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“พวกเราอยากมีครูพละ ครูพละที่ไม่ได้เก่งเพียงแค่ว่าบอกวิธีการเล่นฟุตบอลว่าจะต้องเล่นยังไงให้ชนะ จะยิงยังไงให้เข้าประตู จะป้องกันลูกยิงของอีกฝ่ายยังไงไม่ให้บอลเข้าประตูเรา เราไม่ได้ต้องการแค่นั้น สิ่งที่เราต้องการคือ ครูที่สามารถเป็นแบบอย่างและบอกให้ผมได้ว่า เมื่อจะเล่นฟุตบอล เราต้องแต่งตัวยังไง ทำให้เห็นว่า เมื่อกางเกงบอลขาสั้นเราต้องแก้ปัญหาอย่างไร มารยาทของผู้ชนะเป็นยังไง และเมื่อเราแพ้เราต้องทำอย่างไร”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ควรเพิ่มเนื้อหาอิสลามในตัวครูให้มากขึ้น เพราะเมื่อไรที่ตัวครูมีเนื้อหาอิสลามมาก เมื่อนั้นนักเรียนก็จะได้รับความรู้ด้านอิสลามมากขึ้นไปโดยปริยาย”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“วิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ในการตรียะฮ์นักเรียนก็เปรียบเสมือนท่อนำส่ง เนื้อหาที่ครูมีหมายถึงสิ่งที่ใส่ไปในท่อนำส่ง หากสิ่งที่อยู่ในท่อนำส่งไม่มีคุณภาพ ต่อให้ท่อนำส่งดีพร้อมแค่ไหน ก็ไม่อาจทำให้ผู้รับจะได้รับสิ่งที่มีคุณภาพได้ ดังนั้น การเพิ่มคุณภาพในสิ่งที่ใส่ไปในท่อนำส่งคือ วิธีการที่จะช่วยให้ผู้รับจากท่อนำส่งได้สิ่งที่มีคุณภาพ สิ่งที่อยู่ในท่อนำส่งนี้ก็คือ ความรู้ และความสามารถด้านอิสลามศึกษาของครูมูร็อบบียันนั่นเอง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“วิธีการที่จะช่วยพัฒนาครูก็คือ การนำกิจกรรมบางอย่างที่เคยใช้ในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาของครูได้ผลและได้ยกเลิกไปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การมอบหมายให้ครูอ่านหนังสือ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“และสิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูจะต้องสอนให้นักเรียนรู้ว่า เราทำทุกอย่างทุกวันนี้เพื่อใคร เมื่อสำเร็จเราต้องขอบคุณใคร เมื่อล้มเหลวเราต้องทำอย่างไร เพราะสิ่งสำคัญที่สุดที่อิสลามบ่งชี้คือ สูงสุดในชีวิต และที่สุดของหัวใจก็คืออัลลอฮ์”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ยิ่งครูเก่งในด้านบูรณาการเท่าไร พวกเราก็ยิ่งพยายามและมุ่งมั่นที่จะศึกษามากขึ้นเท่านั้น และแน่นอนที่สุด เมื่อเราได้ศึกษาแล้ว ก็จะไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งการปฏิบัตินี้แหละที่ทำให้เราไม่ลืม เพราะคงไม่มีใครที่จะลืมในสิ่งที่ตัวเองทำจนเป็นนิสัย เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตไปแล้ว”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๙ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ครูต้องเพิ่มความเชื่อมโยงการศึกษาในส่วนของบูรณาการอิสลามมากขึ้น”
 “ครูที่เข้ามาใหม่ ๆ มีความรู้เรื่องศาสนามากขึ้น คงเป็นเรื่องที่ดี อยากรู้จักครูที่มีความรู้ในด้านวิชาการ และในขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักถ่ายทอดในสิ่งที่ตนเป็นอิสลามให้แก่นักเรียนได้ด้วย พูดง่าย ๆ คือ ครูจะต้องบูรณาการได้ ครูไม่จำเป็นต้องบูรณาการในห้องเรียน การที่เด็กเข้าไปหาครู สิ่งที่คุณต้องให้เด็กคือ ครูจะต้องให้อิสลามมาด้วย นั่นคือหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องฝึกครู”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๑๐ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“เมื่อมีครูใหม่เข้ามาก็จะเจอปัญหาที่ว่า ครูที่เพิ่งเข้ามายังไม่สามารถสอนแบบบูรณาการได้ เลยส่งผลให้การตรึงบิยะฮ์โดยการสอนแบบบูรณาการมีน้อยลง ก็จะเสียโอกาสในการตรึงบิยะฮ์นักเรียน อยากรู้ให้โรงเรียนมีการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษาแก่ครูที่เข้าใหม่ โดยนำวิธีการที่เคยใช้ได้ผลในการพัฒนาครูรุ่นแรก ๆ มาใช้ เช่น การให้ครูอ่านหนังสือแล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกัน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“อยากให้มีการแนะนำและให้ความรู้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นมูร้อบปีย์เกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ เช่น การเริ่มต้นพูดต้องทำยังไง การเตรียมเนื้อหาต้องเตรียมยังไง”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๑๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“มีการฝึกและอบรม ตลอดจนการประเมินอย่างสม่ำเสมอ”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรปียะฮของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลามีดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาดูงาน ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า ควรมีการนำบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการตรปียะฮในสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ตรปียะฮได้เห็นวิธีการและนำมาใช้ในการพัฒนาการตรปียะฮ

๒. การให้ความรู้ด้านอิสลามศึกษาแก่มูร้อบปีย์ (ครูผู้ทำการตรปียะฮ) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า การพัฒนามูร้อบปีย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้ด้านอิสลามศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากในการตรปียะฮ ซึ่งจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มพบว่า ทุกฝ่ายต่างมีความเห็นว่าคุณสมบัติด้านอิสลามศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่ต้องนำมาใช้ในการดำรงชีวิตที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ถูกตรปียะฮ อันได้แก่ นักเรียน ตลอดจนการนำความรู้นั้นมาใช้ในการบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๓. การแนะนำเทคนิค/วิธีการที่หลากหลายในการเป็นมูร้อบปีย์ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ควรมีการอบรมเพื่อแนะนำเทคนิค/วิธีการที่หลากหลายในการตรปียะฮนักเรียน เพื่อให้ครูจะได้นำวิธีการดังกล่าวมาใช้ในการตรปียะฮนักเรียน

๓.๒ การพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการตรปียะฮ

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรปียะฮของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยวิธีการพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการตรปียะฮ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าวิธีการที่ใช้ในการตรปียะฮนั้น ครอบคลุมและครบถ้วนสำหรับการพัฒนานักเรียนอยู่แล้ว แต่ยังขาดความสม่ำเสมอและความเข้มข้นของกิจกรรม จึงเสนอแนะให้มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพิ่มความถี่และความเข้มข้นของกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผล ควบคู่ไปกับการให้นักเรียนได้มีโอกาส

เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ถึงการพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน การตรึงยึดต่อไป

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“โรงเรียนไม่จำเป็นต้องเพิ่มหรือจัดกระบวนการตรึงยึดให้มากขึ้น นั่นเป็นเพราะวิธีการตรึงยึดของโรงเรียนนั้นดีและสมบูรณ์แบบอยู่แล้ว วิธีการที่ใช้และทำอยู่เพียงพอแล้วที่จะให้นักเรียน แต่สิ่งที่จำเป็นจะต้องพัฒนาก็คือ การเพิ่มคุณภาพ ความเข้มข้น และทำทุกกิจกรรมให้ได้ตามเจตนารมณ์จริง ๆ ของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การกีฬาก็ให้ได้ตามเจตนารมณ์ของการกีฬากีฬา การเรียนหลักสูตรก็ต้องได้ตามเจตนารมณ์ของสิ่งนั้น กล่าวคือ การรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรมชาติของกิจกรรมนั้น ๆ ไว้ แค่นี้ก็เพียงพอแล้วที่จะช่วยยกระดับของนักเรียนได้ดีขึ้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ในหลาย ๆ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นก็ชอบมาก และเป็นประโยชน์ แต่อยากให้เพิ่มการปฏิบัติจริงแทนการสอนแบบบรรยาย เพราะการสอนแบบบรรยายไม่ได้ทำให้จดจำได้มากเท่ากับการปฏิบัติจริง อยากให้วิชาที่สามารถทำจริงหรือจำลองสถานการณ์ได้ ปรับมาใช้วิธีการนั้นแทนการบรรยาย เช่น การเรียนเรื่องการอาบน้ำศพ การตะข่มมูม เป็นต้น”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“อยากให้ครูสอนแบบปฏิบัติจริง ๆ เลย แทนการให้ท่องจำเพียงอย่างเดียว เมื่อได้ทำจริง ๆ มันก็จะจำกว่าการท่องหนึ่ง สอง สาม สี่”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๔ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“อยากให้ทำในเชิงรุกมากขึ้น เช่น ปรับกระบวนการจากเดิมที่ให้นักเรียนที่เป็นมุร้อบปีร์รับเนื้อหาที่โรงเรียนเตรียมมาแล้ว ให้นักเรียนที่เป็นมุร้อบปีร์จัดเตรียมเนื้อหาเอง เพื่อได้ฝึกการค้นคว้า”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๕ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“กิจกรรมที่ทำนั้นดีอยู่แล้ว แต่ควรทำให้สม่ำเสมอมากขึ้น”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

ประเด็นที่ ๖ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผมไม่รู้ว่าจะต้องใช้วิธีการไหน แต่สิ่งที่ผมเห็นว่ามีค่าสำคัญก็คือ การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีการอ่าน ส่งเสริมให้รักการอ่าน รักการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๗ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“การส่งเสริมให้รักการอ่าน ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเนื้อหาในหนังสือเรียน อาจจะเป็นหนังสือทั่ว ๆ ไป คือให้อ่านในสิ่งที่นักเรียนชอบ เพราะการอ่านนั้นจะสอนให้สามารถวิเคราะห์ได้ ทำให้เรียนรู้อะไรได้หลายอย่าง และบางทีอาจจะเป็นการเริ่มต้นจากการอ่านสิ่งเล็กๆ น้อย ๆ เช่น อ่านการ์ตูน นิยาย แล้วค่อย ๆ ปรับมาเป็นการอ่านบทความ วิจัย หรืออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เมื่อชอบอ่าน สมาธิและเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอ่านก็จะมีมากขึ้น และเรื่องทีอ่านก็จะลึกซึ้ง ผมเคยฟังคนเก่ง ๆ หลายคนเล่าให้ฟังว่า เขาก็เริ่มอ่านจากสิ่งที่ยาก ๆ สนุก ๆ จากเรื่องที่ชอบไปสู่สิ่งที่ยาก ใช้เวลาในการอ่าน และเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้และการทำงาน”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๘ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“อยากให้มีการแชร์ความรู้กันระหว่างพี่น้อง”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

๓.๔ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตรบิยะฮุ

จากการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การตรบิยะฮุเป็นวิธีการที่สามารถใช้พัฒนานักเรียนได้ จึงเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการและผลของการตรบิยะฮุเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ควรมีการศึกษาวิธีการในการพัฒนาครูเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงาน ตรบิยะฮุให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

(๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘/ห้องเรียนโรงเรียน B)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ควรศึกษาวิธีการหรือรูปแบบการเตรียมของสถาบันอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา
สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เข้มข้นมากขึ้น”

(๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องผู้อำนวยการโรงเรียน C)

ประเด็นที่ ๓ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ควรศึกษาวิธีการของโรงเรียนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ”

(๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘/ห้องประชุมโรงเรียน A)

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยเน้นการศึกษาสภาพและวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา คณะวิจัยจะสรุปผลการวิจัยที่ทำการวิจัยมาทั้งหมดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา
๒. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา
๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โรงเรียนเร้าะห์มานียะห์ และโรงเรียนวิทยาลัยการศึกษาศรีศรีศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้วิธีการตรึงระยะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของผู้เรียน

๓. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ ๒ คน ครู โรงเรียนละ ๒ คน และตัวแทนผู้เรียนระดับละ ๑ คน รวมทั้งสามโรงเรียนเป็นจำนวน ๓๐ คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

คณะวิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแนวทางการวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮูของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน ๖ คน ตัวแทนครูจำนวน ๖ คน ตัวแทนผู้เรียนจำนวน ๑๘ คน

สรุปผลการวิจัย

คณะวิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรื่องวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงปิยะฮู : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาเป็น ๓ ตอนดังนี้

๑. ผลการศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา โดยเป็นโรงเรียนที่มีการใช้วิธีการตรึงปิยะฮูในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูพบว่า มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ผู้บริหาร

๑.๑.๑ ใช้ในการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ของโรงเรียนที่ได้รับเป็นตัวบ่งชี้ว่า วิธีการตรึงปิยะฮูที่โรงเรียนใช้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ได้ โดยพบว่า ผู้บริหารนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ทำให้ทราบว่า การจัดการศึกษาอิสลามของโรงเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีผลการทดสอบเป็นสิ่งยืนยัน

๑.๑.๒ ใช้ในการวัดความสำเร็จจากการใช้วิธีการตรึงปิยะฮูในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษา

โรงเรียนได้ใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาอิสลาม โดยใช้วิธีการตรึงปิยะฮูเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา ซึ่งพบว่า การใช้วิธีการตรึงปิยะฮูซึ่งให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอิสลามศึกษาได้ดีกว่าการเรียนรู้โดยการฟังบรรยาย และการท่องจำจากตำรา ซึ่งมักมีข้อจำกัดเพียงแคในห้องเรียนเท่านั้น

๑.๑.๓ ใช้ในการพัฒนาครูและวิธีการในการเตรียมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียนได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเตรียมของครู โดยนำมาใช้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในการเตรียมของโรงเรียน และหาวิธีการเพื่อพัฒนาให้การเตรียมประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๑.๔ สะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้บริหารโรงเรียนนำคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการสะท้อนผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ได้ทราบถึงผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นส่วนหนึ่งในการบ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษา

๑.๒ ครู

๑.๒.๑ ใช้ในการวัดความรู้และความเข้าใจของนักเรียนทางด้านอิสลามศึกษา

ครูได้ใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจอิสลามศึกษาของนักเรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจในระดับใด โดยใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาเป็นเกณฑ์

๑.๒.๒ ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการเตรียมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ใช้ในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนวิธีการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากขึ้น เพราะจากการแลกเปลี่ยนกับนักเรียนและการสังเกตของครูพบว่า วิธีการเตรียมที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติจากประสบการณ์และอยู่ในสถานการณ์จริง จะช่วยให้นักเรียนสามารถทำข้อสอบได้ดีกว่าการฟังบรรยายหรือการทำแบบฝึกหัดในห้องเรียน

๑.๒.๓ สะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน

ครูนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการสะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน โดยนำคะแนนที่ได้ในภาพรวมแจ้งให้ผู้เรียนทราบ เพื่อเป็นการกระตุ้นและเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และมุ่งมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมจากสถานศึกษาให้มากขึ้น

๒. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการเตรียมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการเตรียมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลานั้น แต่ละโรงเรียนที่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างอาจมี

กิจกรรม วิธีการ หรือรายละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติที่แตกต่างกันบ้าง แต่คณะวิจัยได้นำวิธีที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตรึงบิยะฮันนักเรียนมาสรุปเป็นวิธีการดังต่อไปนี้

๒.๑ จัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน

การจัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนนั้น เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกฎระเบียบและข้อปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ/เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนด ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตามตารางกิจวัตรประจำวันที่โรงเรียนกำหนดนั้น นับเป็นการตรึงบิยะฮันแบบค่อยเป็นค่อยไปจนเกิดความเคยชิน โดยเป็นการทำกิจวัตรที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการตรึงบิยะฮันนักเรียนให้ทำซ้ำ ๆ กันจนกลายเป็นนิสัยและความเคยชินที่ต้องทำในที่สุด โดยโรงเรียนได้กำหนดตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียน ซึ่งเรียกว่าตาราง ๒๔ ชั่วโมง ใช้เป็นแนวทางในการใช้เวลาใน ๑ วันให้เกิดความคุ้มค่า และอะมัลอิบาดะฮฺ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ) ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดให้อยู่ในกิจวัตรของนักเรียน โดยตาราง ๒๔ ชั่วโมงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกนักเรียนให้เกิดความเคยชินในด้านต่าง ๆ เพราะต้องอาศัยความอดทน และความพยายามเป็นอย่างมาก และเมื่อเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่ง นักเรียนก็จะทำกิจกรรมได้จนเป็นลักษณะนิสัย จนนักเรียนสามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันโดยสามารถนำอิสลามมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

๒.๒ การจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอิสลามในห้องเรียน

การตรึงบิยะฮันด้วยวิธีการการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลามในห้องเรียน โดยวิธีการให้ครูจัดทำแผนบูรณาการความรู้เกี่ยวกับอิสลามด้วยการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยการนำความรู้จากอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) ไปบูรณาการในเนื้อหาวิชาที่สอน จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้เกี่ยวกับอัลกุรอานและอัลหะดีษได้จากการเรียนวิชาสามัญทั่วไป เช่น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องของชั้นต่าง ๆ ของโลกในวิชาวิทยาศาสตร์นำมาเชื่อมโยงกับอัลกุรอานที่มีการกล่าวถึงชั้นต่าง ๆ ของโลก เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนด้วยวิธีการนี้ จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแก่นของอัลกุรอานและอัลหะดีษที่มีอยู่จริงและพิสูจน์ได้โดยผ่านทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ นอกจากนี้ ก็ยังมีในบางทฤษฎีที่มีความขัดแย้งกันระหว่างอัลกุรอานและอัลหะดีษกับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ก็ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการคิดและวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักความเชื่อ และการค้นคว้าหาความจริงที่มาจากอัลกุรอานหรืออัลหะดีษ การที่ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการนำอัลกุรอานและอัลหะดีษมาเชื่อมโยงกับศาสตร์ในรายวิชาที่ครูสอน การสอนศาสตร์สมัยใหม่ในปัจจุบัน และการนำความรู้เกี่ยวกับอิสลามมาเชื่อมโยงด้วย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขจากการเรียนรู้ และรู้สึกดีที่ได้ศึกษาอัลกุรอานควบคู่ไปกับศาสตร์ที่ครูสอน เพราะอิสลามส่งเสริมให้มีการศึกษาอัลกุรอาน และถือว่าเป็นอิบาดะฮฺ (การภักดีต่อพระเจ้า) ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ ดังนั้น เมื่อการตรึงบิยะฮันโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลามในห้องเรียนก็จะเป็นการสร้างความสุขให้แก่ทั้งตัวผู้สอนเองและผู้เรียนด้วย เนื่องจากมีระบุในอัลหะดีษ ซึ่งบันทึกโดยท่านบุคอรีและมุสลิม “คนที่ดีที่สุดในทุกหมู่พวกเจ้าคือ ผู้ที่เรียนอัลกุรอาน

และสอนอัลกุรอาน” ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนเชื่อว่า การตรึงบิยะฮ์ด้วยวิธีนี้ ซึ่งมีอัลกุรอาน (ชื่อของคัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด) อยู่ด้วย จะช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของมุสลิมทุกคน

๒.๓ การตรึงบิยะฮ์โดยการสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามในโรงเรียน

การสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียน ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี โรงเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยการศึกษาอิสลาม มีความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกัน และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ การมีห้องเรียนที่มีบรรยากาศแจ่มใส สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ก็เป็นอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขกับการใช้ชีวิตในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนได้จัดให้โรงเรียนมีบรรยากาศความเป็นอิสลามเพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามเป็นวิธีการตรึงบิยะฮ์นักเรียนโดยใช้สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การตรึงบิยะฮ์นักเรียน ทั้งการใช้บุคคล ได้แก่ ครู และเพื่อนนักเรียน รวมทั้งใช้สถานที่ที่เอื้อต่อการตรึงบิยะฮ์ เช่น ห้องละหมาด ห้องสมุด บริเวณโดยรอบของโรงเรียน และสถานที่ทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสการตรึงบิยะฮ์โดยใช้บรรยากาศความเป็นอิสลามที่แวดล้อมนักเรียน หรือการตักเตือนกันระหว่างนักเรียนด้วยกันที่ต้องใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษในการตักเตือนซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดสถานการณ์ ผู้เรียนต้องนำความรู้ทางด้านอิสลามศึกษามาใช้ และกลายเป็นการซึมซับความรู้โดยไม่รู้ตัว

๒.๔ กิจกรรมหะละเกาะฮ์ (กลุ่มศึกษาอิสลาม)

กิจกรรมหะละเกาะฮ์ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้กำหนดให้จัดขึ้นเพื่อศึกษาอิสลาม ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหาอิสลาม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยจำนวนในแต่ละกลุ่มที่มีไม่เกิน ๑๕ คน ช่วยให้ครูและผู้เรียนได้เกิดความใกล้ชิดกันมากขึ้น และครูสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้จากวิธีการนี้ จึงทำให้นักเรียนกล้าที่จะตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น จนก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้เพื่อฝึกผู้เรียน นับเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษา กิจกรรมหะละเกาะฮ์ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) ประกอบด้วย การนำเสนออัลกุรอาน และตีฟซีร (อรรถาธิบาย) อัลกุรอาน แจ้งเพื่อทราบ ตามด้วยข่าวสาร บอกเล่าเรื่องราวที่ดี นำเสนอวิชาหะดีษ/ชีเราะฮ์ (ชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด) สอบถามความเป็นไปของผู้ร่วมกลุ่มหะละเกาะฮ์ถึงช่วงเวลาที่ผ่านมา นับเป็นการศึกษาสภาวะจิตใจ ความรู้สึก เรื่องราว และปัญหาของสมาชิกในกลุ่มหะละเกาะฮ์ และพูดคุยแลกเปลี่ยน รวมทั้งช่วยกันแก้ปัญหาในกรณีที่มีสมาชิกในกลุ่มคนใดพบเจอปัญหา

หลังจากนั้นจึงนำเสนอวิชาอาภิตะฮฺ/ฟิกเราะฮฺ ติดตามอะมัลในรอบสัปดาห์ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการค้นคว้าได้นำเสนอเกี่ยวกับข่าวโลกมุสลิมทั้งในและต่างประเทศ เมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว จึงเป็นการกำหนดหน้าที่ครั้งต่อไป สรุปลและจบท้ายด้วยนาตีหะฮฺ คอตีมะฮฺ และดูอาอ ซึ่งใช้เวลา ๒ คาบเรียน (ประมาณ ๑๐๐ – ๑๒๐ นาที)

๒.๕ เคาเราะฮฺ (การอบรมสัมมนา) ตามสถานการณ์โลก ประเทศ ชุมชน เหตุการณ์ในโรงเรียน หรืออื่น ๆ

การเคาเราะฮฺ (การอบรม/สัมมนา) เป็นการจัดสัมมนาตามสถานการณ์โลก ประเทศ ชุมชน เหตุการณ์ในโรงเรียน หรืออื่น ๆ โดยไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นประเด็นศาสนาเพียงอย่างเดียว และไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าต้องสัมมนาเรื่องอะไร หากแต่กำหนดประเด็นสัมมนาตามความเหมาะสมของบริบทและสถานการณ์ในช่วงนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สถานการณ์รอบข้าง และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษามาใช้ประกอบการสัมมนา

๒.๖ เรียะหละฮฺ (การทัศนศึกษา)

การเรียะหละฮฺเป็นวิธีการตรึงบิยะฮฺที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็นในเวลาอันรวดเร็วและเป็นเวลานาน การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้เป็นการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากนี้แล้ว ยังมีจุดประสงค์แฝงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักซึ่งกันและกัน ได้มีประสบการณ์ทางสังคม รวมทั้งได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย ทั้งนี้ จะเชื่อมโยงไปสู่การเกิดความตระหนักในตนเอง ทักษะกระบวนการการเรียนรู้เป็นกลุ่มและเกิดการเรียนรู้ในเรื่องราวของระบบนิเวศและสิ่งรอบตัวที่พบเห็น การตรึงบิยะฮฺโดยวิธีการนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนออกเดินทาง การจัดสัมภาระ และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนร่วมทาง การรักษาเวลา ความมีระเบียบวินัย และเป็นการนำสิ่งที่ครูตรึงบิยะฮฺในโรงเรียนมาใช้ในสถานการณ์จริง เช่น ในเรื่องของการละหมาดในขณะที่เดินทาง การเป็นอิหม่าม (ผู้นำละหมาด) การเป็นมะอ์มูม (ผู้ละหมาดตามอิหม่าม) การดูทิศเพื่อจะหันในเวลาละหมาด หรือเรื่องของการอ่านดูอาอ (บทขอพร) ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ระหว่างการเดินทาง หรือการรักษาเวลาให้เป็นไปตามกำหนดการ ฝึกความอดทน ในการเดินทางร่วมกับบุคคลอื่น และการรับมือกับสถานการณ์เฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้นในจากการเดินทาง รวมทั้งมารยาทต่าง ๆ ที่ต้องนำไปปฏิบัติ เช่น ไม่ว่าจะเป็นการมารยาททางสังคม มารยาทอิสลาม นั่นคือสิ่งที่ผู้เรียนจะได้จากการปฏิบัติ และการพบเจอจากประสบการณ์จริง ซึ่งการเรียะหละฮฺนี้ นอกจากจะเป็นการตรึงบิยะฮฺนักเรียนแล้ว ยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ระหว่งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอีกด้วย

๒.๗ มุค็อยยัม (การทำค้าย)

การเข้าค้ายเป็นวิธีการตบิยะฮุที่ใช้การจำลองชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเสียสละ การให้ และการช่วยเหลือ การจัดค้ายจะมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของค้าย ได้แก่ การทำค้ายสำหรับนักเรียนแกนนำ เป็นค้ายที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนแกนนำของโรงเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้บริหารจัดการโครงการเอง เริ่มตั้งแต่การเขียนโครงการ ขอบทุน ดูพื้นที่ทำค้าย เตรียมการ ทำกำหนดการต่าง ๆ เป็นการฝึกให้นักเรียนให้รู้จักดำเนินงานด้วยตนเอง และในขั้นตอนของการจัดค้ายจะใช้กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าชีวิตจริง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะวางแผน แก้ปัญหา และรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม เพื่อให้สามารถบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การทำค้ายเพื่อปรับพฤติกรรมผู้เรียนเปรียบเสมือนเป็นการปลุกนักเรียนให้ตื่นจากการหลับใหล และความอ่อนแอในด้านการทำอะมัลอิบาดะฮฺ (การประกอบคุณงามความดีอันเป็นการภักดีต่ออัลลอฮฺ) โดยใช้ระบบของค้าย และกิจกรรมตามภารกิจต่าง ๆ ที่ครูผู้รับผิดชอบ (ครูผู้รับผิดชอบในการตบิยะฮุ) ได้จัดขึ้น โดยเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง และเกรงกลัวต่อบาป ทั้งบาปที่ทำในสิ่งที่ผิด และบาปที่เกิดจากการละเลยหน้าที่ และค้ายลูกเสือ เป็นการจัดค้ายตามที่หลักสูตรกำหนด แต่มีการปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน และใช้วิธีการของลูกเสือมาใช้ในการตบิยะฮุนักเรียน โดยโรงเรียนได้ตบิยะฮุนักเรียนโดยสอดแทรกไปในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การจัดการกิจกรรมที่ไม่ขัดกับหลักการของอิสลาม และได้นำความรู้จากการตบิยะฮุด้วยวิธีการอื่นจากในรั้วสถานศึกษามาใช้ในค้าย

๒.๘ คิยาม (การถือศีลอด)

การตบิยะฮุด้วยการถือศีลอดสุนัต เป็นการถือศีลอดที่ไม่ได้เป็นการบังคับสำหรับมุสลิม แต่เป็นการส่งเสริมให้กระทำ จากการเชิญชวนของโรงเรียนและการถือศีลอดตามความสมัครใจที่นักเรียนตั้งใจจะถือศีลอดด้วยตัวเอง โดยที่บาบอภักจะชักชวนให้ถือศีลอดสุนัตกัน ก็จะมี ๒ แบบคือการถือศีลอดสุนัตในวันจันทร์กับวันพฤหัสบดี และการถือศีลอดตามสถานการณ์ เช่น การถือศีลอดในเดือนชะอฺบาน การถือศีลอดในวันอาชูรอและวันตาชูอา การถือศีลอดสามวันข้างขึ้นของทุกเดือน การถือศีลอดในวันอารอฟะฮฺ

๒.๙ การกียามุลลัยล (การละหมาดในยามค่ำคืน)

กียามุลลัยลคือ การละหมาดสุนัตอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ช่วงเวลาระหว่างเสร็จสิ้นการละหมาดอิซาอ์ (หลังเที่ยงคืนเป็นต้นไป) จนกระทั่งถึงเวลาละหมาดศุบหฺ การกียามุลลัยลเป็นกระบวนการซึ่งท่านนบีมุฮัมมัดได้ทำเป็นแบบอย่างไว้ เพื่อหล่อหลอม และขัดเกลาจิตวิญญาณแห่งอัลอิสลาม เป็นอิบาดะฮฺ (การภักดีต่ออัลลอฮฺ) ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ซึ่งกำลังปฏิบัติภารกิจในการสถาปนาระบบอบชีวิตอิสลามบนหน้าแผ่นดิน (ผู้ที่

ทำงานเพื่ออิสลามทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกหรือเป็นกลุ่มคณะ) รวมถึงผู้ที่แสวงหาความโปรดปรานและรางวัลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่จากพระผู้อภิบาล ดังนั้น โรงเรียนจึงได้นำการตรียะฮ์โดยให้กียามุลลัยลมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนานักเรียน โดยการจัดให้มีการละหมาดร่วมกัน และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาาร่วมด้วย โดยจะมีผู้ทำหน้าที่ในการปลุมนักเรียนให้ตื่นมาละหมาด (กียาม) ร่วมกัน

๒.๑๐ การมุ่งสู่ความพึงพระทัยของอัลลอฮ์

การตรียะฮ์ด้วยการฝึกให้นักเรียนได้มุ่งมั่นในหน้าที่ของตนเอง โดยการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ควบคู่ไปกับการขออูอา (ขอพรต่ออัลลอฮ์) และการตะวักกัลอะลัลลอฮ์ (การมอบหมายต่ออัลลอฮ์) นั้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความพยายามในสิ่งที่ต้องทำ และเพื่อให้สู่จุดหมายด้วยการพยายามให้เต็มที่จนสุดความสามารถ ไม่ว่าจะเรื่องใด ๆ ก็ตาม เช่น ในเรื่องการเรียนรู้ การทำข้อสอบ การเล่นเกมกีฬา หรือการแข่งขันทักษะ เป็นต้น โดยการตรียะฮ์ด้วยวิธีการนี้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ขออูอา (วิงวอน) จากอัลลอฮ์ รวมทั้งการตะวักกัล (มอบหมายต่ออัลลอฮ์) ในการกำหนดความสำเร็จ ซึ่งวิธีการนี้ เป็นการตรียะฮ์ให้นักเรียนใช้ความพยายามในการที่จะทำสิ่งที่ต้องการตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเต็มที่ และให้รู้จักการวิงวอนจากอัลลอฮ์ และมอบหมายต่ออัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ได้กำหนดไว้ ซึ่งการตรียะฮ์ให้นักเรียนมีสามประการนี้ในหัวใจ นอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นและพยายามในการเดินสู่เป้าหมายแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนได้อ่อนน้อมถ่อมตน เรียนรู้ที่จะขออูอา และไม่หลงว่าทุกความสำเร็จที่ได้มาเกิดจากความเก่งกล้าของตัวเองเพียงผู้เดียว แต่มาจากความเมตตาของอัลลอฮ์ และหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น การสอนให้นักเรียนตะวักกัลอะลัลลอฮ์ (มอบหมายต่ออัลลอฮ์) และยอมรับในสิ่งที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ จะเป็นการเยียวยาจิตใจในกรณีที่นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ช่วยให้นักเรียนมีความเข้มแข็งและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ก่อให้เกิดพลังในการเดินไปข้างหน้าต่อไป เพราะเชื่อว่า สิ่งใดที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นเป็นบททดสอบที่จะต้องข้ามผ่านไปให้ได้ โดยพบว่า ในการตรียะฮ์ของโรงเรียนนั้น ไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นหลัก แต่เป็นการดำเนินกิจกรรมตามธรรมชาติของแต่ละวิธีการ แต่สิ่งเหล่านี้คือวิธีการที่สามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๓. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรียะฮ์ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรียะฮ์ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาดังต่อไปนี้

๓.๑ การพัฒนาบุคคล

ผู้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ต่างมีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า การพัฒนาครูรอบปีที่เป็นตัวหลักในการตรึงบิยะฮุนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาบุคคลนับเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้การตรึงบิยะฮุนบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะวิธีการในการพัฒนาบุคคลด้วยการศึกษาดูงาน การให้ความรู้ด้านอิสลามศึกษาแก่ครูรอบปี และการแนะนำเทคนิคหรือวิธีการที่หลากหลายในการตรึงบิยะฮุนนักเรียน

๓.๒ การพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรมในการตรึงบิยะฮุน

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า วิธีการที่ใช้ในการตรึงบิยะฮุนนั้น ครอบคลุมและครบถ้วนสำหรับการพัฒนานักเรียนอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดความสม่ำเสมอและความเข้มข้นของกิจกรรม จึงเสนอแนะให้มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพิ่มความถี่และความเข้มข้นของกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผลควบคู่ไปกับการให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง

๓.๓ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตรึงบิยะฮุน

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การตรึงบิยะฮุนเป็นวิธีการที่สามารถใช้พัฒนานักเรียนได้จริง จึงเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการ และผลของการตรึงบิยะฮุน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา คณะวิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการใช้วิธีการตรึงบิยะฮุนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

จากการวิจัยพบว่า มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้บริหารมีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ใช้ในการวัดความสำเร็จจากการใช้วิธีการตรึงบิยะฮุนในการพัฒนาความรู้ด้านอิสลามศึกษา ใช้ในการพัฒนาครูและวิธีการในการตรึงบิยะฮุนนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้ในการสะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และครู มีการนำผลการ

ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวัดความรู้และความเข้าใจของนักเรียนทางด้านอิสลามศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีในการเตรียมตัวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้ในการสะท้อนข้อมูลให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชัย ไวยวรรณจิตร และคณะ (๒๕๕๗ : ๖๐) ที่ได้ศึกษาการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมปีที่ ๓ และปีที่ ๖ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้กล่าวถึงวิธีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ควรมีการวิเคราะห์ผลสอบตามมาตรฐานของนักเรียนปีที่ผ่านมา ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลในปีที่จะสอบ มีการวางแผนพัฒนาผู้เรียนร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ครูควรปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนโดยคำนึงถึงลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เน้นกระบวนการคิดทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างข้อสอบมาตรฐานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำคลังข้อสอบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวข้อสอบของ สทศ. ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักในปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกันทุกฝ่าย และนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน และสอดคล้องกับ ปณิศา หัสปราบ (๒๕๕๗ : ๕๑) ที่พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการทดสอบแก่ครู เพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวม และรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในบางโรงเรียนได้เพิ่มกระบวนการกำกับติดตามผลการดำเนินการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน เมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับสารสนเทศและมีการวิเคราะห์ข้อสอบรายตัวชี้วัดแล้ว โรงเรียนมีการปรับการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาการบริหาร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความคาดหวังของชุมชน และเป้าหมายของโรงเรียน และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ เพราะผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองด้วยการศึกษาในสาขาการบริหารโรงเรียน และมีประสบการณ์ในการบริหารจนประสบความสำเร็จ และสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่นได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษา ตนเอง และครูให้รู้ถึงวิธีการนำผลสัมฤทธิ์ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านการเตรียมตัวของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาได้ใช้การเตรียมตัวในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้วยการจัดตารางกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน การ

จัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการอิสลามในห้องเรียน การตรึงบิยะฮฺโดยการสร้างบรรยากาศความเป็นอิสลามในโรงเรียน กิจกรรมหะละเกาะฮฺ (กลุ่มศึกษาอิสลาม) เคาเราะฮฺ (การอบรมสัมมนา) ตามสถานการณ์โลก ประเทศ ชุมชน เหตุการณ์ในโรงเรียน หรืออื่น ๆ การเรียะหฺละฮฺ (การทัศนศึกษา) มุค็อยยัม (การทำค้ำย) ศิยาม (การถือศีลอด) กิยามุลลัยล (การละหมาดในยามค้ำคืน) และการมุ่งสู่ความพึงพระทัยของอัลลอฮฺ โดยการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายควบคู่ไปกับการขอดุอาอฺ (ขอพรต่ออัลลอฮฺ) และการตะวั๊กกัลอะลลลอฮฺ (การมอบหมายต่ออัลลอฮฺ) สอดคล้องกับไมชาเร้าะ ขุนรักษ์ (๒๕๕๗) ที่ได้ศึกษาวิธีการตรึงบิยะฮฺนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารพบว่าวิธีการตรึงบิยะฮฺนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารมี ๖ วิธีการ ได้แก่ ๑) การตรึงบิยะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) การตรึงบิยะฮฺด้วยการใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษ ๓) การตรึงบิยะฮฺโดยการสนทนา ๔) การตรึงบิยะฮฺด้วยการฝึกให้เกิดความเคยชินแบบค่อยเป็นค่อยไป ๕) การตรึงบิยะฮฺด้วยการทำค้ำย ๖) การตรึงบิยะฮฺด้วยการลงโทษ และสอดคล้องกับ มนุศักดิ์ โต๊ะเถื่อน (๒๕๓๓ : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลาม สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) แก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานีพบว่า วิธีการปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) ในอิสลามมี ๖ วิธีการ ได้แก่ ๑) วิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี ๒) วิธีการสร้างแรงจูงใจ ๓) วิธีการตักเตือน ๔) วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม ๕) วิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) อย่างสม่ำเสมอ ๖) วิธีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั้น มีอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นทางนำในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเชื่อว่าผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบี (ตามอัลหะดีษ) และคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺ (ตามอัลกุรอาน) คือผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการตรึงบิยะฮฺนักเรียนล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำอัลกุรอานและอัลหะดีษไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังเป็นการสร้างจิตวิญญาณให้เป็นผู้ที่รักที่จะทำความดี และนำอัลกุรอานและอัลหะดีษมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวเองและสังคมอันเป็นเป้าหมายหลักตามคำสอนของอิสลาม

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

สำหรับผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงบิยะฮฺของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ๑) การพัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงาน การให้ความรู้ด้านอิสลามศึกษาแก่ครูอับบีย การแนะนำเทคนิค/วิธีการที่หลากหลายในการตรึงบิยะฮฺ ๒) การพัฒนา/ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการตรึงบิยะฮฺ โดยการเพิ่มความถี่ของกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผล เพิ่มความเข้มข้นของกิจกรรม มุ่งสู่การฝึกปฏิบัติจริง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการตรึงบิยะฮฺ และควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ

ตรึงบียะฮ์ให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาในสถาบันอื่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สะกาเรีย ยา แวโซะ (๒๕๕๕ : ๗๘) ที่พบว่า ความเข้าใจในหลักสูตรอิสลามศึกษาและความรู้เกี่ยวกับอิสลามศึกษาของผู้สอนมีผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับ อาซีซัน เกป็น (๒๕๕๕ : บทคัดย่อ) ที่พบว่า แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูลปรากฏดังนี้คือ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหา ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการสร้างสร้างจิตสำนึก และบูรณาการกับการปฏิบัติตนตามแนวทางอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม โดยเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามด้วยการเริ่มต้นจากที่บ้าน และมีการติดตามนักเรียนอย่างจริงจัง แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดี ได้แก่ มีการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกเรื่อง แนวทางการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ มีการกระตุ้น ส่งเสริม ให้รางวัล มอบเกียรติบัตร และชมเชยนักเรียนปฏิบัติในทางที่ดีตามแบบอย่างของอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักการอิสลามให้หลากหลาย เช่น ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจ จัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ที่พลวิชัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จก็คือ ผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบริบทของผู้เรียนภายใต้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ควรกำหนดให้สถานศึกษาต่าง ๆ นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเข้าศึกษาต่อได้อย่างแท้จริง เพื่อให้สถานศึกษา ตลอดจนตัวผู้เรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสอบ I-NET มากขึ้น

๒. ครูผู้สอนควรนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาทักษะการสอน การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

๓. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำผลทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการนำผลของการใช้วิธีการตรึงระยะในการพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

๒. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการนำวิธีการตรึงระยะไปใช้ในการพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในจังหวัดอื่น ๆ

๓. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการใช้วิธีการตรึงระยะในการพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในด้านอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- ชาย โพธิ์สิตา. ๒๕๕๐. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ. ๒๕๕๓. **การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อบูรณาภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ๖ (พฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๕๓), ๑๐๑๕-๑๐๓๔.
- ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ. ๒๕๕๑. **มนทัศน์การศึกษาในอิสลาม**. สงขลา : ชานเมือง.
- ปนัดดา หัสปราบ. ๒๕๕๗. **แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.
- มนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน. ๒๕๕๓. **สภาพปัญหาและแนวทางการปลูกฝังอัคลากแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูสฎอฟา อัสลีบาอีย์. ๒๕๕๒. **วิเคราะห์บทเรียนและข้อคิดจากชีวประวัติท่านนบีมุฮัมมัด (คือลา)**. โดยขอฮาลี เบ็ญหมัด.
- มูสฎอฟา อัสลีบาอีย์. ๒๕๕๓. **ทำไมโลกจึงต้องเลือกอิสลาม**. โดยอะหมัด โซนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัทธิธรรมศาสตร์.
- มุฮัมมัดอะลี อัลคุลลี. ๒๕๕๐. **จุดเด่นอิสลาม**. โดยวิทยา วิเศษรัตน์. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท เพรส จำกัด.
- มุฮัมมัดสกรี มั่นยุ่น และคณะ. ๒๕๕๖. **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model**. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- ไมซาเราะ ขุนรักษ์. ๒๕๕๖. **วิธีการตรึงยั้งนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ยุทธนา เกื้อกุล. ๒๕๕๐. **วิทยาการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด** . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอิสลามศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศักดิ์ดา เซะวิเศษ. ๒๕๕๓. **อิสลามกับการพัฒนาตน : ศึกษารณียกิจแก่นักศึกษามุสลิมระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๕๓. **การวิเคราะห์คะแนนและคุณภาพของแบบสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับตอนต้น (อับตีดาอียะห์) ปีการศึกษา ๒๕๕๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓)**. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

สมาคมนักเรียนเก่าภาษาอาหรับประเทศไทย. ๑๙๙๘. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมแปลเป็นภาษาไทย**. อัลมาดีนะฮฺ อัลมุเนาวาเราะห์ : ศูนย์กษัตริย์ฟายัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

สะการิยา แวโซะ. ๒๕๕๕. **การศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อคะแนนสอบ I-NET ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ ๖ ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๓ และชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ ๓ : กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส**. รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ. ๒๕๕๗. **การนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมปีที่ ๓ และปีที่ ๖ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

เสดอาหมาด ศรียาน. ๒๕๕๖. **ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๕๕. **ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

องอาจ นัยพัฒน์. ๒๕๔๘. **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : หจก.สามลดา.

อัปดุลลอฮฺ นาซิหฺ อุลวาน. ๒๕๕๓. **เลี้ยงลูกด้วยอิสลาม**. โดย อัล-มุสลิมัต. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่องธรรม.

อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อัล-ชะกอวีย์. ๒๐๑๒. การอบรมเลี้ยงดูบุตร. สืบค้นเมื่อ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗,
 สืบค้นจาก www.islammore.com/main/printable.php?category=63&id=2702.

อะหมัด อิบรอฮีม อูซุซัน. ๒๕๕๓. การบริหารจัดการในอิสลาม. โดยฮาเร๊ะ เจ๊ะโด. สงขลา : ไอควิมี่เดีย.

อาซีซัน เกป็น. ๒๕๕๕. สภาพ ปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน
 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 บริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อิบราฮีม ณรงรักษาเขต. ๒๕๕๖. ประวัติการศึกษาอิสลาม (พิมพ์ครั้งที่ ๒). โครงการแปลและเรียบเรียง
 ตำราอิสลาม. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

_____. ๒๕๕๑. ปรัชญาการศึกษาอิสลาม. สงขลา : หาดใหญ่กราฟฟิก.

อิบรอฮีม มุสต่อฟา หะยีสาอ์. ๒๕๕๗. ความหมายของการศึกษาอิสลาม. สืบค้นเมื่อ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘,
 สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/posts/86443>.

อุบล แก้วปิ่น และคณะ. ๒๕๕๖. แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ
 ผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด.
 รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

ฮารูน ราโออบ , อีสมาอิล ราโออบ. ๒๕๕๗. การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา
 (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา.
 รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

ฮอซาลี บินล่าเต๊ะ. ๒๕๕๒. หลักการจัดการศึกษาอิสลามของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียน
 เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
 สาขาวิชาอิสลามศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Abdu Al-Rahman. 1979. Usul Al-Tarbiyat Al-Islamiyat wa Asaleebuha (أصول التربية الإسلامية وأساليبها). Dimshaq : Daru Al-Fikri.

Abdu Al-Rahman Al-Khalawee. 1984. Usul Al-Tarbiyat Al-Islamiyat wa Asaleebuha fi Al-Bait
 wa Al-Madrasatwa Al-Mujtami'a. (أصول التربية الإسلامية وأساليبها في البيت والمدرسة والمجتمع)

- Abdullah Bin Shalih. 1982. Minhaj Al-Tarbiyat Al-Islamiyat fi Bina'a al-shaksiyat, Risalat Dagtyurah, Qismu Al-Tarbiyat Al-Islamiyat, Shu'ubat Al-Da'awatwa Al-Tarbiyat Al-Islamiyat, Al-Jamiat Al-Islamiyat. (منهاج التربية الإسلامية في بناء الشخصية، رسالة دكتوراه، قسم التربية الإسلامية، شعبة الدعوة والتربية الإسلامية، الجامعة الإسلامية). Al-Madeenat Al-Munawarat.
- Alee Isma-il. 1978. Bah-huz fi Al-Tarbiyat Al-Islamiyat (بحوث في التربية الإسلامية). Margaz Al-Tanmiyat Al-Shariyatwa Al-Ma'alumat.
- Fat-hiyat Umar. 1982. Derasat Nafidat li Asbab Al-tarbiyat Al-Muasirat fi Dhao'e Al-Islam, Risalat Ma jisteer, Qismu Al-Tarbiyat (دراسة ناقدة لأسباب التربية المعاصرة) (في ضوء الإسلام، رسالة ماجستير، قسم التربية الإسلامية). Makkah Al-Mukarramat : Ummu Al-Qura.
- Miqdad. 1986. Al-Jawanib Al-Tarbiyat Al-Islamiyat Al-Ashliyat (جوانب التربية الإسلامية الأصلية)
- Muhammad Wajeeh. 1999. Dirasat fi Al - Fakri Al - Tarbawee Al - Islamee. (دراسات في الفكر التربوي الإسلامي). Al-Kuwait : Maktabat Al-Falah.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก
(In Dept Interview : IDI)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

ผ่านวิธีการตรึงยยะฮู : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

(สำหรับผู้บริหาร)

=====

คำชี้แจง สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์

๑. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยยะฮู : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงาน ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่มุ่งประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์มี ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

๑. เพศ.....
๒. อายุ.....ปี
๓. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
๔. ตำแหน่งงาน.....
๕. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
๖. วัน เดือน ปี ที่ให้การสัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

แนวคำถาม

สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ประเด็นคำถามหลัก

โรงเรียนของท่านมีนโยบาย/วิธีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนของท่านอย่างไร

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. ท่านได้กำหนดนโยบาย/วิธีในการนำข้อมูลไปใช้หรือไม่
๒. ในการตีความจากค่าสถิติจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เพื่อนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ใครเป็นผู้รับผิดชอบ
๓. ท่านได้จัดระบบ/วางแผน/สั่งการผู้รับผิดชอบให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างไร ช่วยอธิบาย
๔. มีหน่วยงานใดที่ส่งเสริมให้มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบ้าง อย่างไร ช่วยอธิบาย

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยยะฮู

แนวคำถาม

วิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยยะฮู

ประเด็นคำถามหลัก

โรงเรียนของท่านมีวิธีใดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยยะฮู

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. ท่านดำเนินการอย่างไร โปรดอธิบาย
๒. ท่านประสบปัญหาจากการนำวิธีการตรึงยยะฮูมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) หรือไม่ อย่างไร
๔. ท่านคิดว่า วิธีการตรึงยยะฮูที่โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
๕. ท่านคิดว่า วิธีการตรึงยยะฮูที่โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ช่วยอธิบาย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

ผ่านวิธีการตรียะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

(สำหรับครู)

=====

คำชี้แจง สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์

๑. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรียะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่มุ่งประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์มี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่

๑. เพศ.....
๒. อายุ.....ปี
๓. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
๔. ตำแหน่งงาน.....
๕. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
๖. วัน เดือน ปี ที่ให้การสัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

แนวคำถาม

สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ประเด็นคำถามหลัก

ท่านมีวิธีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนของท่านอย่างไรบ้าง

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. ท่านทราบวิธีในการนำข้อมูลไปใช้หรือไม่
๒. หากทราบ ท่านเข้าใจและตีความจากค่าสถิติจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เพื่อนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนท่านมากน้อยเพียงใด
๓. หากเข้าใจและนำไปใช้ ท่านมีวิธีการนำไปใช้อย่างไร ช่วยบอกรายละเอียด
๔. ผู้บริหารในโรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมให้มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างไรบ้าง โปรดบอกรายละเอียดและอธิบายวิธีการ
๕. มีหน่วยงานใดที่ส่งเสริมให้มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบ้าง อย่างไร ช่วยอธิบาย

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

แนวคำถาม

วิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

ประเด็นคำถามหลัก

โรงเรียนของท่านมีวิธีใดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. วิธีการที่โรงเรียนใช้ ทำได้อย่างไร โปรดบอกรายละเอียดเพิ่มเติม
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮูหรือไม่ อย่างไร ช่วยบอกรายละเอียด/วิธีการ
๓. ท่านประสบปัญหาจากการนำวิธีการตรึงยะฮูมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) หรือไม่ อย่างไร
๔. ท่านคิดว่าวิธีการตรึงยะฮูที่โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
๕. ท่านคิดว่าวิธีการตรึงยะฮูที่โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ช่วยอธิบาย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

ผ่านวิธีการตรียะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

(สำหรับนักเรียน)

=====

คำชี้แจง สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์

๑. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรียะฮฺ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะไม่มีผลกระทบต่อ ท่านและหน่วยงานไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่มุ่งประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่านที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์มี ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

๑. เพศ.....

๒. อายุ.....ปี

๓. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา.....

๔. วัน เดือน ปี ที่ให้การสัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

แนวคำถาม

สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ประเด็นคำถามหลัก

นักเรียนทราบหรือไม่ว่าโรงเรียนได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้ในการพัฒนานักเรียน ใช้อย่างไร (หากได้นำมาใช้) ช่วยอธิบาย

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. นักเรียนทราบวิธีในการนำข้อมูลไปใช้หรือไม่

๒. (หากทราบ) มีการใช้ข้อมูลทำอะไร และมีวิธีการนำไปใช้อย่างไร

๓. ส่วนตัวนักเรียนเอง ได้นำไปใช้หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

แนวคำถาม

วิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

ประเด็นคำถามหลัก

โรงเรียนของท่านมีวิธีใดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮู

ประเด็นคำถามเจาะลึก

๑. วิธีการที่โรงเรียนใช้ ทำได้อย่างไร โปรดบอกรายละเอียดเพิ่มเติม
๒. นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงยะฮูที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นหรือไม่ อย่างไร ช่วยบอกรายละเอียด/วิธีการ
๓. นักเรียนคิดว่าวิธีการตรึงยะฮูที่โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เป็นวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม

(Focus Group Discussion : FGD)

แบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

ผ่านวิธีการตรึงระยะ : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

(สำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน)

=====

คำชี้แจง : สำหรับประเด็นการสนทนากลุ่มนั้น เป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ผ่านวิธีการตรึงระยะของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลาในประเด็นต่อไปนี้

๑. ความสำเร็จจากการนำวิธีการตรึงระยะมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๑.๑ ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

๒. สภาพปัญหาการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผ่านวิธีการตรึงระยะ

๓. ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของวิธีการตรึงระยะนักเรียน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

ภาคผนวก ค
รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลวิจัย

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลวิจัย มีดังต่อไปนี้

๑. โรงเรียนวิทยาสรรค์ศึกษา อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา
๒. โรงเรียนเร้าะห์มานียะห์ อ.จะนะ จ.สงขลา
๓. โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ชื่อ สกุล นายอาริฟ หมานระเด็น
วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๔๕
อิสลามศึกษา	วิทยาเขตปัตตานี	

ตำแหน่ง

- ผู้จัดการ A&M Publishing House
- นักวิจัยอิสระ

สถานที่ทำงาน

A&M Publishing House ๑๑๑ ม.๕ ต.เกตุรีย อ.เมือง จ.สตูล ๙๑๑๔๐

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ชื่อ สกุล นายอับดุลเลาะ เซ็ง
วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยทักษิณ	๒๕๔๘
ฟิสิกส์	เขตสงขลา	

ประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๕๔

หลักสูตรและการสอน

ตำแหน่ง

- รองผู้อำนวยการโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร
- อุปนายกสมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม

สถานที่ทำงาน

โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ๒ หมู่ ๑ ซ.ทุ่งควนจีน ๑ ถ.ทุ่งควนจีน ต.ควนลัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา